

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Препис

РЕШЕНИЕ № 264

от 19 април 2018 година

ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА СРЕДНОСРОЧНАТА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА
ПЕРИОДА 2019-2021 г.

На основание чл. 72, ал. 1 от Закона за публичните финанси

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ
РЕШИ:

Одобрява средносрочната бюджетна прогноза за периода
2019-2021 г. съгласно приложението.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ: /п/ Бойко Борисов

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Веселин Даков

Вярно,

ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
"ПРАВИТЕЛСТВЕНА КАНЦЕЛАРИЯ":

/Апостол Михайлов

Приложение

**Средносрочна бюджетна прогноза
за периода 2019-2021 г.**

Съдържание

Въведение.....	9
Част I. Икономически перспективи за периода 2018-2021 г.	13
1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА.....	13
2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА.....	15
3. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2018-2021 Г.....	19
4. ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ И ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП.....	23
5. СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК.....	24
Част II. Фискална политика и основни параметри за периода 2019-2021 г.	27
1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА.....	27
2. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ФИСКАЛНИТЕ ЦЕЛИ ПО КФП ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	30
3. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	31
4. ПРОГНОЗА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	34
Част III. Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2019-2021 г.	47
1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	47
2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	62
Част IV. Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2019-2021 г.	91
Част V. Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2019-2021 г.	93
1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД.....	93
2. ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“.....	97
3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМЪТ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	101
4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	102
5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	104
Част VI. Политика по дълга и финансирането за периода 2019-2021 г.	107
1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ, ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ.....	107
2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ.....	109
3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ.....	109
4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО.....	109
Част VII. Перспективи за развитието на публичните финанси	111
1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ.....	111
2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ.....	113
3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА.....	115
4. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ.....	118

Част VIII. Приложения..... 127

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2017 Г., ПРЕГЛЕД НА ТЕКУЩОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП ЗА 2018 Г. И ОЦЕНКА НА КФП ЗА 2018 Г.....	127
1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2017 Г.....	127
2. ПРЕГЛЕД НА ТЕКУЩОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП ЗА 2018 Г.....	133
3. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2018 Г.....	138
ПРИЛОЖЕНИЕ № 2: ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО СРЕДНОСРОЧНАТА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	140
ПРИЛОЖЕНИЕ № 3: КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2016-2021 Г.....	147
ПРИЛОЖЕНИЕ № 4: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 ГОДИНА.....	151
ПРИЛОЖЕНИЕ № 5: ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	153
ПРИЛОЖЕНИЕ № 6: РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА И СЕЛСКОСТОПАНСКАТА АКАДЕМИЯ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	154
ПРИЛОЖЕНИЕ № 7: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И/ИЛИ НА ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	155
ПРИЛОЖЕНИЕ № 8: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	156
ПРИЛОЖЕНИЕ № 9: РАЗМЕРИ НА ОСНОВНИТЕ БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ И ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.....	157

Списък с включените в текста таблици

Табл. I-1:	Основни допускания за развитието на външната среда.....	14
Табл. I-2:	Основни макроикономически показатели.....	19
Табл. I-3:	Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП.....	23
Табл. I-4:	Приноси към потенциалния растеж (пр.п.).....	23
Табл. I-5:	Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК.....	24
Табл. II-1:	Основни показатели (% от БВП).....	28
Табл. II-2:	Принос на основните приходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2019-2021 г.	30
Табл. II-3:	Принос на основните разходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2019-2021 г.	31
Табл. II-4:	Основни показатели по КФП (2018-2021 г.).....	32
Табл. II-5:	КФП – Национален бюджет (2018-2021 г.).....	33
Табл. II-6:	КФП – Сметки за средства от ЕС (2018-2021 г.).....	33
Табл. II-7:	Изменение на показателите на сектор „Държавно управление“ за периода 2019-2021 г.	35
Табл. II-8:	Бюджетна прогноза на сектор „Държавно управление“ при непромени политики“ за периода 2019-2021 г.	36
Табл. II-9:	Дискреционни приходни мерки на начислена основа, млн. лв.	39
Табл. II-10:	Дискреционни разходни мерки на начислена основа, млн. лв.	40
Табл. II-11:	Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК.....	41
Табл. II-12:	Условни задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление, % от БВП.....	45
Табл. III-1:	Разходи по функции по КФП за периода 2018-2021 г. с разпределен резерв по функции (без вноса в общия бюджет на ЕС).....	63
Табл. III-2:	Условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1-2 на КСО (2018-2021 г.).....	64
Табл. IV-1:	Основни бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет (в хил. лв.).....	91
Табл. V-1:	Средства за селскостопанската политика за периода 2019-2021 г.	100
Табл. V-2:	Средства за рибарската политика за периода 2019-2021 г.	100
Табл. V-3:	Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС.....	105
Табл. VII-1:	Индикатори за устойчивост 2018 г.	111
Табл. VII-2:	Сравнение между базисните и алтернативните допускания.....	115
Табл. VII-3:	Ефекти върху основните макроикономически показатели.....	116

Списък на използваните съкращения

АД	Акционерно дружество
АЗ	Агенция по заетостта
АМ	Агенция „Митници“
АМ	Автомогистрала
АСБП	Актуализирана средносрочна бюджетна прогноза
БАН	Българска академия на науките
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДЖ	Български държавни железници
БНБ	Българска народна банка
БНД	Брутен национален доход
БНР	Българско национално радио
БНТ	Българска национална телевизия
БТА	Българска телеграфна агенция
ВИ	Възобновяеми източници
ВС	Въоръжени сили
ВМС	Военноморски сили
ГКПП	Граничен контролно-пропускателен пункт
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност“
ДВ	Държавен вестник
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДДФЛ	Данък върху доходите на физически лица
ДИЗ	Държавни инвестиционни заеми
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ДП	Държавно предприятие
ДФ	Държавен фонд
ДУ	Държавно управление
ДЦК	Държавни ценни книжа
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
Евратом	Европейска общност за атомна енергия
Евростат	Статистическа служба към Европейската комисия
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК	Европейска комисия
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСС	Европейска система от сметки
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЗАДС	Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДДС	Закон за данък върху добавената стойност
ЗДДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗЕЗ	Закон за експортното застраховане
ЗКПО	Закон за корпоративното подоходно облагане

ЗПФ	Закон за публичните финанси
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИПП	Инструмент за предприсъединителна помощ
КСО	Кодекс за социално осигуряване
КФП	Консолидирана фискална програма
МВР	Министерство на вътрешните работи
МВФ	Международен валутен фонд
МРЗ	Минимална работна заплата
МС	Министерски съвет
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
МФР	Многогодишна финансова рамка
НАП	Национална агенция за приходите
НАТО	Организация на Северноатлантическия договор
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НЖКИ	Национална компания „Железопътна инфраструктура“
НОИ	Национален осигурителен институт
НРС	Наблюдение на работната сила
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ОП	Оперативна програма
ОСП	Обща селскостопанска политика
ОФЛ	Обща факторна производителност
РМС	Решение на Министерския съвет
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПМС	Постановление на Министерския съвет
пр.п.	Процентен пункт
ПРБ	Първостепенен разпоредител с бюджет
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСР	Пакт за стабилност и растеж
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
САЩ	Съединени американски щати
СБ	Световна банка
СБП	Средносрочна бюджетна прогноза
СНС	Система на националните сметки
Съвета	Съвета на ЕС
ТГС	Трансгранично сътрудничество
УПФ	Учителски пенсионен фонд
ФГВБ	Фонд за гарантиране на влоговете в банките
ФГВРС	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“
ХИПЦ	Хармонизиран индекс на потребителските цени
ш.д.	Щатски долар

Въведение

Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. е изготвена на основание чл. 72 от Закона за публичните финанси и в съответствие със сроковете и изискванията за първия етап от бюджетната процедура за 2019 г., която беше одобрена с РМС № 51 от 2018 г.

Бюджетната прогноза за периода 2019-2021 г. включва средносрочните икономически перспективи и основни допускания, правителствените фискални цели и политики за прогнозния период, както и тавани на разходите по отделни първостепенни разпоредители с бюджет и/или на бюджетните взаимоотношения за следващите три години.

Настоящата средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. съдържа изискваната съгласно Закона за публичните финанси съпоставка на макроикономическата прогноза на Министерството на финансите с тази на ЕК. Включена е и съпоставка на прогнозата на Министерството на финансите с прогнозата на ЕК по отношение на показателите на сектор „Държавно управление“.

Макроикономическата прогноза, използвана при разработването на настоящата средносрочна бюджетна прогноза, се базира на допусканията за основни показатели на външната среда на Европейската комисия, Световната банка, Международния валутен фонд и Министерството на финансите на Република България, актуални към месец март 2018 година.

Средносрочната перспектива се обвързва със заложения приоритет за запазване на стабилността на публичните финанси и се изразява в следване на вече определените фискални цели за продължаване на фискалната консолидация и придържане на близка до балансирана позиция на бюджетното салдо в средносрочен хоризонт.

Политиката в областта на данъците се характеризира с предвидимост, като същевременно се насърчава развитието на бизнеса и инвестиционната активност чрез запазване на ниските данъчни ставки за преките данъци, широка данъчна основа и малко на брой данъчни преференции. Важна роля за постигане на целите на данъчната политика и за увеличаване на приходите от данъци, осигурителни вноски и такси има повишаването на ефективността при тяхното администриране.

Основните параметри на бюджетната рамка за периода 2019-2021 г. показват реалистичност на фискалните цели при спазване на установените фискални правила.

В бюджетната прогноза за периода 2019-2021 г. целта за салдото по КФП за 2019 и 2020 г. се запазва съответно на дефицит в размер на 0,5% от БВП и на балансирано бюджетно салдо в съответствие със заложената в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2018-2020 г. За 2021 г. е планирано поддържане на балансиран бюджет.

Приходната част на бюджета в средносрочен план показва тенденция на намаление от 36,9% от БВП за 2019 г. до 36,1% от БВП през 2021 г., което се дължи основно на прогнозните приходи от фондовете на ЕС.

Предвижда се чрез оптимизиране на разходите на бюджетните организации и повишаване на ефективността на публичните разходи в отделните сектори и засилване

на техния принос за повишаване на икономическия растеж общите разходи по КФП в средносрочен план да намалее от 37,4% от БВП за 2019 г. до 36,1% от БВП през 2021 г., което представлява средногодишна консолидационна стъпка от около 0,6–0,7 пр.п. от БВП.

В средносрочната бюджетна прогноза на начислена основа се очаква балансиран бюджет за 2018 г. и бюджетни излишъци съответно от 0,3% от БВП за 2019 г., 0,5% от БВП за 2020 г. и 0,2% от БВП за 2021 г.

Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2019–2021 г. предвижда увеличаване на размера на минималната работна заплата от 510 лв. на 560 лв. от 1 януари 2019 г., на 610 лв. от 1 януари 2020 г. и на 650 лв. от 1 януари 2021 г.

За периода 2019–2021 г. се предвижда запазване на размерите и съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване на нивото от 2018 г. Увеличаване се минималният осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съответно за 2019 г. в размер на 560 лв., за 2020 г. – 610 лв. и за 2021 г. – 650 лв.

Пенсионната политика през прогнозния период предвижда от 1 януари на всяка календарна година да продължи увеличаването на възрастта за придобиване право на пенсия с по 2 месеца за жените и с по 1 месец за мъжете, както и на необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия с по 2 месеца и за двата пола. Минималната възраст за пенсиониране на работещите в сектор „Сигурност“ продължава да се увеличаване с по 2 месеца до достигане на 53 години и 8 месеца през 2021 г.

Политиката в сферата на образованието предвижда продължаване на стартиралото през 2017 г. увеличаване на възнагражденията на педагогическия персонал в системата на средното образование с цел постигане двойно увеличаване на размера на средствата за възнаграждения до 2021 г., предвидено в управленската програма на правителството. Осигурени са средства и за изпълнение на политиките по Закона за предучилищното и училищното образование, включително и за обща и допълнителна подкрепа на личностното развитие на децата и учениците и финансиране на обучението на учениците в частните училища.

По отношение на отбраната са осигурени средства за поддържане и развитие на националните отбранителни способности и способностите, свързани с колективната отбрана, в т.ч. средства за изпълнение на одобрените от Народното събрание инвестиционни проекти за придобиване на авиационна техника и на многофункционални модулни патрулни кораби за ВМС. Спазено е изискването средствата за отбрана да не са по-ниски от размера на одобрения минимум за сектора на отбраната в съответствие с Програмата за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили на Република България 2020.

През 2019 г. се предвижда въвеждане на по-справедлив модел на таксуване за ползване на републиканската пътна мрежа – чрез въвеждане на смесена система: електронна винетка за леки автомобили и ТОЛ такса за изминатото разстояние за тежкотоварните автомобили.

Изграждането и внедряването на смесена система за таксуване за ползване на републиканската пътна мрежа като по-справедлив модел има за цел да намали значително риска от системното недофинансиране в областта на поддържане на пътната инфраструктура.

Успоредно с поддържането на пътната инфраструктура, политиката на правителството е насочена към осигуряване на финансов ресурс и за изграждането и доизграждането на

големите инфраструктурни обекти: АМ Хемус, АМ Калотина, АМ Русе – Велико Търново, Път Е-79 „Видин – Ботевград“, АМ Струма, Лот 3.2 от Крупник до Кресна.

Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране за периода 2019-2021 г. се очаква намаление на държавния дълг до ниво от 22,7 млрд. лв. към края на 2021 г. или 18,2% от прогнозното ниво на БВП.

В контекста на провежданата бюджетна политика и прогнозите за темпа на растеж на БВП за периода 2018-2021 г. нивото на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ се очаква да се движи в диапазона от 23,3% до 19,4% от БВП. Прогнозите за относителния дял на консолидирания дълг спрямо БВП остават значително под максимално допустимата референтна стойност на Маастрихтския критерий за конвергентност от 60%, което ще гарантира запазване на равнището на държавна задлъжнялост в устойчиви граници, респ. водещата позиция на Република България сред 28-те държави-членки на ЕС с едно от най-ниските нива на дългова тежест.

Част I.

Икономически перспективи за периода 2018-2021 г.

1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА

Растежът на световната икономика се ускори през 2017 г. в резултат на благоприятната динамика едновременно при развитите и развиващите се страни. По-високите цени на основни суровини като петрол и метали се отразиха в повишена икономическа активност в страните износителки и подкрепиха представянето на групата на развиващите се страни. След отчетения спад през 2016 г. икономиките на Русия и Бразилия се върнаха към растеж, а китайската икономика продължи да отчита висок ръст, подкрепен от удължаване на фискалните стимули. Повишението на международната търговия и инвестиции, водени от по-високия икономически ръст в групата на развитите страни имаше благоприятен ефект и върху останалите развиващи се страни.

Както американската, така и европейската икономика ускориха темповете си на растеж през 2017 г. Брутният вътрешен продукт на САЩ нарасна с 2,3% при ръст от 1,5% през 2016 г. Растежът беше движен от вътрешното търсене, което беше подкрепено от благоприятните финансови условия и увеличение на инвестициите в енергийния сектор. В същото време, силното външно търсене се отрази в повишение на износа. Икономическият ръст в ЕС и еврозоната нарасна съответно с 2,4% и 2,3% през 2017 г. в сравнение с 2% и 1,8% през 2016 г. Както вътрешното търсене (потребление и инвестиции), така и нетният износ допринесоха за отчетения растеж. Възходящата динамика на европейската икономика се дължеше на благоприятното развитие в повечето страни от ЕС, като икономическият растеж се оказа по-висок от очаквания в най-големите страни членки, с изключение на Обединеното кралство.

Граф. I-1: Реален БВП

Източник: Евростат, Американско бюро за икономически анализи

Основни допускания, на които се основава макроикономическата рамка за периода 2018-2021 г.

Очаква се растежът на световната икономика да продължи плавно да нараства през 2018 г., подкрепен от повишената икономическа активност в развиващите се страни и ускорението на ръста на БВП на САЩ. Същевременно, ръстът на европейската икономика ще започне да се забавя в резултат на прекратяване на действието на временните фискални стимули в някои страни и недостига на квалифицирана работна сила в други, което ще ограничи растежа на заетостта. Несигурността, свързана с последиците от предстоящото излизане на Обединеното кралство от ЕС, също ще потисне икономическата активност в региона. Растежите на европейската и американската икономика ще се забавят през 2019 г. и ще продължат да следват низходяща динамика до края на прогнозния период, като постепенно ще се доближават до потенциалното си ниво.

Табл. I-1: Основни допускания за развитието на външната среда

Международна среда	Отчетни данни			Прогноза		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Световна икономика (реален растеж, %)	3,2	3,7*	3,9	3,9	3,8	3,7
Европейска икономика – ЕС 28 (%)	2,0	2,4	2,3	2,1	1,9	1,8
Валутен курс щ.д./евро	1,11	1,13	1,23	1,23	1,23	1,23
Цена на петрол „Брент“ (щ.д./барел)	44,0	54,4	64,0	59,8	57,0	55,5
Цена на неенергийни суровини (в щ.д., %)	-2,6	4,9	5,5	1,1	-0,6	-0,3

* Оценка

Източник: МФ, ЕК, МВФ, СБ

Прогнозата за курса BGN/USD се основава на наличието на фиксиран курс на лева към единната европейска валута и техническо допускане за разменния курс на еврото към щатския долар. Последното се състои в изчисляване на средния курс EUR/USD с дневни данни за последните десет работни дни към датата на изготвяне на допусканията и фиксирането му за дните до края на прогнозния хоризонт.

Допусканията за ценовата динамика на основните групи суровини се основават на очаквания на МВФ и СБ, актуални към момента на изготвяне на прогнозата. Въз основа на тази информация, през 2018 г. средната цена на суровия петрол тип „Брент“ се очаква да се повиши със 17,6% до 64 щ.д./барел при очакван ръст от 1,5% през септември 2017 г. Тези очаквания са свързани не само с подобрените перспективи за растеж на глобалната икономика, но също така и с разширеното споразумение на страните от ОПЕК¹ за ограничаване на производството, както и геополитическото напрежение в Близкия изток, които повишиха цената на суровината в края на 2017 г. и началото на 2018 г. В съответствие с пазарните очаквания, цената на суровия нефт ще се понижи през 2019 г. с 6,5%, като тази тенденция ще продължи със забавящ се темп и в края на прогнозния период петролът ще поевтинее до 55,5 щ.д./барел. Неенергийните суровини ще поскъпнат средно с 5,5% през 2018 г. Цените на металите се прогнозира да се повишат с 13%, подкрепени от силното търсене от страна на Китай, а тези на храните – с 2,6%. Поскъпването на неенергийните суровини се очаква да се забави до 1,1% през 2019 г., главно поради очакваното стабилизиране при цените на металите, а

¹ Организация на страните износителки на петрол.

през 2020 и 2021 г. ще отчетат поевтиняване, съответно от 0,6% и 0,3%, най-вече по линия на очакванията за по-ниски цени на храните.

2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА

2.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

През 2017 г. brutният вътрешен продукт на България нарасна с 3,6%² в реално изражение. С положителен принос за растежа бе вътрешното търсене (5,3 пр.п.), докато този на нетния износ бе отрицателен (-1,7 пр.п.). В номинално изражение БВП на страната достигна 98 631 млн. лв., което представлява нарастване от 4,8% спрямо 2016 г.

Реалният растеж на крайното потребление през 2017 г. достигна 4,5% при 3,3% за 2016 г. Нарастването на разходите за персонал и издръжка доведе до растеж на правителственото потребление с 3,2%. Потреблението на домакинствата се увеличи с 4,8%, подкрепено от продължаващо нарастване на доходите, увеличение на заетостта и повишение на доверието на потребителите. Инвестициите в основен капитал се повишиха с 3,8% и тяхната динамика се определяше от частната инвестиционна активност. Увеличението на частните инвестиции в икономиката се свързва с подобрието на бизнес климата в страната и нарастването на кредита към нефинансови предприятия. Растежът на износа на стоки и услуги бе 4% при 8,1% през 2016 г. По-слабият растеж бе реализиран както по линия на стоките, така и на услугите. В същото време, по-високото вътрешно търсене доведе до нарастване на вноса на стоки и услуги със 7,2%.

Брутната добавена стойност през 2017 г. нарасна с 3,7% при ръст от 3,4% за 2016 г. Нарастването на добавената стойност в услугите достигна 4,2%, а в промишлеността – 3%. Растежът, регистриран в строителството бе 5,9%, като динамиката в сектора се определяше от сградното строителство.

2.2. ПАЗАР НА ТРУДА

През 2017 г. броят на зетите (ЕСС 2010) отбеляза най-високият си темп на нарастване от 1,8% в периода на следкризисното възстановяване на заетостта при среден растеж от 0,4% през 2014-2016 г. Благоприятното развитие се осъществи с широка подкрепа от страна на всички икономически сектори, като най-голямо влияние оказа селското стопанство. Устойчиво нарастване в търсенето на труд отбелязаха дейности от промишлеността, където броят на зетите се повиши с 1,1%. За положителната динамика в индустрията допринесе и строителството с постепенното стабилизиране на заетостта през годината и регистрираното увеличение през последните три месеца на годишна база. Това бе свързано с възстановения растеж на добавената стойност в отрасъла, подкрепен в значителна степен от съживяването на жилищния пазар и сградното строителство. Макар че икономическата активност в сектора на услугите се

² Предварителни данни на НСИ.

ускори през 2017 г., темпът на разкриване на работни места там се забави и броят на заетите се повиши с 0,7% при ръст от 2,2% за 2016 г.

Нарастването на заетостта през 2017 г. отрази намалението при безработните, но също така и повишеното участие на населението в работната сила. Броят на безработните се понижи с 16,3% до 206,9 хил. души, което съответстваше на коефициент на безработица от 6,2% и бе най-ниската стойност, отбелязана от 2009 г. насам³. Коефициентът на икономическа активност на трудоспособното население достигна своето исторически най-високо ниво от 71,3% за целия период на провеждане на наблюденията на работната сила. Намалението на обезкуражените би могло да обясни около 2/3 от увеличението на трудоспособната работна сила, което свидетелства за активиране и на други групи лица, които в предходните години са били неактивни.

Благоприятните развития на пазара на труда бяха съчетани с ускорено нарастване на доходите от труд. Последното се обуславяше от повишението на добавената стойност в услугите и индустрията, повишението на потребителските цени в страната, както и търсенето на работна сила с по-висока квалификация. Влияние оказаха и извършените промени, свързани с повишаване на осигурителната тежест (за ДОО и за лицата по чл. 69 на КСО), увеличението на заплатите в приоритетни области на публичния сектор и минималната работна заплата (9,5%).

Водещо значение за нарастването на доходите през 2017 г. имаше частният сектор, където средната работна заплата⁴ отчете номинално повишение от 12,7%. Динамиката на показателя в обществения сектор също се ускори до 9,2% и допринесе за нарастването на доходите от труд общо в икономиката (11,8%). В условията на положителна динамика на цените в страната покупателната способност на средната работна заплата продължи да нараства, като реалният ѝ темп на растеж, дефлиран с ХИПЦ, се ускори до 10,5%.

С повишаването на заетостта през 2017 г. реалният растеж на производителността на труда⁵ се забави до 1,7%, основно поради отбелязания спад в селското стопанство. За разлика от него, услугите се характеризираха с ускорена динамика, а производителността в индустрията продължи да нараства, но със забавен темп. От гледна точка на оценяване на разходната конкурентоспособност текущото развитие на доходите и производителността на труда обуслови нарастването на разходите за труд на единица продукция⁶ с 5,7% в номинално изражение.

2.3. ИНФЛАЦИЯ

Средногодишната инфлация през 2017 г., според ХИПЦ, възлезе на 1,2%, след като бе отрицателна в периода 2014-2016 г., а повишението на общото ниво на цените в края на годината бе 1,8%. Всички основни компоненти на общия индекс, с изключение на неенергийните нехранителни стоки, отчетоха поскъпване спрямо декември 2016 г. Водещ положителен принос имаше групата хранителни продукти и безалкохолни

³ Съгласно дефиницията за безработно лице от Наблюдението на работната сила.

⁴ По предварителни данни от годишната статистика на заетостта и разходите за труд.

⁵ Изчислена като отношение между БВП по цени от 2010 г. и броя на заетите съгласно ЕСС 2010.

⁶ Показателят е изчислен като отношение между компенсацията на един нает (по текущи цени) и БВП на един зает (по постоянни цени) по данни от СНС.

напитки поради поскъпването на преработените храни с 3,2%⁷ и най-вече на мляко, млечни продукти, яйца, масла и мазнини. Основните причини за поскъпването на млечните произведения през годината бяха покачването на международните цени на млечните продукти, както и повишената изкупна цена на млякото. По-съществено нарастване в края на годината отчетоха и цените на енергийните стоки и в частност транспортните горива (с 6,7% на годишна база), които следваха динамиката на международната цена на суровия петрол. Базисната инфлация⁸ премина на положителна територия и отчете нарастване от 1,0% на годишна база в края на 2017 г. Влияние за това оказа и поскъпването на услугите, което се ускори през последното тримесечие.

Промените в акцизните ставки за цигарите доведоха до повишение на цените им средно с 2,7% на годишна база през декември.

Административните цени поскъпнаха средно с 2,6%⁹ на годишна база в края на годината, след като по-осезаемо повишение имаше при цените на топлоенергия, централно газоснабдяване, канализационни услуги и водоснабдяване.

2.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

Излишъкът по текущата сметка достигна 3,9% от БВП през 2017 г., като пониженето на салдото спрямо 2016 г. се дължеше на свиване на излишъка във външната търговия.

Износът на стоки нарасна с 11,8% в номинално изражение, подкрепен както от повишение на международните цени, така и от благоприятното външно търсене. В структурно отношение се наблюдава постепенно увеличение на дела на инвестиционните стоки след 2008 г., което е свързано и с нарастване на добавената стойност от единица изнесена продукция.

Номиналният ръст на вноса на стоки достигна 15,7% през 2017 г. и се дължеше както на по-големите изтъргувани количества, така и на нарастващите цени най-вече на енергийните суровини. Изпреварващата динамика на вноса спрямо износа доведе до нарастване на търговския дефицит до 4% от БВП спрямо 2% година по-рано.

Излишъкът по статия *услуги* намаля до 5,9% от БВП през 2017 г., като основната причина бе високият ръст на вноса на *транспортни услуги и плащанията, свързани с пътувания на българи в чужбина*. В същото време износът на *застрахователни и пенсионни услуги* се понижи.

Балансът на *първичния доход* имаше положителен принос за състоянието на текущата сметка, което се дължеше на по-ниските плащания на инвестиционен доход към нерезиденти. Излишъкът по *вторичния доход* възлезе на 3,1% от БВП, като най-голям дял имаха трансферите от ЕС към сектор „Държавно управление“.

През годината по *финансовата сметка* бе отчетено изпреварващо нарастване на активите, държани в чужбина, спрямо входящите финансови потоци. Увеличението на активите бе по-силно изразено през последното тримесечие, когато понижението на

⁷ Преработени храни без алкохол и цигари, по методология на Евростат.

⁸ От общия ХИПЦ е изключено изменението в цените на енергийните стоки и непреработените храни.

⁹ Индексът на административните цени е изчислен чрез претегляне на съответните елементарни агрегати в потребителската кошница.

отрицателния лихвен процент по свръхрезервите на банките, държани в БНБ, доведе до нарастване на активите на финансовите институции във валута, депозити в чужбина и чуждестранни дългосрочни дългови ценни книжа. Годишните входящи потоци по *преки чуждестранни инвестиции* достигнаха 2,7% от БВП или 1,4 млрд. евро и бяха основно под формата на дългови инструменти.

2.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

Основната цел на паричната политика в България е поддържане на ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица. Постигането на тази цел се осъществява чрез режим на паричен съвет с фиксиран валутен курс на националната валута към еврото. Към края на 2017 г. пазарната стойност на международните валутни резерви на Българската народна банка бе 46,3 млрд. лв. (спад с 1% на годишна база). Съгласно принципите на функциониране на паричния съвет понижението на международните валутни резерви съответстваше на свиването на балансовата стойност на пасивите на управление „Емисионно“. Основен принос за динамиката на пасивите имаха понижението на задълженията към банки поради по-ниските свръхрезерви на банките и намалението на задълженията към правителството и бюджетните организации в резултат основно на изплащането на дълг по 5-годишни еврооблигации в размер на 900 млн. евро през месец юли. Парите в обращение и задълженията към други депозанти продължиха да имат положителен принос за изменението на пасивите на управление „Емисионно“. Нивото на резервите към края на 2017 г. бе достатъчно да покрие 8,7 месеца внос на стоки и услуги или 314,1% от краткосрочния външен дълг.

Банковата система запази високите си нива на капитал, ликвидност и рентабилност през 2017 г. Към края на декември 2017 г. коефициентът на ликвидните активи беше 38,97%, а коефициентът на обща капиталова адекватност достигна 22,08%. Към края на 2017 г. реализираната от банковата система неодитирана нетна печалба възлезе на 1 174 млн. лв.¹⁰

Годишният темп на повишение на кредита за частния сектор се ускори през 2017 г. и в края на декември бе 4,8% при 1,5% година по-рано. Кредитите за нефинансови предприятия се увеличиха с 1,7%. Кредитите за домакинства отчетоха растеж от 6% за 2017 г. Потребителските и жилищните кредити нараснаха съответно с 5,8% и 7,4% в края на годината в съответствие с ускоряването на реалния растеж на крайното потребление на домакинствата и с продължаващото увеличение на цените на жилищата.

¹⁰ По данни за банковата система и за банките по групи към 31.12.2017 г., http://www.bnb.bg/BankSupervision/BSCreditInstitution/BSCIFinansReports/BSCIFRBankingSystem/BS_201712_BG

3. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2018-2021 Г.

Табл. I-2: Основни макроикономически показатели

Основни макроикономически показатели	Отчетни данни			Прогноза		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Брутен вътрешен продукт						
БВП (млн. лв.)	94 130	98 631	104 674	111 145	117 890	124 919
БВП (реален растеж, %)	3,9	3,6	3,9	3,8	3,7	3,7
Потребление	3,3	4,5	5,0	4,9	3,9	3,8
Брутообразуване на основен капитал	-6,6	3,8	10,1	6,6	6,9	7,0
Износ на стоки и услуги	8,1	4,0	4,9	4,9	4,7	4,6
Внос на стоки и услуги	4,5	7,2	8,1	7,0	5,9	5,8
Пазар на труда и цени						
Заетост (ЕСС 2010) (%)	0,5	1,8	0,6	0,3	0,2	0,0
Коефициент на безработица (НРС) (%)	7,6	6,2	5,9	5,7	5,5	5,4
Компенсации на един нает (%)	5,8	7,5	7,4	6,9	6,5	6,3
Дефлатор на БВП (%)	2,2	1,2	2,1	2,3	2,3	2,2
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) (%)	-1,3	1,2	1,8	2,0	2,1	2,1
Платежен баланс						
Текуща сметка (% от БВП)	5,3	3,9	1,7	1,2	0,8	0,2
Търговски баланс (% от БВП)	-2,0	-4,0	-5,7	-6,3	-6,5	-6,8
Преки чуждестранни инвестиции (% от БВП)	2,2	2,7	2,7	2,7	2,8	2,8
Паричен сектор						
МЗ (%)	7,6	7,7	7,9	8,0	8,1	8,1
Вземания от фирми (%)	1,6	3,8	5,0	5,7	6,2	6,4
Вземания от домакинства (%)	2,0	6,0	4,8	5,0	5,5	6,2

Източници: МФ, НСИ, БНБ

3.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

БВП се очаква да нарасне с 3,9% през 2018 г., като растежът ще бъде движен от вътрешното търсене. Планираното увеличение на публичното потребление и инвестиции ще има основен принос за повишения ръст на вътрешното търсене. Частното потребление също слабо ще се ускори, подкрепено от подобреното доверие на потребителите, продължаващото нарастване на заетостта и реалното увеличение на разполагаемия доход на домакинствата. Очакванията на международни финансови институции за динамиката на икономическата активност на основните ни търговски партньори предполагат подобрене на българския износ по отношение на трети страни и запазване или минимално понижение на нашия износ на стоки към държавите-членки на ЕС. Същевременно, поради ниската база от 2017 г. и очакваната благоприятна динамика през текущата година се очаква ръст на износа на услуги. Повишеното вътрешно търсене и износет ще подкрепят ръста на вноса. В резултат, през 2018 г. се

очаква отрицателният принос на нетния износ към БВП да се повиши спрямо 2017 г. и да достигне 2 пр.п.

Растежът на БВП слабо ще се забави до 3,8% през 2019 г. поради низходящата динамика при вътрешното търсене, движена от по-слабото нарастване на публичните инвестиции. Частното потребление ще продължи да нараства, подпомогнато от увеличението на доходите и кредитите за домакинствата, като спрямо 2018 г. слабо ще забави своя ръст поради по-умереното нарастване на реалния разполагаем доход на домакинствата. Очакваният по-нисък растеж на вътрешното търсене ще се отрази в забавяне на ръста на вноса и, съответно, на отрицателния принос на нетния износ до 1,4 пр.п.

Икономическият ръст ще продължи плавно да се забавя до 3,7% в периода 2020-2021 г. Вътрешното търсене ще остане водещо за растежа на БВП по линия както на потреблението, така и на инвестициите. Докато инвестиционната активност се очаква умерено да нарасне, по-ниският растеж на заетостта и реалните доходи ще се отрази в леко забавяне на растежа на частното потребление. Очаква се негативният ефект върху БВП по линия на нетния износ да се задържи около 0,8 пр.п. през 2020 и 2021 г.

3.2. ПАЗАР НА ТРУДА

Положителните развития на пазара на труда продължиха и през първите месеци на 2018 г., а очакванията останаха благоприятни. Подобрене беше регистрирано при оценките на потребителите за по-нататъшното намаление на безработицата, а така също и при очакванията на бизнеса за динамиката на наетите, което бе характерно както за индустрията и строителството, така и за услугите. В същото време, недостигът на труд като пречка за развитието на дейността и в трите наблюдавани икономически сектора трайно надхвърли нивата си от 2008 г. през 2017 г. Така достигнатото високо ниво на търсенето на труд и ограниченията от страна на предлагането дадоха основания да се очаква забавяне в динамиката на заетостта в средносрочен хоризонт.

За цялата 2018 г. очакваният растеж на заетите възлиза на 0,6%¹¹ след значителното повишение от 1,8% за предходната година. Основната причина за забавянето е селското стопанство, където заетостта се повиши съществено през 2017 г. Високият дял на заетите в селското стопанство и реструктурирането на отрасъла дават основание да се очаква спад при самонаетите лица. Така очакваният растеж на заетите през 2018 г. ще бъде подкрепен от услугите в синхрон с положителното развитие при вътрешното търсене и ефект от по-слабото представяне на заетостта в сектора през 2017 г. Положително влияние се очаква и от индустрията по линия на създаването на работни места в промишлеността и повишаването на икономическата активност в строителството. Коэффициентът на безработица се очаква да се понижи до 5,9% през 2018 г., а участието на населението в работната сила ще нарасне по-бавно спрямо година по-рано поради постепенното свиване на свободния трудов резерв, който би могъл да задоволи търсенето на труд.

Негативното демографско развитие и съответното отражение върху предлагането на труд ще ограничат растежа на заетите до 0,3 и 0,2% през 2019 и 2020 г., а в края на прогнозния хоризонт броят им се очаква да се стабилизира с тенденция към леко

¹¹ Съгласно дефиницията за заети по ЕСС 2010.

понижение. Последното отразява и спада на работната сила след стабилизирането ѝ през 2020 г., както и намалението на коефициента на безработица до 5,4% през 2021 г.

С отчетената повишена база от 2017 г. динамиката на доходите от труд се очаква да остане близка до тази от предходната година. Номиналният растеж на компенсацията на един нает е оценен на 7,4% в съответствие с възходящото развитие на производителността на труда, както и очакваното по-съществено нарастване на наетите лица и цените в страната. Допълнителен ефект ще се наблюдава и по линия на заложения по-висок размер на минималната заплата (10,9%), увеличението на осигурителната вноска за ДОО с нов 1 пр.п. и предвидените по-високи разходи за труд в приоритетни области на публичния сектор. В периода 2019-2021 г. темпът на нарастване на компенсацията на един нает слабо ще се забави до 6,6% средногодишно, успоредно с очакванията за по-бавно нарастване на заетостта и отслабване на приноса от повишението на осигуровките. В рамките на прогнозния период динамиката на доходите ще надхвърли тази на производителността и ще обуслови нарастването на номиналните разходи за труд на единица продукция със средногодишен темп от около 3,2%. Производителността на труда ще следва възходяща динамика, като реалният темп на растеж на показателя е оценен на 3,5% средногодишно. Отчетеното забавяне през 2017 г. се обуславяше от значителния спад на показателя в сектор селско стопанство и не би следвало да окаже ограничаващ ефект върху потенциала за растеж на икономиката в средносрочен план.

3.3. ИНФЛАЦИЯ

Предвид текущата динамика и очакванията за международните цени на суровините, средногодишната инфлация през 2018 г. се очаква да бъде 1,8%, като повишението на общото равнище на потребителските цени в края на периода се очаква да достигне 1,9%. Поскъпването на услугите се очаква да се ускори до 2,5% в края на годината, подкрепено от засилването на вътрешното търсене. От друга страна очакваните по-високи цени на храните в страната ще се отразят в поскъпване на услугите в ресторанти, хотели и други заведения за хранене. Прогнозираното нарастване на международните цени на петрола ще доведе до по-високи вътрешни цени на енергийните стоки, като транспортните горива се очаква да поскъпнат с 5,1% в края на 2018 г. Нехранителните стоки (без енергийните) ще продължат да отчитат поевтиняване, но с по-бавен темп, и предвид поскъпването при услугите – приносът на базисната инфлация¹² към общото нарастване на цените в края на периода се очаква да нарасне.

Приносът от планираното увеличение на акцизните ставки върху цигарите за повишението на общия ценови индекс се оценява на 0,1 пр.п. в края на годината.

Средногодишното повишение на ХИПЦ през 2019 г. се прогнозира да бъде 2,0%, като толкова се очаква да бъде и инфлацията в края на годината. По-високите стойности ще се дължат на засилване на базисната инфлация под влияние на по-високото вътрешно търсене. Средногодишното нарастване на цените се очаква леко да се ускори до 2,1% през 2020 и 2021 г., като приносът на базисната инфлация ще продължи да нараства, докато поскъпването при потребителските цени на горивата се очаква да се забавя до

¹² От общия ХИПЦ е изключено изменението в цените на енергийните стоки и непреработените храни.

края на прогнозния период предвид очакваната динамика на международните цени на суровия петрол.

3.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

Предвид допусканията за динамиката на международните цени, при които е изготвена настоящата прогноза, дефлаторът на износа ще бъде по-висок от този на вноса през 2018 г. Очаква се положителните условия на търговия да се запазят до края на прогнозния период. Въпреки лекото ускорение на растежа на износа в количествено отношение, поради по-ниската стойност на дефлатора през 2018 г., номиналният растеж на износа ще се забави до 6,9%. Същевременно, повлиян от ускореното вътрешно търсене, номиналният ръст на вноса ще се запази по-висок, достигайки 9,8% през 2018 г. Поради очакваното нарастване на дефицита по първичен доход във връзка с изплащанията към чуждестранни инвеститори, салдото по доходните статии ще се влоши. В резултат, съотношението на баланса на текущата сметка спрямо БВП ще се понижи до 1,7%.

В периода 2019-2021 г. отрицателният принос на нетния износ ще се задържи в границите между 0,8-1,4 пр.п. от БВП. Въпреки положителните условия на търговия, номиналният ръст на вноса на стоки и услуги се очаква да бъде по-висок от този на износа. Балансът на стоки и услуги постепенно ще се влошава в резултат от нарастването на търговския дефицит. Не се очакват съществени промени в салдото по доходните статии. Излишъкът по текущата сметка, изразен като отношение към БВП, ще намалява и се очаква да достигне 0,2% в края на периода.

3.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

Ръстът на паричното предлагане ще се ускорява минимално през прогнозирания период. През 2018 г. се очаква темпът му на растеж да бъде около 7,9% при 7,7% в края на 2017 г. Основание за това дава текущата динамика и очакванията за продължаващо нарастване на валутните резерви на страната, както и на депозитите в банковата система. В края на 2019 и 2020 г. широките пари ще ускорят ръста си, съответно до 8% и 8,1% на годишна база. През прогнозния период темпът на нарастване при овърнайт депозитите ще се забави за сметка на леко ускорение при растежа на депозитите в национална валута и на забавяне на спада на деноминираните в чужда валута. Тази тенденция ще отразява постепенното намаляние на предпочитанията на икономическите агенти към по-висока ликвидност.

В периода 2018-2021 г. кредитирането за частния сектор ще се ускорява постепенно в синхрон с предвижданията за относително устойчив растеж на частното потребление и инвестициите през целия прогнозен период, както и на прогнозата за продължаващо, макар и със забавящи се темпове, нарастване на заетостта и доходите. Очакванията са в края на 2018 г. годишният ръст на вземанията от частния сектор да достигне 4,9% и да се повиши до 5,5% през 2019 г., като плавното му ускорение ще продължи до края на прогнозния период. Вземанията от предприятия ще имат по-висок принос през 2018 г. Годишният им ръст ще достигне 5%, като ускорението му спрямо предходната година ще бъде в унисон с прогнозирания по-висок растеж на инвестициите. През следващите години темпът им на нарастване плавно ще се повишава и през 2019 и 2020 г. ще достигне съответно 5,7% и 6,2%. Вземанията от домакинства ще забавят ръста си и през 2018 г. ще нараснат с 4,8%. През 2019 г. ръстът им ще достигне 5%, като до края на прогнозния период ще продължат да ускоряват растежа си.

4. ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ И ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

Растежът на потенциалния БВП¹³ през 2017 г. достигна 3,3%. Това е ускорение спрямо 2016 г. и се дължи на по-висок принос от страна на общата факторна производителност и капитала. За периода 2018-2020 г. се очаква потенциален растеж от 3,5%, а през 2021 г. леко забавяне до 3,4%. Общата факторна производителност ще продължи да е водеща за растежа с принос в рамките на 2-2,1 пр.п. Нарастването на инвестициите в икономиката ще допринесе за плавно увеличение на приноса на капиталовите запаси за потенциалния растеж – от 1,1 пр.п. през 2018 до 1,4 пр.п. през 2021 г. Положителният принос на труда като фактор за потенциалния растеж постепенно ще намалява. Увеличението на коефициента на икономическа активност ще компенсира намалението на населението в трудоспособна възраст, но към края на прогнозния период отрицателният принос на населението ще започне да доминира.

Отклонението от потенциала достигна -0,4% през 2017 г., като се очаква да се затвори през 2018 г. В рамките на прогнозния период до 2021 г. отклонението ще бъде положително, но ще остане под 1%

Табл. I-3: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП

Година	Потенциален растеж, %	Отклонение от потенциала БВП, %
2017	3,3	-0,4
2018	3,5	0,0
2019	3,5	0,3
2020	3,5	0,4
2021	3,4	0,7

Табл. I-4: Приноси към потенциалния растеж (пр.п.)

Година	Труд	Капитал	ОФП
2017	0,5	0,9	1,9
2018	0,3	1,1	2,0
2019	0,3	1,2	2,1
2020	0,1	1,3	2,1
2021	-0,1	1,4	2,1

¹³ Отклонението от потенциала се изчислява като разлика между фактическия и потенциалния БВП в съотношение към потенциалния. Потенциалният БВП за българската икономика е изчислен с помощта на производствена функция по методология, разработена от ЕК: Karel Havik & Kieran Mc Morrow & Fabrice Orlandi & Christophe Planas & Rafal Raciborski & Werner Roeger & Alessandro Rossi & Anna Thum-Thyssen & Valerie Vandermeulen, 2014. *The Production Function Methodology for Calculating Potential Growth Rates & Output Gaps*, European Economy – Economic Papers 535.

5. СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК

Направено е сравнение на макроикономическата прогноза на Министерството на финансите с последната официална прогноза на Европейската комисия, публикувана на 7 февруари 2018 г. Различният период на изготвяне на двете прогнози предопределя използването на различни отчетни статистически данни. Поради по-ранното публикуване на прогнозата на ЕК, при нейното изготвяне не са взети предвид отчетните данни по националните сметки за брутният вътрешен продукт и пазара на труда за 2017 г., както и наличната информация за краткосрочните индикатори и инфлацията в началото на 2018 г.

Табл. 1-5: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК¹⁴

Показатели	2017	2018		2019	
	Отчетни данни	МФ	ЕК	МФ	ЕК
БВП, реален растеж, %	3,6	3,9	3,7	3,8	3,5
Инфлация, средногодишна, %	1,2	1,8	1,4	2,0	1,5

Източник: ЕК, МФ, НСИ

И двете институции очакват вътрешното търсене да бъде водещо за растежа на БВП през прогнозния период както по линия на потреблението, така и на инвестициите. Очаква се нарастването на заплатите да се отрази в повишение на частното потребление, а усвояването на европейски средства да подкрепи ръста на публичните инвестиции. Ръстът на БВП слабо се забавя и в двете прогнози през 2019 г.

ЕК прогнозира малко по-слаб ръст на българската икономика през 2018 и 2019 г. в сравнение с прогнозата на МФ. Същевременно, Комисията очаква нетният износ да има положителен принос към растежа на БВП през 2019 г. Според прогнозата на МФ ръстът на БВП ще се забави през 2019 г. основно в резултат на по-слабия ръст на публичните инвестиции, докато приносът на нетния износ ще остане отрицателен, но ще се понижи в сравнение с предходната година, тъй като забавянето на растежа на вътрешното търсене ще се отрази в по-нисък ръст на вноса.

Според прогнозата на ЕК средногодишната инфлация през 2018 г. ще бъде с 0,4 пр.п. по-ниска от заложеното нарастване на потребителските цени в макрорамката на МФ. Разликата може да бъде свързана с по-големия обхват на отчетните данни към момента на изготвяне на прогнозата на МФ и наблюдаваното ускорение на инфлацията при услугите в страната през първите два месеца на 2018 г. Въпреки това и двете институции имат сходни очакванията за факторите, които ще определят динамиката на ХИПЦ през годината. За 2019 г. ЕК очаква инфлацията в страната да е 1,5% или с 0,5

¹⁴ Зимната прогноза на ЕК, публикувана на 7 февруари 2018 г., представя прогноза за динамиката на ограничен набор от показатели, поради което сравнението в таблицата е направено само за БВП и инфлация.

пр.п. по-ниска от прогнозата на МФ, като влияние за това може да се търси най-вече в различните очаквания на двете институции за предходната година.

Част II.

Фискална политика и основни параметри за периода 2019-2021 г.

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА

Провежданата последователна фискална политика през последните години дава надеждна основа за устойчивост на бюджетната рамка и възможност за определяне на бюджетните перспективи в средносрочен план, като се гради на основата на непроменената през последните години цел за постигане и поддържане на близка до балансирана бюджетна позиция. Поетапното намаляване на дефицита и реализирането на положително салдо е позитивна тенденция.

От гледна точка на устойчивостта на публичните финанси през прогнозния период ще продължи тенденцията за определяне на реалистични цели за основните бюджетни параметри при спазване на установените фискални правила и ограничения, заложиени в Закона за публичните финанси и произтичащи от изискванията на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (ОВ, L, 306/41 от 23 ноември 2011 г.) и Регламент (ЕО) № 1466/1997 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики.

Параметрите на бюджетната рамка следват очертаните цели на фискалната политика и отчитат ефектите от провежданите политики както в приходната, така и в разходната част на бюджета, при съобразяване с приоритетите, целите и мерките, заложиени в Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017-2021 г. Доколкото прогнозата обхваща периода до края на управленския мандат, то в нея е отчетена динамиката в развитието на секторните политики и необходимостта от финансовото им обезпечаване.

В този контекст средносрочната перспектива се запазва по отношение на вече определените в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза от есента на миналата година цели за продължаване на фискалната консолидация, достигане до балансирана бюджетна позиция през 2020 г. и запазването ѝ през 2021 г. Реалистичната прогноза за параметрите на бюджетната рамка дава възможност да се управляват външните и вътрешни рискове.

Табл. II-1: Основни показатели (% от БВП)¹⁵

КФП	Предв. отчет 2017	Програма	Прогноза	Прогноза	Прогноза	Прогноза	Прогноза
		2018	2019	2019	2020	2020	2021
		АСБП 2018-2020 г.		АСБП 2018-2020 г.			
Приходи	35,8	36,2	35,8	36,9	35,5	36,5	36,1
Разходи	34,9	37,2	36,4	37,4	35,5	36,5	36,1
Бюджетно салдо	0,9	-1,0	-0,5	-0,5	0,0	0,0	0,0

Отчетните данни за 2017 г. показват подобрене на бюджетното салдо спрямо планираното. Основен положителен принос за постигнатия излишък по КФП за тази година има преизпълнението на данъчно-осигурителните приходи, но също така и по-ниското от планираното изпълнение на разходите в годишен план, включително и по-ниските от планираните разходи по сметките за средства от ЕС.

Независимо че отчетените резултати са ориентир при определяне на прогнозните параметри на бюджетната рамка за периода 2019-2021 г., разчетите за настоящата прогноза са обвързани с оценките за ефектите от реализирането на дискреционните мерки и основните допускания, макроикономическите параметри и развитието на секторните политики, като същите са продължение на заложените приходни и разходни политики в програмата за 2018 г. (АСБП 2018-2020 г.).

Настоящата прогноза надгражда есенната АСБП за периода 2018-2020 г., като реалистичността на параметрите ѝ се потвърждават и от последните прогнози и от Националния доклад за България - 2018 г. на Европейската комисия, в които се отбелязват постиженията и добрите перспективи за България в областта на бюджета и са отчетени редица устойчиви тенденции за подобряване на макроикономическата среда, фискалното управление, както и в сферите пазар на труда, социална защита, образование и здравеопазване.

Продължаващите положителни очаквания за икономическото развитие на страната, залегнали в пролетната макроикономическа прогноза, са отчетени при подготовката на средносрочната бюджетна прогноза, като наблюдаваните разлики при параметрите на основните бюджетни показатели за приходите и разходите по КФП, изразени като процент от БВП, спрямо прогнозите от есента на миналата година се дължат и на новата оценка за номиналния размер на БВП за годините от периода.

В настоящата прогноза се запазват целите за бюджетното салдо, заложен в АСБП за периода 2018-2020 г., съответно за 2019 г. дефицит от 0,5% от БВП, а за 2020 г. – балансирана бюджетна позиция, която се запазва и през 2021 г.

В прогнозата за приходите са отчетени потвърждаващите се и в настоящата пролетна макроикономическа прогноза положителни тенденции за растеж на националната икономика. Не се предвиждат промени на основните допускания спрямо заложените в АСБП за периода 2018-2020 г. в областта на данъчната политика.

¹⁵ Поради закръгление (в млн. лв. и в процент от БВП) някои сумарни позиции в таблиците и графиките в средносрочната бюджетна прогноза 2019-2021 г. и приложенията към нея не се изчерпват от съставните им числа.

През прогнозния период при приходите по КФП се наблюдава тенденция за номинален годишен ръст за всяка от годините от периода, дължащ се на засилените мерки за повишаване събираемостта на данъчно-осигурителните приходи, фискалните ефекти от дискреционните мерки и по-високия размер на приходите от помощите и даренията от чужбина. В номинален размер приходите по КФП се увеличават, като от 40 961,5 млн. лв. за 2019 г. се очаква да достигнат 45 121,2 млн. лв. през 2021 г.

Спрямо АСБП за периода 2018-2020 г. също се отчита по-висок номинален размер на приходите за съответната година от периода (за 2019 и 2020 г.). Ръстът е при данъчноосигурителните приходи, дължащ се на приноса на по-добрите макроикономически очаквания и на актуализираната оценка за ефекта от някои дискреционни приходни мерки.

В частта на разходите прогнозите са за номинален годишен ръст за всяка от годините от периода, вкл. за 2019 г. спрямо програмата за 2018 г., дължащ се на по-високия ръст на разходите за социални и здравноосигурителни плащания, за персонал, за субсидии и за инвестиции, с които се обезпечават финансиране на приоритетни политики на правителството. В реални измерения (изразени като процент от БВП) при разходите се наблюдава тенденция за спад от 37,4% до 36,1% за периода 2019-2021 г.

Настоящата прогноза показва номинален ръст на общите разходи, като от 41 561,5 млн. лв. за 2019 г. се очаква те да достигнат до 45 121,2 млн. лв. през 2021 г. Разликата между разчетените средства за 2019 г. спрямо програмата за 2018 г. представлява увеличение в размер на 2 247,7 млн. лв., като изменението в процент от БВП е 0,2 пр.п. За 2020 г. спрямо 2019 г. се очаква номиналният ръст на разходите да възлезе на 1 441,6 млн. лв., което представлява намаление в процент от БВП от 0,9 пр.п., а за 2021 г. спрямо 2020 г. ръстът е в размер на 2 118,0 млн. лв., което е намаление в процент от БВП с 0,4 пр.п.

При тези прогнози постигането на балансиран бюджет ще се осъществи на ниво на преразпределение на публичните разходи, значително по-ниско от максимално допустимото ниво на разходите по КФП от 40 на сто от БВП съгласно Закона за публичните финанси.

За целите на международните сравнения бюджетната рамка се представя освен по национална методология (по показатели на КФП на касова основа) и на базата на европейската методология ЕСС 2010 чрез показателите за сектор „Държавно управление“, като следва да се отбележи, че фискалните параметри отразяват по еднакъв начин фискалната политика.

Оценките за намаляващи рискове и стабилни перспективи за развитието на публичните финанси в България, които се отчитат в прегледите и прогнозите на Европейската комисия, на международните финансови институции и рейтингови агенции, са ориентир за реалистичността на целите на фискалната политика и на бюджетните прогнози.

Ревизираните данни от прогнозите и оценките на Европейската комисия за България, посочени в Есенната икономическа прогноза на ЕК от 2017 г., Годишният обзор на публичните финанси в Европейския паричен съюз за 2017 г., публикуван през месец януари 2018 г. и Зимната икономическа прогноза на ЕК, публикувана в началото на 2018 г., показват положителни перспективи в бюджетен и макроикономически аспект.

Фискалната политика не е била обект на корективните планове във връзка с процедурата за наличието на макроикономически дисбаланси, като в Националния доклад за България - 2018 г., публикуван в началото на месец март 2018 г. ЕК отчита, че България продължава да изпитва дисбаланси, но те вече не се оценяват като прекомерни и се наблюдава промяна в посока подобрение.

Продължаващата фискална консолидация и прогнозата за постигане на балансиран бюджет са предпоставка за намаляваща необходимост от дългово финансиране на бюджета, като се очаква постепенен спад на съотношението на държавния дълг към прогнозния БВП, което да достигне до ниво от 18,2% към края на периода.

2. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ФИСКАЛНИТЕ ЦЕЛИ ПО КФП ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Средносрочната перспектива се обвързва със заложения приоритет за запазване на стабилността на публичните финанси и се изразява в следване на вече определените фискални цели за продължаване на фискалната консолидация и придържане на близка до балансирана позиция на бюджетното салдо в средносрочен хоризонт.

В бюджетната прогноза за периода 2019-2021 г. целта за салдото по КФП за 2019 и 2020 г. се запазва съответно на дефицит в размер на 0,5% от БВП и на 0,0% от БВП в съответствие със заложената в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2018-2020 г. За 2021 г. е планирано поддържане на балансиран бюджет.

През 2019 г. се очаква номинален ръст в приходната част на бюджета спрямо програмата за 2018 г. от около 2,7 млрд. лв., като ръстът на данъчно-осигурителните приходи е над 2,4 млрд. лв. основно в резултат на предприетите мерки от страна на приходните агенции за борба с данъчните измами и повишаване на събираемостта. Намалението в неданъчните приходи за 2019 г. е вследствие на планирания за 2018 г. еднократен неданъчен приход от 400 млн. лв. от предоставяне на концесия на „Гражданско летище за обществено ползване София“.

Приходната част на бюджета в средносрочен план показва тенденция на намаление от 36,9% от БВП за 2019 г. до 36,1% от БВП през 2021 г., което се дължи основно на прогнозните приходи от фондовете на ЕС.

Табл. П-2: Принос на основните приходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2019-2021 г.

Показатели в % от БВП	Изменение 2019/2018п пр.п.	Изменение 2020/2019 пр.п.	Изменение 2021/2020 пр.п.
Приходи, помощи и дарения	0,7	-0,4	-0,4
Данъчно-осигурителни приходи	0,7	-0,1	-0,1
<i>Преки данъци</i>	0,3	0,0	0,0
Корпоративни данъци	0,1	0,0	0,0
Данъци върху доходите на физическите лица	0,2	0,0	0,0
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	0,2	0,0	-0,1
<i>Косвени данъци</i>	0,1	-0,1	-0,1
ДДС	0,2	0,0	0,0
Акцизи	-0,1	-0,1	-0,1
Мита и митнически такси	0,0	0,0	0,0
Неданъчни приходи	-0,4	0,1	0,1

Показатели в % от БВП	Изменение	Изменение	Изменение
	2019/2018г пр.п.	2020/2019 пр.п.	2021/2020 пр.п.
<i>Други</i>			
Приходи от такси	-0,4	0,1	0,1
Приходи и доходи от собственост	-0,1	0,1	0,2
Глоби, санкции и наказателни лихви	-0,1	0,0	0,0
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,0	0,0	0,0
Приходи от концесии	0,2	0,0	0,0
Други приходи	-0,5	0,0	0,0
Помощи и дарения	0,1	0,0	0,0
	0,3	-0,3	-0,3

Предвижда се чрез оптимизиране на разходите на бюджетните организации и повишаване на ефективността на публичните разходи в отделните сектори и засилване на техния принос за повишаване на икономическия растеж общите разходи по КФП в средносрочен план да намаляят от 37,4% от БВП за 2019 г. до 36,1% от БВП през 2021 г., което представлява средногодишна консолидационна стъпка от около 0,6-0,7 пр.п. от БВП.

Табл. II-3: Принос на основните разходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2019-2021 г.

Показатели в % от БВП	Изменение	Изменение	Изменение
	2019/2018г пр.п.	2020/2019 пр.п.	2021/2020 пр.п.
Общо разходи и Вноски в бюджета на ЕС	0,2	-0,9	-0,4
<i>Текущи нелихвени разходи</i>	0,3	-0,6	-0,4
Персонал	0,2	-0,1	-0,1
Издържка - общо	-0,1	-0,2	0,0
Стипендии	0,0	0,0	0,0
Субсидии и други текущи трансфери - общо	0,1	-0,2	-0,1
Социални и здравноосигурителни плащания	0,1	-0,2	-0,2
Пенсии	0,0	-0,1	-0,1
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	-0,1	-0,1	-0,1
Здравноосигурителни плащания	0,1	0,0	0,0
<i>Капиталови разходи</i>	-0,1	-0,3	-0,1
<i>Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи</i>	0,0	0,0	0,0
<i>Лихви</i>	-0,1	0,0	-0,1
Вноски в бюджета на ЕС	0,0	0,0	0,2
Бюджетно салдо (+/-)	0,5	0,5	

За периода 2019-2021 г. основен консолидационен принос за постигане на целите за касовия дефицит имат разходите, които намаляват съответно с 0,9 пр.п. през 2020 г. и с 0,4 пр.п. през 2021 г., основно поради намаляване на капиталови разходи по сметките за средства от ЕС, на социални плащания, на субсидии, на разходи за персонал и за текуща издържка по националния бюджет.

3. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Основните параметри на бюджетната рамка за периода 2019-2021 г. показват реалистичност на фискалните цели при спазване на установените фискални правила.

Включените в СБП за периода 2019-2021 г. разчети за приходите, помощите и даренията по КФП са в диапазона 36,9-36,1% от БВП. Съобразено със заложените цели за бюджетното салдо по КФП, съответно -0,5% от БВП за 2019 г., 0,0% от БВП за 2020 г. и 2021 г. и очакваното ниво на приходната част на бюджета възможностите за финансиране на публични разходни политики са ограничени в рамките от 37,4% от БВП през 2019 г. до 36,1% от БВП през 2021 година.

Табл. II-4: Основни показатели по КФП (2018-2021 г.)

КФП млн. лв.	2018	2019	2020	2021
	Програма	Прогноза	Прогноза	Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	38 213,9	40 961,5	43 003,2	45 121,2
<i>% от БВП</i>	36,2%	36,9%	36,5%	36,1%
Данъчно-осигурителни приходи	31 142,3	33 568,0	35 462,0	37 419,5
Неданъчни приходи	4 703,4	4 550,1	4 893,4	5 274,7
Помощи и дарения	2 368,2	2 843,4	2 647,8	2 427,0
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	39 313,9	41 561,5	43 003,2	45 121,2
<i>% от БВП</i>	37,2%	37,4%	36,5%	36,1%
Разходи	38 179,9	40 318,4	41 659,5	43 400,2
Нелихвени разходи	37 457,5	39 636,1	40 965,4	42 731,3
Лихви	722,4	682,3	694,1	668,9
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 133,9	1 243,1	1 343,6	1 721,0
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	-1 100,0	-600,0		
<i>% от БВП</i>	-1,0%	-0,5%	0,0%	0,0%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	1 100,0	600,0		
<i>% от БВП</i>	1,0%	0,5%	0,0%	0,0%

Настоящите оценки и прогнозите за периода 2019-2021 г. за приходната част на националния бюджет показват тенденция на запазване на приходите в рамките на 34,3-34,2% от БВП. Очакванията са данъчно-осигурителните приходи в периода 2019-2021 г. да са в диапазона от 30,2% до 30,0% от БВП, като са отразени ефектите от мерките за повишаване на събираемостта, макроекономическите ефекти и промените в данъчно-осигурителното облагане.

Разходите по националния бюджет в средносрочен план показват тенденция на намаление от 34,7% от БВП през 2019 г. до 34,1% от БВП през 2021 г., което представлява средногодишна консолидационна стъпка от около 0,3 пр.п. от БВП и имат основен консолидационен принос за постигане на целите за бюджетното салдо и същевременно осигуряване на оптимално усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС. Увеличението на разходите за 2019 г. се дължи основно на предвижданото увеличаване на размера на минималната работна заплата от 1 януари 2019 г., на политиката по доходите в сектор „Образование“ и измененията в заплащането, произтичащи от структурни промени, както и във връзка с финансовото осигуряване на Програмата за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили на Република България 2020, приета с Решение на Народното събрание от 25.11.2015 г. и на одобрените от Народното събрание инвестиционни проекти за придобиване на авиационна техника и на многофункционални модулни патрулни кораби за ВМС.

Табл. II-5: КФП – Национален бюджет (2018-2021 г.)

КФП НАЦИОНАЛЕН БЮДЖЕТ млн. лв.	2018 Програма	2019 Прогноза	2020 Прогноза	2021 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	35 886,3	38 160,1	40 397,8	42 737,1
<i>% от БВП</i>	34,0%	34,3%	34,3%	34,2%
Данъчно-осигурителни приходи	31 142,3	33 568,0	35 462,0	37 419,5
Неданъчни приходи	4 703,3	4 550,1	4 893,3	5 274,7
Помощи и дарения	40,6	42,0	42,4	42,9
ОБЩО РАЗХОДИ, ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС И ТРАНСФЕРИ	36 432,1	38 600,4	40 385,1	42 637,0
<i>% от БВП</i>	34,5%	34,7%	34,3%	34,1%
Разходи	33 955,5	36 045,4	37 803,9	39 770,2
Нелихвни разходи	33 233,1	35 363,2	37 109,8	39 101,3
Лихви	722,4	682,3	694,1	668,9
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 133,9	1 243,1	1 343,6	1 721,0
Трансфер за сметки за средства от ЕС (нето)	-1 342,7	-1 311,8	-1 237,5	-1 145,7
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	-545,8	-440,3	12,7	100,1
<i>% от БВП</i>	-0,5%	-0,4%	0,0%	0,1%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	545,8	440,3	-12,7	-100,1
<i>% от БВП</i>	0,5%	0,4%	0,0%	-0,1%

И през следващия тригодишен период приоритет за страната ни остава успешното усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС, чрез които да се постигне устойчив икономически растеж, по-висока заетост, социално включване и териториално сближаване и изграждане на конкурентоспособна и иновативна икономика. Въздействието върху бюджета за периода 2018-2021 г. от финансовите взаимоотношения с ЕС е представено в Табл. II-6.

Табл. II-6: КФП – Сметки за средства от ЕС (2018-2021 г.)¹⁶

КФП СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС млн. лв.	2018 Програма	2019 Прогноза	2020 Прогноза	2021 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	2 327,5	2 801,4	2 605,4	2 384,1
<i>% от БВП</i>	2,2%	2,5%	2,2%	1,9%
ОБЩО РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ	2 881,8	2 961,2	2 618,1	2 484,2
<i>% от БВП</i>	2,7%	2,7%	2,2%	2,0%
Разходи	4 224,4	4 273,0	3 855,6	3 629,9
Трансфер от/за държавния бюджет (нето)	1 342,7	1 311,8	1 237,5	1 145,7
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	-554,2	-159,7	-12,7	-100,1
<i>% от БВП</i>	-0,5%	-0,1%	0,0%	-0,1%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	554,2	159,7	12,7	100,1
<i>% от БВП</i>	0,5%	0,1%	0,0%	0,1%

¹⁶ В таблицата са включени сметки за средства от ЕС на: ДФ „Земеделие“, Национален фонд и Другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС.

4. ПРОГНОЗА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.¹⁷

След достигането на бюджетен излишък през 2017 г. на начислена основа, в средносрочната бюджетна прогноза се очаква балансиран бюджет за 2018 г. и бюджетни излишъци съответно от 0,3% от БВП за 2019 г., 0,5% от БВП за 2020 г. и 0,2% от БВП за 2021 г.

Постигането на подобрене на бюджетното салдо през плановия период се реализира при очертаваща се тенденция на лек спад както при приходите като дял от БВП, така и при разходите. Разходите като дял от БВП за 2019 г. са 36,3%, а през 2020 и 2021 г. бележат спад до 35,6%. В приходната част съотношението на общите приходи спрямо БВП спада от 36,6% през 2019 г. до 35,8% през 2021 г.

Номиналният ръст на приходите през отделните години се дължи на увеличаване на постъпленията от всички основни видове данъци – ДДС, акцизи, данък върху доходите на физическите лица и корпоративен данък. Растеж се очаква също и при приходите от социалноосигурителни вноски, като той е най-значителен през 2019 г. За 2019 г. общите приходи нарастват със 7,2 % като до края на периода растежа им се запазва на около 5%.

При разходите на сектор „Държавно управление“ най-голям номинален ръст в средносрочен план се наблюдава при социалноосигурителните плащания и капиталовите разходи. В същото време представени като процент от БВП социалноосигурителните плащания спадат до ниво от около 13,5% от БВП. Капиталовите разходи нарастват като дял от БВП от 4,3% през 2018 до 4,7% през 2021 г. във връзка с планираните инвестиционни мерки на правителството. Същевременно продължават усилията за реализиране на мерки за оптимизиране и повишаване на ефективността на разходите на бюджетните организации и подобряване на предоставяните публични продукти и услуги в отделните сектори, като в същото време се обезпечават изпълнението на приоритетни политики и програми.

Общият ефект от предприятията, включени в сектор „Държавно управление“, върху баланса на целия сектор е положителен за всяка от годините от прогнозния период и е както следва: за 2019 г. – 313,4 млн. лв., за 2020 г. – 235,2 млн. лв. и за 2021 г. – 286,8 млн. лв. С най-голям принос за този ефект са Фондът за гарантиране на влоговете в банките, „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД, Националната компания „Железопътна инфраструктура“, държавните болници и Държавната консолидационна компания.

¹⁷ Според методологията на ЕСС 2010 сектор „Държавно управление“ включва всички институционални единици, чиято роля е предоставянето на незападна продукция за индивидуално и колективно потребление и/или преразпределението на национален доход.

Табл. II-7: Изменение на показателите на сектор „Държавно управление“ за периода 2019-2021 г.

Показатели млн. лв.	2019		2020		2021	
	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %
1. Данъци върху производството и вноса	17 026,3	6,1%	17 931,5	5,3%	18 839,2	5,1%
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	6 694,9	10,4%	7 147,5	6,8%	7 568,2	5,9%
2a. - в т.ч. платени от домакинствата	4 001,7	10,8%	4 265,3	6,6%	4 510,9	5,8%
2b. - в т.ч. платени от фирмите	2 693,2	9,8%	2 882,3	7,0%	3 057,3	6,1%
3. Социално-осигурителни вноски	9 924,3	8,0%	10 482,0	5,6%	11 027,2	5,2%
3a. - в т.ч. действително платени вноски	9 924,3	8,0%	10 482,0	5,6%	11 027,2	5,2%
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	5 351,5	-0,4%	5 632,0	5,2%	6 016,7	6,8%
5. Общо текущи приходи	38 997,0	6,3%	41 193,1	5,6%	43 451,3	5,5%
6. Компенсация на наетите лица	10 724,3	7,3%	11 274,7	5,1%	11 762,4	4,3%
7. Междино потребление	5 333,7	1,9%	5 430,5	1,8%	5 658,7	4,2%
8. Социални трансфери в натура	2 806,8	20,7%	3 021,0	7,6%	3 305,9	9,4%
9. Социални трансфери без тези в натура	12 544,0	4,6%	13 077,6	4,3%	13 596,4	4,0%
10. Лихвени разходи	722,0	-0,8%	733,0	1,5%	723,9	-1,2%
11. Субсидии	1 309,7	21,5%	1 329,9	1,5%	1 291,0	-2,9%
12. Други текущи плащания	1 720,9	7,6%	1 826,4	6,1%	2 176,5	19,2%
13. Общо текущи разходи	35 161,5	6,7%	36 693,1	4,4%	38 514,8	5,0%
14. Брутни спестявания (5-13)	3 835,5	3,0%	4 500,0	17,3%	4 936,5	9,7%
15. Капиталови трансфери, получени	1 692,0	30,8%	1 344,5	-20,5%	1 255,8	-6,6%
16. Бруто образуване на основен капитал	5 127,1	13,5%	5 222,0	1,9%	5 890,1	12,8%
17. Други капиталови разходи	104,3	-80,5%	66,9	-35,9%	39,7	-40,7%
		% от БВП		% от БВП		% от БВП
18. Общи правителствени приходи	40 689,0	36,6%	42 537,6	36,1%	44 707,1	35,8%
19. Общи правителствени разходи	40 392,9	36,3%	41 982,0	35,6%	44 444,6	35,6%
20. Баланс	296,1	0,3%	555,6	0,5%	262,5	0,2%
20a. - първичен баланс	1 018,1	0,9%	1 288,6	1,1%	986,4	0,8%
21. Баланс за целите на процедурата по дефицита и дълга	296,1	0,3%	555,6	0,5%	262,5	0,2%
22. Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“	24 569,6	22,1%	24 369,6	20,7%	24 173,6	19,4%
23. Данъчно-осигурителна тежест	33 924,4	30,5%	35 842,4	30,4%	37 718,4	30,2%

4.1. ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ И ПРОГНОЗА ПРИ НЕПРОМЕНЕНИ ПОЛИТИКИ

Фискалната прогноза при непроменени политики е подготвена на база цикличните движения в икономическите показатели. Тя е обвързана с набор от предположения за политиките и основните икономически и финансови условия, включително валутните курсове, цените на суровините и развитието на международните финансови пазари. Изключено е въздействието на дискреционните данъчни изменения и измененията в разходите, бюджетните приоритети и решенията за социалноосигурителните вноски и плащания. Промените, които се наблюдават в бюджетния сценарий при непроменени политики между прогнозните години, са основно в резултат от промени в икономически и/или демографски показатели, които имат ефект върху фискалните параметри. Предприетите политики в приходната и разходната част на бюджета водят до промяна в прогнозата спрямо базисния сценарий за периода 2019–2021 г. Като се вземе предвид очакваният среден икономически растеж от 3,8% през следващите три години, бюджетният излишък при непроменени политики се очаква да е по-висок в съответствие с заложения в средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019–2021 г.

Табл. II-8: Бюджетна прогноза на сектор „Държавно управление“ при промени политики“ за периода 2019–2021 г.

Показатели млн. лв.	2019		2020		2021	
	Базисен сценарий	Изменение %	Базисен сценарий	Изменение %	Базисен сценарий	Изменение %
1. Данъци върху производството и вноса	17 026,3	6,1%	17 931,5	5,3%	18 839,2	5,1%
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	6 640,0	9,5%	7 084,4	6,7%	7 499,0	5,9%
2a. - в т.ч. платени от домакинствата	3 946,8	9,3%	4 202,2	6,5%	4 441,7	5,7%
2b. - в т.ч. платени от фирмите	2 693,2	9,8%	2 882,3	7,0%	3 057,3	6,1%
3. Социално-осигурителни вноски	9 755,1	6,2%	10 291,6	5,5%	10 818,6	5,1%
3a. - в т.ч. действително платени вноски	9 755,1	6,2%	10 291,6	5,5%	10 818,6	5,1%
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	5 136,2	-4,4%	5 369,0	4,5%	5 722,7	6,6%
5. Общо текущи приходи	38 557,6	5,1%	40 676,6	5,5%	42 879,5	5,4%
6. Компенсация на наетите лица	10 281,4	2,9%	10 840,3	5,4%	11 342,4	4,6%
7. Междино потребление	5 333,7	1,9%	5 430,5	1,8%	5 658,7	4,2%
8. Социални трансфери в натура	2 715,0	16,7%	2 917,3	7,4%	3 206,7	9,9%
9. Социални трансфери без тези в натура	12 499,0	4,2%	13 045,6	4,4%	13 596,4	4,2%
10. Лихвени разходи	722,0	-0,8%	733,0	1,5%	723,9	-1,2%
11. Субсидии	1 309,7	21,5%	1 329,9	1,5%	1 291,0	-2,9%
12. Други текущи плащания	1 720,9	7,6%	1 826,4	6,1%	2 176,5	19,2%
13. Общо текущи разходи	34 581,8	5,0%	36 123,0	4,5%	37 995,6	5,2%
14. Брутни спестявания (5-13)	3 975,8	6,8%	4 553,6	14,5%	4 883,9	7,3%
15. Капиталови трансфери, получени	1 692,0	30,8%	1 344,5	-20,5%	1 255,8	-6,6%

Показатели млн. лв.	2019		2020		2021	
	Базисен сценарий	Изменение %	Базисен сценарий	Изменение %	Базисен сценарий	Изменение %
16. Бруто образуване на основен капитал	4 761,8	5,4%	4 659,0	-2,2%	4 961,1	6,5%
17. Други капиталови разходи	104,3	-80,5%	66,9	-35,9%	39,7	-40,7%
		% от БВП		% от БВП		% от БВП
18. Общи правителствени приходи	40 249,6	36,2%	42 021,1	35,6%	44 135,3	35,3%
19. Общи правителствени разходи	39 447,9	35,5%	40 848,9	34,7%	42 996,3	34,4%

При приходите разлики между базисния сценарий и бюджетната прогноза се наблюдават при преките данъци и социално-осигурителните вноски, както и при неданъчните приходи, където са включени приходите от винетки и ТОЛ такси.

Нарастването на данъците върху дохода и богатството (преки данъци) при сценарий без промяна в политиката възлиза на съответно 9,5%, 6,7% и 5,9%, като очакваното нарастване по бюджетната прогноза е от 10,4%, 6,8% и 5,9% за 2019, 2020 и 2021 г. Повисоките растежи при бюджетната прогноза са свързани с ефектите в приходите от ДДФЛ от увеличените заплати на педагогическия персонал, увеличението на МРЗ и съответно на минималните осигурителни доходи през периода.

Прогнозата за приходите от социални и здравни осигуровки в сценария при непроменени политики предвижда нарастване на компонента от 6,2% през 2019 г., но поради ефекта от предприетите мерки за увеличаване на МРЗ и на заплатите в бюджетната сфера, в бюджетната прогноза за 2019 г. се предвижда ръст от 8%. През 2020-2021 г. е предвидено ново нарастване в доходите на гореспоменатите групи, вследствие на което се очакват допълнителни приходи от осигуровки в размер на 0,2% от БВП в сравнение с базисния сценарий. Очакванията в прогнозата при непроменени политики за периода 2020-2021 г. са приходите от осигуровки да нараснат съответно с 5,5% и 5,1%.

Прогнозата при другите приходи е за достигане на ниво от 4,6% от БВП за всяка от годините от периода 2019-2021 г., спрямо ниво съответно от 4,8% в бюджетната прогноза. Това съответства на растеж средно от около 2,2% при базисния сценарий в сравнение с очакваното нарастване средно от около 3,9% в средносрочната бюджетна прогноза. Наблюдаваното фискално въздействие се дължи на въвеждането на ТОЛ такси и електронна винетка и е в размер на 0,2% от очаквания БВП за всяка една година от прогнозния период.

При разходите разлики между базисния сценарий и бюджетната прогноза се наблюдават при разходите за заплати в бюджетния сектор, разходите на социално-осигурителните фондове и при капиталовите разходи.

Разходите за компенсации на наетите лица в базисния сценарий са по-ниски с около 0,3% от БВП спрямо тези разходи в бюджетната прогноза за всяка една от годините на прогнозния период. Повишените разходи за заплати и осигурителни вноски спрямо базисния сценарий са свързани с предприетите политики по доходите.

Вследствие на приетото поетапно увеличение на трансферите за здравно осигуряване за лицата, осигурявани от държавния бюджет, с по 5 пр.п. годишно, както и на

парастването на минималните осигурителни доходи, в бюджетната прогноза е предвидено увеличение на разходите за социални трансфери в натура (здравно-осигурителните плащания) спрямо базисния сценарий съответно с по около 0,1% от БВП на година. Ефектът от мерките се изразява в увеличение на тези разходи с по 0,1 пр.п. и 0,5 пр.п. спрямо базисния сценарий за 2019 и 2020 г.

Разходите за пенсии и обезщетения в базисния сценарий нарастват в средносрочен план съответно с 4,2%, 4,4% и 4,2%, но вследствие на приетите мерки за увеличаване на осигурителния стаж и пенсионната възраст, в бюджетната прогноза се отчита нарастване съответно от 4,6%, 4,3% и 4% за периода 2019-2021 г. Тези политики водят до ограничаване на разходите за социални трансфери в средносрочен план.

Капиталовите разходи в прогнозата нарастват по-съществено отколкото в базисния сценарий. Основно влияние за това имат допълнителните мерки, предприети от правителството в сектор отбрана и сигурност и инвестициите, свързани с въвеждането на ТОЛ система. Делът на разходите за брутообразуването на основен капитал при базисния сценарий е съответно 4,3% от БВП през 2019 г. и по 4% от БВП през 2020 и 2021 г., докато при бюджетната прогноза този показател нараства до 4,6%, 4,4% и 4,7% от БВП за периода 2019-2021 г.

4.2. ДИСКРЕЦИОННИ МЕРКИ И ФИСКАЛНИ ЕФЕКТИ НА НАЧИСЛЕНА ОСНОВА

Дискреционните мерки са всички нови мерки и политики на правителството, които имат въздействие върху бюджетните параметри и основните фискални показатели. Оценяват се всички дискреционни мерки, които правителството изпълнява или възнамерява да изпълнява през указания период, като се записва допълнителното им бюджетно въздействие за съответната година спрямо предходната. Съгласно изискване на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г., член 9 (2) (b) средносрочните бюджетни рамки на държавите-членки следва да включват процедури за установяването на прогнози за всички основни разходни и приходни пера на сектор „Държавно управление“ за съответната бюджетна година и за годините след нея, на базата на непроменени политики и поради тази причина оценката на дискреционните мерки на правителството е от съществено значение. По този начин се гарантира, че избраният фискален сценарий може да бъде оценен както по отношение на влиянието на макроекономическите променливи, така и по отношение на дискреционните изменения в политиката на правителството.

Промените в дискреционните мерки за периода 2019-2021 г. спрямо прогнозите, които вече бяха представени с АСБП 2018-2020 г., се дължат най-вече на преоценка на очаквания размер на ефектите и в по-малка степен на въвеждане на нови мерки. При приходите, мерките планирани на начислена основа, възлизат на 1 527,7 млн. лв. общо за периода 2019-2021 г., а при разходите размерът им е 3 526,3 млн. лв.

Приходна част

От страна на приходите за периода 2019-2021 г., като дискреционна мярка с най-голям ефект е въвеждането на ТОЛ такса и електронна винетка с общ ефект от 772,3 млн. лв. за прогнозния период. За първата година 2019 г. се предвижда бюджетен ефект от приходите от ТОЛ такса и електронна винетка в размер на 215,3 млн. лв. при обхват на системата магистрала и първокласни пътища. През 2020 и 2021 г. обхватът на

платената пътна мрежа ще се разширява поетапно, което води до увеличаване на планираните приходи.

На следващо място по значение при дискреционните мерки от страна на приходите е нарастването на приходите от ДДФЛ и осигурителни вноски поради промяна на МРЗ, минималните осигурителни прагове и минималния осигурителен доход – общ ефект от 400,1 млн. лв. за прогнозния период. Планираното увеличаване на минималната работна заплата е с 50 лв. съответно от началото на 2019 г. и 2020 г. и с 40 лв. от началото на 2021 г. Също така е предвидено нарастване на минималните осигурителни прагове и на минималните осигурителни доходи на самоосигуряващите се лица.

Останалите дискреционни мерки при данъците и осигурителните вноски са свързани с увеличаване на заплатите в бюджетната сфера с очакван ефект върху приходите от ДДФЛ и осигурителни вноски от 317,3 млн. лв. за прогнозния период.

Приходите от избор на осигуряване и от увеличение на изискването за осигурителен стаж при пенсиониране с 2 месеца годишно са оценени на 38 млн. лв. за периода 2019-2021 г.

Табл. II-9: Дискреционни приходни мерки на начислена основа, млн. лв.

Приходни мерки	2019	2020	2021
Приходи от ДДФЛ и осигурителни вноски от увеличаване на заплатите в бюджетната сфера	109,1	104,1	104,1
Приходи от ДДФЛ и осигурителни вноски от промяна на МРЗ, минималните осигурителни прагове и минималния осигурителен доход	103	136,9	160,2
Приходи от избор на осигуряване	11,5	12,0	13,0
Приходи от увеличение на изискването за осигурителен стаж при пенсиониране с 2 месеца	0,5	0,5	0,5
Въвеждане на ТОЛ такса и електронна винетка	215,3	263,0	294,0
Общо:	439,4	516,5	571,8

Разходна част

От страна на разходите, дискреционните мерки за периода 2019-2021 г. са свързани с увеличаване на заплатите в бюджетната сфера с планиран ефект от 1 003,8 млн. лв. за периода 2019-2021 г. Основно влияние за това нарастване има повишаването на заплащането на педагогическия персонал с ефект от по 330,0 млн. лв. годишно.

Със съществен ефект при дискреционните разходни мерки са планираните разходи в сектор „Отбрана и сигурност“ във връзка с планираното придобиване на многофункционален модул на патрулен кораб за ВМС и придобиване на нов тип боен самолет. Те възлизат на 1 085,0 млн. лв. за периода 2019-2021 г.

Останалите дискреционни мерки са свързани с повишаване на разходите за персонал в бюджетните организации поради увеличената минимална работна заплата – 293,5 млн. лв. и нарастване на максималния размер на пенсия и отпадане на тавана за новоотпуснатите пенсии от 2019 г. – с ефект от 77 млн. лв. Допълнително нараства осигурителният доход върху който държавният бюджет внася здравноосигурителни

вноски на определени категории лица по реда на Закона за здравното осигуряване, което ще доведе до нарастване на разходите с 294,7 млн. лв.

Разходите свързани с въвеждане на ТОЛ такса и електронна винетка за първата година са в размер на 215,3 млн. лв. През 2020 и 2021 г. планираният разход нараства съответно с 263 и 294 млн. лв.

Табл. II-10: Дискреционни разходни мерки на начислена основа, млн. лв.

Разходни мерки	2019	2020	2021
Решение на Народното събрание от 02.06.2016 г. за приемане на Проект за инвестиционен разход „Придобиване на нов тип боен самолет“ (обн., ДВ, бр. 43 от 2016 г.)	150,0	300,0	350,0
Решение на Народното събрание от 02.06.2016 г. за приемане на Проект за инвестиционен разход „Придобиване на многофункционален модулен патрулен кораб за ВМС“ (обн., ДВ, бр. 43 от 2016 г.)			285,0
Увеличаване на заплатите в бюджетната сфера	343,8	330,0	330,0
Изменение на МРЗ	99,1	104,4	90,0
Изменение на осигурителния доход, върху който държавния бюджет внася здравноосигурителни вноски на определени категории лица по реда на ЗЗО	91,8	103,7	99,2
Изменение на максималния размер на пенсия и отпадане тавана за новоотпуснатите пенсии от 2019 г.	45,0	32,0	
Въвеждане на ТОЛ такса и електронна винетка	215,3	263,0	294,0
Общо	945,0	1 133,1	1 448,2

Ефектът на дискреционните мерки за подсектор „Местно управление“ се изразява в нарастване на разходите във връзка с увеличаването на МРЗ. Общият ефект по бюджетите на общините е 200,4 млн. лв. за периода 2019-2021 г., като разходите за заплати нарастват съответно с 57,6 млн. лв. за 2019 г., 59,8 млн. лв. за 2020 г. и 50,3 млн. лв. за 2021 г. Останалото нарастване по бюджетите на общините е свързано с увеличени разходи за социално и здравноосигурителни вноски.

4.3. СЪПОСТАВКА НА ПРОГНОЗАТА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ С ТАЗИ НА ЕК

В тази част се прави съпоставка на средносрочната прогноза за сектор „Държавно управление“ на МФ спрямо последната фискална прогноза на Европейската комисия от есента на 2017 г. Следва да се имат предвид различните бази и изменения в макроикономическите сценарии на двете институции, които обуславят различията по отношение на очакваните фискални резултати. Като цяло прогнозите на ЕК са по-оптимистични и до голяма степен се базират на сценарий без съществено изменение в политиките.

Фискалната позиция на правителството във връзка с изискванията на Пакта за стабилност и растеж е в рамките на заложените нива на дълга и дефицита. Оценката за 2018 г. на МФ се формира на база текущото състояние на публичните финанси, етапа на икономическия цикъл в който се намира страната и перспективите за растеж на икономиката в средносрочен план.

Сравнение на прогнозата на МФ за 2018 г. спрямо предварителните данни за 2017 г.

Формирането на излишък през 2017 г. се дължи основно на по-високото изпълнение на приходите и на по-ниските разходи спрямо плана. През 2018 г. спрямо 2017 г. се очаква намаляване на излишъка до достигането на балансиран бюджет, което ще се постигне най-вече поради повишеното ниво на разходите. Основно нарастват капиталовите разходи и разходите за заплати и социалните плащания. Растежът на бруто образуването на основен капитал се дължи от една страна на отложените от предходната година разходи, а от друга – на увеличение на предвидените за осъществяване инфраструктурни проекти.

На второ място по значение за нарастването на плащанията спрямо предходната година в прогнозата на МФ са разходите за компенсация на наетите лица и разходите за социално-осигурителни плащания. Разходите за персонал нарастват основно поради повишаването на разходните стандарти в образованието, нарастването на осигурителните вноски, на минималната работна заплата и на заплатите в бюджетната сфера. В същото време се повишават и разходите за социални плащания, основно поради по-високите разходи за пенсии като следствие от изплащаните по-високи минимални пенсии през 2017 г. и индексирането на пенсиите с по-висок процент за всяка година трудов стаж през 2018 г.

Табл. II-11: Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

Показатели млрд. лв.	2017	2018		2019	
	Отчетни данни	МФ	ЕК	МФ	ЕК
1. Данъци върху производството и вноса	14,9	16,0	16,2	17,0	16,9
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	5,8	6,1	5,6	6,7	6,0
3. Социално-осигурителни вноски	8,5	9,2	8,6	9,9	9,1
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	5,7	5,4	6,3	5,4	6,5
5. Общо текущи приходи	34,8	36,7	36,7	39,0	38,5
6. Компенсация на наетите лица	9,1	10,0	10,0	10,7	10,5
7. Междино потребление	4,8	5,2	4,8	5,3	5,0
8. Социални трансфери в натура	11,4	12,0	11,9	12,5	12,4
9. Социални трансфери без тези в натура	2,1	2,3	2,2	2,8	2,3
10. Лихвени разходи	0,8	0,7	0,9	0,7	0,9
11. Субсидии	1,1	1,1	1,6	1,3	1,7
12. Други текущи плащания	2,5	1,6	1,7	1,7	1,8
13. Общо текущи разходи	31,8	32,9	33,1	35,2	34,5
14. Брутни спестявания (5-13)	3,1	3,7	3,6	3,8	3,9
15. Капиталови трансфери, получени	0,8	1,3	1,3	1,7	1,4
16. Бруто образуване на основен капитал	2,1	4,5	4,1	5,1	4,4
17. Други капиталови разходи	0,9	0,5	0,8	0,1	0,8
18. Общо приходи (% от БВП)	36,1%	36,3%	36,4%	36,6%	36,2%
19. Общо разходи (% от БВП)	35,2%	36,3%	36,4%	36,3%	36,1%
20. Общ баланс (% от БВП)	0,9%	0,0%	0,0%	0,3%	0,2%

Източник: ЕК, МФ, НСИ

Сравнение на прогнозата на МФ с прогнозата на ЕК за 2018 г.

Прогнозите на ЕК и на МФ по отношение на бюджетното салдо за текущата година съвпадат, като и двете институции очакват достигане на балансиран бюджет за 2018 г. С последната си прогноза ЕК повиши значително оценката си за 2018 г. спрямо предходната си прогноза която беше за дефицит от 0,8% от БВП. Бюджетният баланс в прогнозата на ЕК се постига при по-високи приходи и съответно по-високи разходи от 0,1 пр.п. в сравнение с тази на МФ.

По отношение на приходите, ЕК очаква по-високи други неданъчни приходи – с 906 млн. лв. и приходи от косвени данъци – с 120,8 млн. лв., докато приходите от капиталови трансфери, където се отчитат приходите от европейските структурни и кохезионни фондове съвпадат в двете прогнози. Останалите приходи от преки данъци и социално осигурителни вноски са по-ниски в сравнение с оценките на МФ. Различията на МФ спрямо прогнозата на ЕК при данъчните приходи се дължат основно на по-доброто очаквано изпълнение при преките данъци през 2018 г. поради отчетените по-добри макроикономически показатели в сравнение с есенната прогноза за 2018 г., повишаването на данъчната събираемост и др.

По отношение на разходите – при текущите разходи ЕК очаква по-високи разходи за субсидии с 482 млн. лв. и лихвени разходи със 142 млн. лв. Оценките на ЕК за общото ниво на публичните инвестиции са малко по-ниски от оценките на МФ – със 172 млн. лв. Двете прогнози се различават структурно – при брутообразуване на основен капитал ЕК очаква по-ниски инвестиции с 397,3 млн. лв., докато другите капиталови разходи – очаква да са по-високи с 225,3 млн. лв. При оценките за междинното потребление, социалните трансфери без тези в натура и другите социални трансфери оценката на ЕК е по-ниска от тази на МФ съответно с 443,6 млн. лв., 166,1 млн. лв. и 53,1 млн. лв.

Сравнение на прогнозата на МФ с прогнозата на ЕК за 2019 г.

За 2019 г. МФ подобрява прогнозата си за баланса на начислена основа спрямо 2018 г. с 0,3 пр.п. от БВП, което отговаря на оценките на ЕК, която очаква подобрение на бюджетното салдо с 0,2 пр.п. По-добрата прогноза спрямо предходната година по оценки на МФ се дължи основно на по-високите приходи, при запазване дела на разходите като процент от БВП непроменен. Според ЕК се очаква да има минимална консолидация и в нивото на разходите.

По отношение на разходите, по-високи разходи спрямо ЕК се наблюдават при всички разходни пера с изключение на лихвените разходи, разходите за субсидии и при другите текущи и капиталови плащания. Основно се планират по-високи разходи за здравноосигурителни плащания в съответствие с предприетите политики за финансиране на повече дейности в болничната помощ и за нарастване по някои от останалите видове здравни плащания. Също така се очаква да продължи високата инвестиционна активност. Нарастването на разходите е вследствие и на очакваното по-високо усвояване на средства от европейските фондове и на увеличаване на капиталовите разходи по държавния бюджет. Прогнозата за разходите за издръжка за 2019 г. е съобразена с очакваното изпълнение за 2018 г., като те нарастват поради очаквания за увеличаване на разходите за междинно потребление по общинските бюджети за местни дейности и по държавния бюджет. Повишението при разходите за

заплати е основно поради увеличените средства за сектор образование и постепеното увеличение на МРЗ.

Няма съществени изменения в прогнозата на МФ за 2019 г. спрямо 2018 г. по отношение на лихвените разходи, разходите за субсидии и други текущи плащания. В прогнозата си ЕК също не очаква съществено нарастване на тези показатели през 2019 г.

Прогнозата за текущите приходи за 2019 г. на МФ е с около 540 млн. лв. по-висока от прогнозата на ЕК за същия период. Това повишение се дължи изцяло на данъчно-осигурителните приходи. Един от факторите за по-добрата прогноза спрямо тази на ЕК е по-високата база през 2018 г. Също така прогнозите за заетостта бяха ревизирани нагоре, а коефициентът на безработица в последната прогноза на МФ показва подобрене от 0,2 процентни пункта спрямо предходната прогноза за 2019 г. Прогнозата за на МФ за неданъчните приходи е по-консервативна в сравнение с прогнозата на ЕК.

4.4. КОНСОЛИДИРАН ДЪЛГ НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

По предварителни данни на Министерството на финансите се очаква консолидираният дълг на сектор „Държавно управление“ към края на 2017 г. да отбележи спад спрямо нивото, отчетено в края на предходната година, както в номинално изражение, така и като дял от БВП. Дългът се предвижда да възлезе на ниво от около 25,1 млрд. лв. при 27,3 млрд. лв. през 2016 г., а стойността на съотношението консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП до ниво от около 25,4% при 29,0% през 2016 г.

Основен принос и компонент с най-голямо влияние върху динамиката на дълга на сектора заема подсектор „Централно управление“ с дял от около 98,0%. В контекста на провежданата бюджетна политика и прогнозите за темпа на растеж на БВП за периода 2018-2021 г. нивото на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ се очаква да се движи в диапазона от 23,3% до 19,4% от БВП., като номинална стойност дълга ще се стабилизира в границите 24,4-24,2 млрд. лв. годишно. Прогнозите за относителния дял на консолидирания дълг спрямо БВП остават значително под максимално допустимата референтна стойност на Маастрихтския критерий за конвергентност от 60%, което ще гарантира запазване на равнището на държавна задлъжнялост в устойчиви граници, респ. водещата позиция на Република България сред 28-те държави-членки на ЕС с едно от най-ниските нива на дългова тежест.

Граф. П-1: Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“

4.5. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ С ПОТЕНЦИАЛНО ЗНАЧИТЕЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

Съгласно чл. 73, т. 8 от Закона за публичните финанси средносрочната бюджетна прогноза предоставя информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“, включително на равнище подсектори на сектор „Държавно управление“.

Условните задължения представляват задължения, които зависят от настъпването на определено събитие в бъдеще, или настоящи задължения, при които няма вероятност за извършване на плащането към държавата или сумата на възможното плащане не може да бъде изчислена по надежден начин. Условните задължения включват:

- задължения, произтичащи от дейността на публичните дружества;
- гарантиран дълг на сектор „Държавно управление“;
- необслужвани кредити;
- задължения свързани с публично-частни партньорства.

В таблицата е представена отчетната информация за условните задължения на сектор „Държавно управление“. Тяхното ниво се движи около 13% от БВП през последните години, което е едно от най-ниските в сравнение с другите страни от ЕС.

Табл. II-12: Услови задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление, % от БВП

	2013	2014	2015	2016
Задължения на държавно контролирани предприятия, класифицирани извън сектор „ДУ“, от които:				
за подсектор „Централно управление“	12,5	13,4	12,1	13,1
за подсектор „Местно управление“	10,2	10,9	9,8	10,9
за подсектор „Местно управление“	2,3	2,5	2,3	2,2
Гарантиран дълг на сектор „Държавно управление“				
от който:				
на подсектор „Централно управление“	0,7	0,6	0,5	0,5
на подсектор „Местно управление“	0,7	0,6	0,5	0,5
на подсектор „Местно управление“	0	0,001	0,001	0,001
Необслужвани земи към сектор „ДУ“	0,1	0,1	0,1	0,1
Задължения свързани с ПЧП	0	0	0	0
Общо условни задължения на сектор „Държавно управление“	13,3	14,1	12,7	13,6

Източник: НСИ

По отделни видове на условните задължения, най-високо е нивото на задълженията на държавно контролираните предприятия, класифицирани извън сектор „Държавно управление“. Техният размер е 13,1% от БВП (12,3 млрд. лв.), като задълженията на финансовите предприятия са 5% от БВП, а на нефинансовите – 8,1% от БВП. От тях под наблюдение във връзка с потенциално значително влияние върху условните задължения на сектор „Държавно управление“ са всички държавни и общински предприятия с общ размер на задълженията към 31.12.2016 г. над 0,1% от БВП, които не са част от консолидираната фискална програма и не попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“. Тези предприятия представят отчет и прогнози за приходите и разходите и за активите и пасивите си до 2021 г.

На база на така получената информация, отчетеният към 31.12.2017 г. размер на дългосрочните и краткосрочните задължения на тези дружества е общо 8,1% от БВП, като към края на 2021 г. прогнозите са същите да намалее до 5,4% от БВП. Общо за периода 2018-2021 г. се прогнозира намаляване на задълженията на тези дружества с 15,6%. Също така, сумарният им коефициент на задължияност се понижава от 0,86 към 31.12.2017 г. до 0,70 в края на прогнозния период, а съотношението на дълга спрямо активите им намалява с 16% до 0,41 през 2021 г. Коефициентът им на ликвидност остава стабилен на ниво от над 1,30 през целия период 2017-2021 г.

Нивото на задълженията на държавните предприятия с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“ е ниско в сравнение със средното ниво на задължияност в ЕС, което е около 35,9% от БВП през 2016 г.

Гарантираният дълг на сектор „Държавно управление“ е на ниво от 0,5% от БВП през 2016 г., докато средното ниво за ЕС е около 8% от БВП. Към края на 2017 г. той възлиза на 732,0 млн. лв. или 0,7% от БВП, като в сравнение с края на 2016 г. бележи увеличение с 287 млн. лв. Основната част от него се формира от задължения към външни кредитори.

При допускания за издаване на нови гаранции през 2018 г. (съгласно възможностите, предвидени в ЗДБРБ за 2018 г.), респ. усвоявания на средства от заемите по тях и изплащане на погашения по вече договорени гарантирани земи, към края на периода

2018-2021 г. се очаква номиналният размер на гарантирания дълг на сектор „Държавно управление“ да спадне до около 300 млн. лв., а съотношението му спрямо БВП до 0,2%.

Доминиращ дял от 69% в отрасловата структура на гаранциите през 2017 г. заема Финансовият сектор, докато през 2016 г. с най-голям превес е сектор „Енергетика“ (56%). Промяната се дължи основно на усвоявания от Българската банка за развитие по държавни гаранции, издадени във връзка с Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (създадена с ПМС №18 от 02.02.2015 г.). Усвоените през 2017 г. средства по тази програма в размер на 205 млн. евро доведоха до увеличение на дела на заемите в лева и евро до 90% във валутната композиция на гарантирания дълг на сектор „Държавно управление“, в сравнение със 72% към края на 2016 г. Същевременно извършените през годината регулярни погашения по действащи заемни споразумения намалиха задълженията в японски йени до 10% (27% през 2016), а тези в щ.д. до около 0,3% (0,9% през 2016 г.).

Коригирана капиталова стойност на извънбалансовите публично-частно партньорства (ПЧП) не се докладва, тъй като към момента в България няма ПЧП, които да отговарят на дефиницията на ЕСС 2010 за ПЧП. Методологията ЕСС 2010 препоръчва да се използва термина ПЧП само за тези договори където правителството е основният купувач на услугата.

Необслужваните заеми към сектор „Държавно управление“ са само в сектор „Централно управление“ и се запазват за последните четири години на ниво под 0,1% от БВП. Това е под средното за ЕС от 0,8% от БВП.

Част III.

Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2019-2021 г.

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

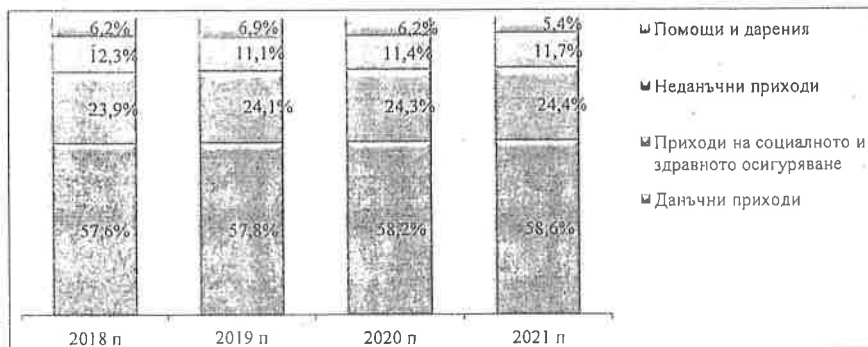
Данъчната политика на Република България е ориентирана към осигуряване на макроекономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план, както и на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните политики на правителството. В международен аспект данъчната политика е насочена в подкрепа на функционирането на единния пазар на Европейския съюз и за посрещане на предизвикателствата на глобализацията и дигитализацията на икономиката.

Политиката в областта на данъците се характеризира с предвидимост, като същевременно се насърчава развитието на бизнеса и инвестиционната активност чрез запазване на ниските данъчни ставки за преките данъци (корпоративни данъци и данъци върху доходите на физическите лица), широка данъчна основа и малко на брой данъчни преференции.

Основните цели на данъчната политика са: подобряване на събираемостта на приходите, справяне със сенчестата икономика и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите. Постигането на целта за нарастване на бюджетните постъпления при запазване на тежестта на данъчното облагане е свързана с реализиране на мерки за ограничаване на данъчните измами, предотвратяване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и отклонение от данъчно облагане.

Основни инструменти за реализиране на посочените цели са засилването на взаимодействието между институциите и обмена на информация както в национален, така и в международен мащаб.

Важна роля за постигане на целите на данъчната политика и за увеличаване на приходите от данъци, осигурителни вноски и такси има повишаването на ефективността при тяхното администриране. С оглед на това, приходните администрации реализират мерки, насочени към повишаване качеството на обслужване, стимулиране на доброволното изпълнение, подобряване на данъчно-осигурителната култура на клиентите и намаляване на разходите както на клиентите, така и на администрацията.

Граф. III-1: Структура на приходите по КФП в % за периода 2018-2021 г.¹⁸

1.1. ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА

Прогнозите за данъчните приходи за периода 2019-2021 г. са съобразени с приоритетите в данъчната политика в средносрочен план и отчитат ефектите от промените в данъчното законодателство, свързани с реализиране на мерки за подобряване на събираемостта, стимулиране на икономическото развитие, намаляване на административната тежест и въвеждане в националното законодателство на разпоредби от европейското право в областта на данъците.

Европейските инициативи в областта на прякото данъчно облагане са за устойчив растеж, насърчаване на инвестициите и създаване на благоприятна бизнес среда чрез справедливо и ефикасно данъчно облагане на корпоративните печалби и предотвратяване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и отклонение от данъчно облагане при засилено административно сътрудничество и ефективен обмен на информация между държавите-членки на ЕС. През последната година актуалност придоби и темата за данъчното облагане на цифровата икономика. В областта на косвеното данъчно облагане Европейската комисия ще представи своите законодателни предложения за постигане на единно ДДС пространство чрез реформиране на регулаторната европейска рамка по отношение на трансграничната търговия със стоки между държавите членки и въвеждането на един по-опростен, по-ефективен и по-устойчив на измами режим, който да доведе до намаляване на административната тежест, на разходите за бизнеса и за данъчните администрации, както и до значително ограничаване на трансграничните измами с ДДС.

¹⁸ Използваните в някои от графиките и таблиците в доклада съкращения към годините за периода 2018-2021 г. са със следното значение:

- 2018 п – програма за 2018 г.;
- 2019 п – прогноза за 2019 г.;
- 2020 п – прогноза за 2020 г.;
- 2021 п – прогноза за 2021 г.

1.1.1 Повишаване на бюджетните приходи и борба с данъчните измами

Мерките за повишаване на събираемостта на приходите включват дейности по подобряване на спазването на законодателството, превенция и противодействие на данъчните измами и отклонението от данъчно облагане.

Мерките за повишаване на събираемостта на приходите включват дейности по подобряване на спазването на законодателството, превенция и противодействие на данъчните измами и отклонението от данъчно облагане.

➤ *Разширяване на обхвата и усъвършенстване на механизма за осъществяване на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск*

Фискалният контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България е въведен през 2014 г. Списъкът на стоките с висок фискален риск се определя със заповед на министъра на финансите, която се публикува на интернет страниците на МФ и НАП. Стоки с висок фискален риск са бързооборотни стоки, които най-често се използват в схеми за данъчни измами и укриване на данъци и са идентифицирани от приходната администрация като рискови (плодове, зеленчуци, месо и месни продукти, мляко, захар, брашно и др.).

Фискалният контрол се извършва на територията на цялата страна от служители на специализирана дирекция „Фискален контрол“ на НАП на фискални контролни пунктове – в близост до гранично контролно-пропускателните пунктове и пристанищата, както и във вътрешността на страната на територията на големите борси и тържища.

На фискален контрол подлежи движението на всички стоки с висок фискален риск, независимо от мястото на получаване/разтоварване на стоката, като обхваща вътреобщностните придобивания на стоки от друга държава-членка на ЕС, вътреобщностните доставки на стоки към друга държава-членка на ЕС, преминаващи стоки през територията на страната от една държава-членка на ЕС за друга държава-членка, и доставките във вътрешността на страната.

Мярката е с постоянен характер и поради доказаната ефективност непрекъснато се усъвършенства чрез актуализиране на списъка на стоките с висок фискален риск, откриване на нови фискални пунктове, задължително обезпечение при доставки на стоки от рискови лица и други. Горивата са включени в списъка на стоките с висок фискален риск със заповед на министъра на финансите № ЗМФ-1092 от 16.11.2017 г., с което продължава процесът за засилване на контрола върху акцизните стоки и борбата с данъчните измами. Контролът по реда на новия чл. 102б в ЗАДС ще обхваща движението на акцизни стоки на територията на страната, независимо от това дали те ще са натоварени/ще се разтоварват в друга държава или в България, с което е налице предпоставка за постигане на равнопоставеност между лицата и постепенно легализиране на целия пазар на акцизни стоки в страната.

- *Въвеждане на задължения, идентични на задълженията на водачите на превозни средства, но само в частта им представлява на документи за самоличност и товар, както и декларирането на данни за вида и количеството на акцизните стоки, за изпращача и получателя, за мястото и датата на получаване на стоките, и заявяването на очаквания час на получаване/разтоварване*

С цел оптимизиране на контролната дейност по отношение на акцизните стоки в ЗАДС се регламентира и правна възможност на митническите органи да искат съдействие от други компетентни органи (напр. органите на МВР, Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“, Изпълнителна агенция „Морска администрация“ и др.) за идентифициране и спиране на транспортни средства.

- *Изменения, свързани с резултатите от проверките, осъществявани от митническите органи в обектите за съхранение и/или продажба на освободени за потребление моторни горива*

Промените са наложени поради несъответствия между документите, които се използват за доказване на произхода на горивата в различни обекти. Изменението е с цел постигане на дисциплиниращ ефект спрямо всички лица, като същевременно ще доведе и до „осветляване“ на пазара на горива в страната. Изградената връзка между системите на АМ и НАП ще се превърне в по-ефективен инструмент за реализация на мерките, свързани с повишаване на приходите от продажбите на моторни горива.

- *Въвеждане на забрани, свързани със зачестили случаи на фиктивни трансгранични сделки с акцизни стоки и участие на български лицензирани складодържатели и български търговски дружества, собственост на европейски граждани в международни схеми за измама*

Промяната цели въвеждане на забрана за издаване/приключване на документи за акцизни стоки, които не са били произведени или не са постъпили физически в данъчния склад/обекта, като доказването на това обстоятелство е в тежест на митническите органи.

- *Въвеждане на нови забрани за публикуване на обяви или съобщения в електронен вид, чрез които се предлагат за продажба акцизни стоки без бандерол и за които акцизът не е заплатен*

Основната цел на тази мярка е да се възпрепятстват нерегламентираните продажби на акцизни стоки.

- *Въвеждане на нова разпоредба, свързана със случаите на разпространение на акцизни стоки чрез куриерски (пощенски) услуги*

Промяната е с превантивна цел и ще допринесе за разширяване на оперативното взаимодействие между бизнеса и администрацията по отношение контрола върху акцизните стоки и противодействието на нелегалното им разпространение.

- *Изменение, свързано с оптимизиране на контролната дейност, ограничаване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и подобряване събираемостта на приходите*

Предвидено е принудителната административна мярка „запечатване на обект за срок до един месец“ да може да се прилага и към трето лице, когато към момента на

запечатване обекта или обектите се стопанисват от това трето лице, ако то е знаело или е могло да знае, че е започната процедура по запечатване.

- *Задължителна регистрация по ЗДДС на неперсонифицирано дружество, в което са внесени стоки или услуги от съдружник, регистрирано по закона лице, за случаите, когато съдружникът е регистриран по закона след датата на създаване на неперсонифицираното дружество*

Промяната цели да не се допуска възможност дружеството да остане нерегистрирано по ЗДДС при наличие на съдружници, които са регистрирани по закона, което би способствало заобикаляне на облагането с ДДС.

- *Оптимизиране на процесите, свързани с проверки и ревизии на физическите лица, с оглед установяване на съоставка между имуществото, придобито през течение на годината и декларациите от лицата доходи*

Приета е промяна, с която местните физически лица могат да декларират в годишната си данъчна декларация придобитите през годината необлагаеми доходи, съгласно чл. 13 от ЗДДФЛ, полученото имущество по наследство, завет и дарение, както и полученото имущество с възстановено право на собственост по реда на нормативен акт.

- *Въвеждане на правила за обмен на информация относно предварителните трансгранични данъчни становища и предварителните споразумения за ценообразуване (Директива (ЕС) 2015/2376 на Съвета от 8 декември 2015 г.)*

Основна цел на приетата промяна в ДОПК е засилване на ефективността на административното сътрудничество между данъчните администрации чрез разширяване на обхвата на автоматичния обмен на информация, като се създават правила за обмен на информация относно предварителните трансгранични данъчни становища и предварителните споразумения за ценообразуване, издавани в държавите членки.

Правилата, въведени с Директива (ЕС) 2015/2376, имат съществено значение за засилване на борбата с укриването на данъци и агресивното данъчно планиране и са в синхрон с няколко взаимно допълващи се инициативи на Европейския съюз, свързани с мерките за данъчна прозрачност. Свиването на данъчната основа намалява значително националните данъчни приходи, което възпрепятства прилагането на благоприятстващи растежа данъчни политики в държавите членки. Въвеждането на правилата на директивата е от съществено значение и поради това, че по-голямата прозрачност относно издаваните от държавите членки данъчни становища ще стимулира справедливата конкуренция в областта на данъчното облагане. Предварителните споразумения за ценообразуване от своя страна са ефективна мярка за намаляване на рисковете, свързани с трансферното ценообразуване и предотвратяване укриването на данъци.

В съответствие с изискванията на директивата, в ДОПК се създават правила, съгласно които по реда на автоматичния обмен изпълнителният директор на Националната агенция за приходи следва да обменя с компетентните органи на държавите-членки на Европейския съюз и с Европейската комисия информация за предварителни трансгранични данъчни становища и предварителни споразумения за ценообразуване. Информацията се обменя в срок до три месеца след изтичането на шестмесечieto, през което становищата или споразуменията са издадени, изменени или подновени, като се използва стандартен формуляр.

➤ *Въвеждане на правила за обмен на отчети по държави на многонационалните групи предприятия (Директива (ЕС) 2016/881 на Съвета от 25 май 2016 г.)*

В съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2016/881, в ДОПК са въведени правила за осъществяването на автоматичен обмен на отчети по държави, съдържащи информация за разпределението на приходите, печалбите, активите и данъците на предприятия, които са част от многонационална група предприятия. Основната цел на приетите промени е засилване на прозрачността по отношение на многонационалните групи предприятия. Липсата на прозрачност и нелоялната данъчна конкуренция насърчават големите многонационални групи предприятия да създават такива структури, които позволяват насочването на облагаемите печалби от държавите с високи данъчни ставки, където е реализиран доходът, към такива с ниски данъци. Тези рискове са идентифицирани и от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, в резултат на което е разработена Мярка 13 от проекта BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) относно прилагане на мерки срещу свиването на данъчната основа и прехвърлянето на печалби.

Обменът на информацията, включена в отчета по държави, ще позволи на данъчните администрации в различните държави да предприемат мерки срещу вредните данъчни практики и да идентифицират лицата (предприятията), които изкуствено прехвърлят значителна част от печалбите си към юрисдикции с по-благоприятни данъчни режими.

Правилата, въведени с директивата, са от съществено значение за България с оглед на по-ефективната борба с укриването на данъци и агресивното данъчно планиране. От друга страна, задължителният автоматичен обмен на информация между държавите, в които многонационалните групи предприятия извършват дейност чрез свои съставни предприятия, ще стимулира тези предприятия да се откажат от определени практики за агресивно данъчно планиране, като внасят справедлив дял данъци в държавата, където е реализирана печалбата.

➤ *Подобряване на отчетността на продажбите и усъвършенстване на контрола чрез направени изменения и допълнения на Наредба № Н-18/2006 г. за регистриране и отчитане на продажби в търговските обекти чрез фискални устройства*

Основните промени в наредбата са свързани с изработване на предварително одобрена от НАП и Българския институт по метрология схема за всеки конкретен обект за продажби на течни горива, която да отразява всички компоненти на електронната система за продажба на течни горива и връзката между тях. Въведени са специфични изисквания към работата на електронните системи с фискална памет (ЕСФП), съгласно които работата на системата се блокира при прекъсване на връзката/комуникацията между отделните нейни компоненти. Освен това е предвидено задължение към лицата да подават данни към НАП за всяка отпечатана касова бележка в реално време, като всеки издаден фискален бон отпечатва двумерен QR код, който съдържа информация, идентифицираща конкретната продажба. Определени са срокове, в които лицата следва да приведат дейността си в съответствие с промените, като първият от тях е 30.09.2018 година.

1.1.2 Подобряване на бизнес средата и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите

➤ *Данъчно облекчение за земеделските стопани*

Данъчното облекчение по чл. 189б от ЗКПО, представляващо държавна помощ за земеделските стопани, може да се прилага за данъчните периоди до края на 2020 г. Същността на помощта е да се подпомогнат чрез данъчни облекчения предприятия, ангажирани в дейности по производство на непреработена растителна и животинска продукция и да се насърчат инвестициите на земеделските стопани в нови сгради и нова земеделска техника. По този начин допълнително ще се даде възможност за повишаване на инвестиционната активност в тази сфера.

➤ *Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство*

Помощта под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство, е одобрена от Европейската комисия със срок на прилагане 2015-2020 г. Помощта се предоставя под формата на намаление на акцизната ставка на газьола (дизелово гориво), използван за механизирани дейности в първичното селскостопанско производство. Общият размер на помощта се утвърждава със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

➤ *Намаляване на административната тежест за спазване на законодателството чрез предоставяне на информация от НАП по служебен път в електронен формат*

С цел намаляване на административната тежест в ДОПК е въведена промяна (чл. 87, ал. 11), с която от 01.01.2018 г. отпада изискването от административните задължения на лицата да представят пред компетентните органи удостоверения за наличие или липса на данъчни задължения и задължения за задължителни осигурителни вноски. За целите на комплексното административно обслужване компетентните органи изискват и получават тази информация служебно по електронен път от НАП. Редът за изискване и предоставяне на информацията се определя от изпълнителния директор на НАП.

➤ *Въвеждане на възможност в Закона за ограничаване на плащанията в брой (ЗОПБ) за плащане на данъци и осигурителни вноски, администрирани от Националната агенция за приходите чрез виртуално терминално устройство ПОС, като средствата постъпват директно по сметка на НАП*

Създава се възможност администрираните от Националната агенция за приходите данъци и осигурителни вноски да бъдат плащани чрез виртуално терминално устройство ПОС, като средствата постъпват директно по сметка на НАП в Българска народна банка. В съответствие с досега заложения принцип в чл. 4 от ЗОПБ за тези картови плащания, както и за останалите такива, лицата няма да заплащат банкови комисиони и такси. С предложените промени значително ще се намали административната тежест и разходите за бизнеса, тъй като ще се осигури удобна и безплатна за лицата алтернативна възможност за заплащане на данъци и осигурителни вноски чрез Интернет, без да е необходимо да бъдат посещавани офиси на НАП или на обслужващата банка.

➤ *Облекчаване и оптимизиране на процеса на деклариране*

Приети са промени в ЗДДС, свързани с облекчаване и оптимизиране на процеса на деклариране, като подаването на справка-декларацията, VIES-декларацията и отчетните

регистри ще става само по електронен път при условията и по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, освен в изрично предвидени в закона случаи.

➤ *Служебно дерегистриране на данъчно задължените лица*

Предлага се изменение, свързано със служебно дерегистриране по ЗДДС на данъчно задължените лица, при прекратяване на юридическо лице без ликвидация, или на неперсонифицирано дружество, или на осигурителна каса.

➤ *Електронно подаване на декларации по ЗДФЛ*

Прието е предприятията – платци на доходи да подават декларацията само по електронен път от 2018 г. Изменението за електронно подаване на декларацията цели намаляване на административната тежест както за лицата, така и за приходната администрация. С промяната се унифицира редът за подаването на декларацията с този, регламентиран по отношение на декларацията по чл. 201, ал. 1 от ЗКПО, която се подава само по електронен път.

➤ *Улесняване на лицата, които декларират доходи от източник в чужбина, чрез разширяване на формулировката за доказателствата, предоставяни за размера на внесените в чужбина данъци*

Приета е промяна, съгласно която изискването на Закона за данъдите върху доходите на физическите лица за прилагане към годишната данъчна декларация на „удостоверения“ за вносеция в чужбина данък и задължителни осигурителни вноски, издадени от компетентните власти на другата държава, в случаите на доходи на местни физически лица от изгочници в чужбина, се заменя с изискване за прилагане на „доказателства“.

➤ *Извършване на постоянен анализ на нормативните режими и процедури с цел тяхното оптимизиране и опростяване*

Мярката е постоянна и е свързана с оптимизиране и опростяване на нормативните режими и процедури, разработване и внедряване на нови електронни услуги от приходните администрации по предоставяне на интегрирана информация на задължените лица и на други институции, увеличаване на подаваните данъчни и осигурителни декларации по електронен път и други. Целта на мярката е подобряване на инвестиционната и бизнес среда и повишаване на конкурентните предимства на България в международен план.

1.1.3 Мерки в областта на събиране на просрочени задължения

Продължава да се прилага текущо оперативнo наблюдение на задължените лица чрез определяне на действия по събиране и селективен подход към длъжниците на база размера на дълга им, риска за събиране на задължението и тяхното поведение към спазването на задълженията за регистриране, деклариране и заплащане на задължения за данъци и осигуровки и други публични държавни вземания.

Прилагат се техники за стимулиране и спазване на доброволното изпълнение на задълженията в зависимост от това към коя група попадат задължените лица: уведомяване, напомнителни писма, разясняване на възможностите за обезпечаване и погасяване на задълженията на лица с временно финансово затруднение, възможност за сключване на споразумения с приходната администрация. В тази връзка ще продължат да се изпълняват следните мерки:

- *Осъществяване на постоянен мониторинг спрямо длъжници с просрочени задължения в размер над 100 хил. лв. (200 хил. лв. за Териториална дирекция на НАП София-град) за данъци и задължителни осигурителни вноски, категоризирани като събираеми и частично-събираеми, в т.ч. и проведени на персонални срещи от страна на директорите на териториални дирекции на НАП в цялата страна с лицата с невнесени публични задължения в особено големи размери*

Мярката е с постоянен характер и нейното реализиране цели да се поемат изрични ангажменти за предоставяне на обезпечения и/или извършване на цялостни или частични плащания на просрочените дългове, ефективно наблюдение на поетите от длъжниците ангажменти и навременен контрол за третирането им от страна на компетентните органи – актуална оценка на икономическия статус на задълженото лице, своевременно налагане на обезпечителни мерки, издаване на разрешения за неотложни плащания, разсрочване/отсрочване, реализиране на имуществото, извършване на ревизии и проверки при необходимост и други.

- *Прилагане на механизъм за погасяване на публични задължения на лица с вземания от общини, от други ведомства или държавни предприятия по договори за обществени поръчки и такива, възложени в изпълнение на оперативни програми на ЕС чрез насочване на принудителното изпълнение срещу трети задължени лица, каквито се явяват посочените*

Министерският съвет прие Решение № 593 от 2016 г. за условията и реда за разплащанията на разпоредителите с бюджет по договори (РМС № 593 от 2016 г.). С решението се цели повишаване на събираемостта на бюджетните приходи, като се развива мярката за осъществяване на ефективна защита на фискалната позиция и се оптимизира процесът по събиране на бюджетните приходи от мита, данъци, задължителни осигурителни вноски и други публични вземания, събирани от двете приходни агенции – НАП и АМ, реализирана дотогава чрез РМС № 788 от 2014 г., което се отменя.

С РМС № 593 от 2016 г. се въведе изискване преди извършване на плащания по договори на стойност равна на или надвишаваща 30 хил. лв., всички разпоредители с бюджет, без тези по бюджета на Народното събрание и на съдебната власт, задължително да уведомяват НАП и Агенция „Митници“. Такова уведомяване се прави и в случаите, когато предстоящата за изплащане сума по договорите е на стойност под 30 хил. лв., но не по-малка от 100 лв., когато представлява част от парична престация по договор, чиято стойност е равна на или надвишава 30 хил. лв.

Обменът на информацията между разпоредителите с бюджет и приходните администрации се осъществява чрез информационна система „РМС 593“, която позволява бърза проверка и незабавно плащане на бенефициентите, които нямат задължения към НАП и Агенция „Митници“ над 100 лв., а по отношение на длъжниците дава възможност да се ускори процесът по налагане на обезпечителни мерки по изпълнението им.

Основните цели, свързани с прилагането на мярката, са в следните насоки: да се повиши събираемостта на публичните вземания, да се намалят разходите за събиране на публичните вземания чрез електронен обмен на информация, ефективно да се използват съществуващите информационни технологии и ресурси в институциите, да се осигури по-добра отчетност и прозрачност за дейността на публичния сектор в съответствие с принципите, нормите и най-добрите практики на ЕС, да се ограничат

корупционните практики и да се засили междуинституционалното сътрудничество и координация на национално ниво в процеса по събиране на бюджетните приходи.

- *Подобряване на ефективността на разпоредбите за ангажиране на отговорност на трети лица за непогасени задължения за данъци и осигурителни вноски на задължени юридически лица (чл. 19 от ДОПК)*

В ДОПК са приети изменения с цел подобряване на ефективността от прилагането на разпоредбата на чл. 19, отнасяща се до ангажиране на отговорност на трети лица за непогасени задължения за данъци и осигурителни вноски на задължени юридически лица по чл. 14, т. 1 и 2 от ДОПК.

С промените се цели преустановяване на практиката дружества със задължения да бъдат прехвърляни скоро след започване на проверка или ревизия. Измененията са от съществено значение за оптимизиране на производството и ясно дефиниране на обективните и субективни предпоставки, които следва да бъдат доказани, за да се ангажира субсидиарна отговорност по реда на чл. 19 от ДОПК. Същевременно предложената уредба защитава интереса на добросъвестните данъкоплатци, които извършват действия в изпълнение на обичайната си търговска дейност.

Разширява се кръгът на лицата, по отношение на които може да се ангажира отговорност, както и обхватът на действията, които следва да бъдат извършени от третите лица, за да се счита, че са изпълнени предпоставките на ангажиране на субсидиарна отговорност. Във връзка с обосноваване на субективната страна на извършваните действия на третите лица и на причинно-следствената връзка между тяхното поведение и непогасените задължения е въведено изискване за наличие на недобросъвестно поведение от страна на отговорните лица.

С измененията понятието „недобросъвестност“ се дефинира чрез необорима презумпция с оглед масовите случаи в практиката на прехвърляне на предприятия, дружествени дялове или акции след започнало ревизионно производство за установяване на задълженията на юридически лица по чл. 14, т. 1 и 2 от ДОПК. Приема се, че недобросъвестно поведение е налице винаги, когато действието е извършено след деклариране и/или установяване на задълженията или след започнал контрол по спазване на данъчното и/или осигурително законодателство. Включването на декларираните от лицата задължения в разпоредбата на чл. 19 дава възможност на органите по приходите да образуват производство за ангажиране на отговорност по чл. 19 от ДОПК не само в случаите, в които задълженията на юридическите лица по чл. 14, т. 1 и 2 от ДОПК са установени с ревизионен акт, но и в случаите, в които лицето само е посочило дължимите от него задължения.

- *Въвеждане на разпоредби за осъществяване на взаимна помощ при събиране на публични вземания съгласно сключени международни договори*

С оглед ефективното прилагане на поети задължения от страна на Република България в областта на данъците, съгласно влезли в сила международни договори в ДОПК са създадени разпоредби в Глава двадесет и седма “б” (чл. 269щ). С измененията се обвързват правилата за осъществяване на взаимна помощ при събиране на публични вземания съгласно сключени международни договори, по които Република България е страна, с производствата по ДОПК. Преди промените такива разпоредби в ДОПК съществуват по отношение на обмена на информация, осъществяван по силата на международни договори (чл. 143 от ДОПК). Създаването на нови правила е свързано с все по-широкото международно сътрудничество в областта на данъците през

последните години, чиято цел е по-доброто действие на националните данъчни закони и същевременно спазване на основните права на задължените лица.

1.1.4 Данъчни приходи

Приходи от корпоративни данъци (вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица и други данъци по ЗКПО)

Прогнозните приходи от корпоративен данък за 2019 г. са 2 780,0 млн. лв., като в прогнозата са включени следните данъци по ЗКПО:

- Корпоративен данък (от финансови институции и нефинансови предприятия) – 2 548,0 млн. лв.;
- Данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица – 75,4 млн. лв.;
- Други данъци по ЗКПО – 156,6 млн. лв.

Прогнозата за размера на приходите от тази група данъци за периода 2019-2021 г. е базирана на следните допускания:

- запазване на ставката от 10% през целия период;
- номинален ръст на показателя бруто опериращ излишък/смесен доход съгласно пролетната макрорамка на МФ за съответната година от периода 2019-2021 г.;
- при прогнозиране на приходите от данъци по ЗКПО са отчетени прогнозните макроикономически показатели, както и декларираните от данъчно задължени лица с годишните данъчни декларации данни за загуби, които подлежат на приспадане през следващи отчетни периоди;
- запазване на размера на внесените авансови вноски за корпоративен данък в края на годината.

Планираните приходи от корпоративни данъци за периода 2020-2021 г. са съответно 2 972,0 млн. лв. за 2020 г. и 3 183,2 млн. лв. за 2021 г.

Приходи от ДДФЛ

Прогнозните приходи от данъци върху доходите на физически лица за 2019 г. са в размер на 3 796,8 млн. лв.

Прогнозата за постъпленията от ДДФЛ е изготвена, като са взети предвид следните фактори:

- номинален ръст на показателя *компенсации на наетите лица*, предвиден за всяка година в периода 2019-2021 г. съгласно пролетната макроикономическа прогноза на МФ;
- прогнозен брой заети лица;
- максимален осигурителен доход в размер на 2 600 лв. за целия период;
- увеличаване на минималната работна заплата с 50 лева от началото на 2019 г. и 2020 г. и с 40 лв. от началото на 2021 г. Оцененият ефект от увеличението е

допълнителни приходи от ДДФЛ в размер на 19,8 млн. лв. за 2019 г., 27,5 млн. лв. за 2020 г. и 33,8 млн. лв. за 2021 г.;

- увеличаване на учителските заплати, като ефектът е в размер на 23,1 млн. лв. за всяка година в периода 2019-2021 г.;
- увеличаване на минималните осигурителни доходи по икономически дейности и групи професии за наетите лица и на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица вследствие на нарастването на минималната работна заплата, което ще доведе до допълнителни приходи от ДДФЛ, разпределени по години, както следва: 12,0 млн. лв. за 2019 г., 12,5 млн. лв. за 2020 г. и 12,3 млн. лв. за 2021 г.

За 2020 г. прогнозните постъпления от ДДФЛ са в размер на 4 047,8 млн. лв., а за 2021 г. достигат 4 297,6 млн. лв.

В размера на приходите от личното подоходно облагане са включени и постъпленията от патентен данък, постъпващ в местните бюджети.

Приходи от ДДС

Прогнозните приходи от ДДС за 2019 г. са 10 520,5 млн. лв., при относителен дял от потреблението 12,0%.

При прогнозиране на приходите от ДДС са взети предвид следните фактори:

- прогнозен ръст на ефективно внесен данък, равен на ръста на потреблението за всяка година в периода 2019-2021 г.;
- прогнозен размер на възстановения ДДС;
- запазване на нивото на невъзстановения в срок ДДС, отчетен в края на 2017 г., за всяка от годините в периода 2019-2021 г.;
- прогнозни допускания за физическите обеми на стоките, пораждащи ДДС от внос и показателите за цена на барел за петрол тип „Брент“, валутен курс (лев/щ.д.) и прогнозни количества суров нефт, мазут и други стоки по информация на Агенция „Митници“;
- положителен ефект от развиването и усъвършенстването на мярката за фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България.

За периода 2020-2021 г. прогнозните постъпления от ДДС са съответно 11 181,1 млн. лв. за 2020 г. и 11 870,7 млн. лв. за 2021 г.

Приходи от акцизи

Прогнозните приходи от акцизи за 2019 г. са 5 330,7 млн. лв., като относителният дял на постъпленията от акцизи спрямо потреблението е 6,1%.

Приходите от акцизи се формират основно от две групи стоки – тютюневи изделия с относителен дял от 47,5% и горива с относителен дял от 45,6% в общата сума на постъпленията. Останалите акцизни стоки (вкл. алкохолни напитки, бира, електрическа енергия и други стоки) са с относителен дял в размер на 6,9%.

При прогнозиране на приходите от акцизи, освен допусканията за макроикономическите показатели, е отчетено и влиянието на следните фактори:

- ръст на потреблението на акцизни стоки, съобразен със заложения в пролетната макрорамка реален ръст на крайното потребление за всяка година в периода от 2019 до 2021 г.;
- запазване през целия период на акцизните ставки за облагане на различните групи акцизни стоки;
- относителна устойчивост на структурата на потреблението на акцизните продукти в рамките на различните групи акцизни стоки;
- положителен ефект от оптимизиране на контролната дейност върху търговията с акцизни стоки и подобряване на събираемостта на акцизите чрез въвеждане на изменения и прецизиране на разпоредби в ЗАДС.

Планираните постъпления от акцизи са 5 500,8 млн. лв. за 2020 г., а за 2021 г. приходите достигат 5 700,3 млн. лв.

Приходи от данък върху застрахователните премии

Прогнозните приходи от данък върху застрахователните премии за 2019 г. са 39,9 млн. лв.

Оценките за размера на приходите от данъка върху застрахователните премии са базирани на следните допускания:

- запазване на ставката от 2% за периода 2019-2021 г.;
- запазване на динамиката на нарастване на brutните премийни приходи в общото застраховане;
- запазване на тенденцията за разширяване и обогатяване на застрахователните продукти.

За периода 2020-2021 г. очакваните приходи от застрахователни премии са съответно 43,7 млн. лв. за 2020 г. и 47,7 млн. лв. за 2021 г.

Приходи от мита

Прогнозираните приходи от мита за 2019 г. са в размер на 215,0 млн. лв.

На основание постигнатите договорености в рамките на Световната търговска организация за улесняване на търговията в последните повече от десет години търговската политика на ЕС е все по-либерална, вследствие на което има все повече сключени споразумения за свободна търговия и споразумения за икономическо партньорство. На базата на тези споразумения стоките се оформят за внос в ЕС и в страната/групата страни партньор/партньори с намалени или нулеви ставки на митата.

На фона на все по-либералната политика на ЕС, насочена към разширяване обхвата на споразуменията за свободна търговия и споразуменията за икономическо партньорство, данните за вноса на стоки в Република България в периода 2013-2017 г. показват устойчив спад в стойностния обем на вноса от трети страни в годините 2013-2016 г. (главно поради спада в цените на суровия петрол) и ръст на този показател през 2017 г. с 24,7% спрямо предходната година. Факторите, които оказват влияние върху ръста на вноса от трети страни през 2017 г., са следните: ръст с 10,0% на количествата стоки, внесени от трети страни; инцидентни доставки на специфично оборудване, оформени за внос от „НЕК“ АД и ръст на индекса на цените за внасяните стоки.

Съгласно пролетната макроикономическа прогноза на МФ се очаква ръст на brutния вътрешен продукт с 3,8% за 2019 г. и с 3,7% съответно за 2020 г. и за 2021 г. Вътрешното потребление се повишава както следва: с 4,9% за 2019 г., 3,9% за 2020 г. и 3,8% за 2021 г. Предвидено е нарастване и на вноса по текущи цени, както следва: 6,8% за 2019 г., 5,8% за 2020 г. и 6,4% за 2021 г.

По прогнозни данни от Световната банка в периода 2019-2021 г. се очаква ръст в цените на почти всички стоки (енергийни, неенергийни). При база 2010 г., прогнозните индекси на цените за енергийните продукти се увеличават от 73,8% за 2019 г. до 76,2% за 2021 г., а за неенергийните стоки се отчита повишение от 85,5% за 2019 г. до 87,7% за 2021 г.

Кумулативното действие на посочените по-горе политики и макроикономически фактори определят тенденция на устойчиво нарастване на приходите от мита по години за периода 2020-2021 г., както следва: 225,0 млн. лв. за 2020 г. и 235,0 млн. лв. за 2021 г.

1.2. ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА

За периода 2019-2021 г. по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда:

- Запазват се размерите и съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване на нивото от 2018 г.;
- Увеличава се минималният осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съответно за 2019 г. в размер на 560 лв., за 2020 г. – 610 лв. и за 2021 г. – 650 лв.;
- Запазва се размерът на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд – 4,3 на сто;
- Запазва се максималният осигурителен доход за всички осигурени лица – 2 600 лв. за целия период;
- Не се правят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“;
- Запазва се размера на здравноосигурителната вноска – 8 на сто.

1.3. НЕДАНЪЧНИ ПРИХОДИ

1.3.1 Приходи от такси

Прогнозата за приходите от такси по бюджетите на ПРБ и други бюджетни организации, включени в консолидираната фискална програма за прогнозния период, са разработени на база действащата нормативна уредба, пролетната макроикономическа прогноза за периода 2018-2021 г., реализирането на мерки за подобряване събираемостта и намаляване на административната тежест.

1.3.2 Приходи от дивидент за държавата

Приходите от дивидент за държавата за периода 2019-2021 г. са изготвени при 50% отчисления на база представена от министерствата информация за очакваните финансови резултати на ресорните им предприятия и търговски дружества.

Прогнозираните приходи от дивидент по държавния бюджет са, както следва:

- за 2019 г. – 50,0 млн. лв.;
- за 2020 г. – 70,0 млн. лв.;
- за 2021 г. – 75,0 млн. лв.

Прогнозата за периода 2019-2021 г. за приходите от дивидент е изготвена на база на следните основни допускания:

- запазване на ставката за отчисленията от 50 на сто;
- запазване на подхода по отношение акционерните дружества, съставлящи консолидирани финансови отчети, а именно: дивидентът да се отчислява на база печалбата по консолидирания финансов отчет на дружествата;
- изключване на лечебните заведения за болнична помощ от обхвата на Разпореждането на Министерския съвет за установяване и внасяне в полза на държавата на отчисления от печалбата от държавни предприятия и търговски дружества с държавно участие в капитала;
- изключване също и на дружествата от отрасъл „Водоснабдяване и канализация“ във връзка с изпълнение на предварителни условия във водния сектор за усвояване на средствата от европейските фондове за програмния период 2014-2020 г.

1.3.3 Приходи от наеми за държавата

Приходите от наеми за държавата за периода 2019-2021 г. са разчетени при 50% отчисления от наемите, получени от държавните предприятия и търговски дружества, отдала под наем предоставените им застроени или незастроени недвижими имоти.

1.3.4 Приходи от концесийна дейност

Прогнозните приходи от държавни концесии за 2019 г. възлизат на 134,8 млн. лв. с ДДС, като от тях 93,6 млн. лв. с ДДС се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 41,2 млн. лв. без ДДС по бюджетите на общините, на чиято територия се намират находищата на подземни богатства, минералните води и морските плажове. За 2020 г. се предвиждат приходи от държавни концесии в размер на 137,2 млн. лв. с ДДС, като от тях 95,0 млн. лв. с ДДС се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 42,3 млн. лв. без ДДС по бюджетите на общините.

За 2021 г. се предвиждат приходи от държавни концесии в размер на 137,3 млн. лв. с ДДС, като от тях 95,0 млн. лв. с ДДС се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 42,3 млн. лв. без ДДС по бюджетите на общините.

Основна мярка за повишаване събираемостта на приходите от държавни концесии е подобряване контрола върху концесионните договори – чрез своевременно начисляване

и предявяване на предвидените неустойки по договорите, завеждане на съдебни дела и прекратяване на концесионни договори със стари задължения и сключване на нови.

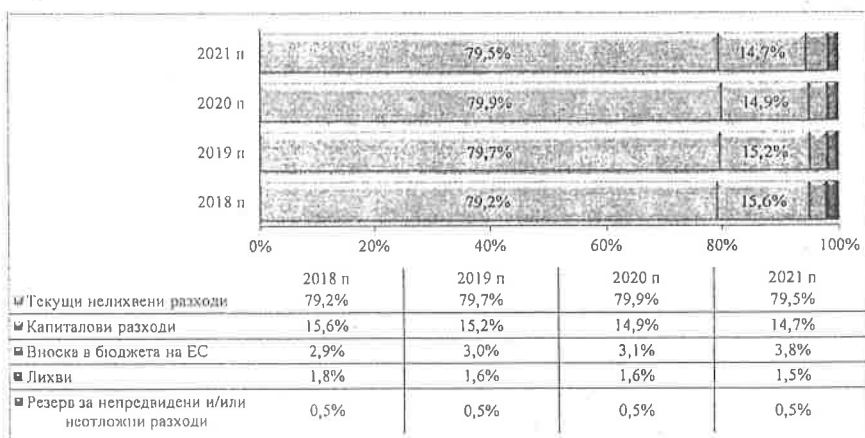
Прогнозните приходи от общински концесии за периода 2019-2021 г. са по 4,7 млн. лв. с ДДС.

2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Реализирането на разходните политики е в пряка зависимост от провеждането на структурни реформи в отделните сектори. Необходими са мерки за подобряване на ефективността на публичните разходи, вкл. и чрез засилване ролята на пазарните механизми и спазване на бюджетните тавани и ограничения.

Разходите по КФП и по функции за периода 2018-2021 г. са представени в следващата графика и таблица.

Граф. III-2: Структура на разходите по КФП в % за периода 2018-2021 г., вкл. резерв и вноски в бюджета на ЕС ¹⁹

¹⁹ В текущите нелихвени разходи са включени и предоставените трансфери за чужбина и прирастът на държавния резерв.

Табл. III-1: Разходи по функции по КФП за периода 2018-2021 г. с разпределен резерв по функции (без вноса в общия бюджет на ЕС)

ПОКАЗАТЕЛИ	млн. лв.				% от БВП			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
	Програма	Прогноза	Прогноза	Прогноза	Програма	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Общи държавни служби	2 480,3	2 758,2	2 627,9	3 043,8	2,3%	2,5%	2,2%	2,4%
Отбрана и сигурност	4 441,7	4 615,3	4 809,9	4 884,6	4,2%	4,2%	4,1%	3,9%
Образование	3 840,2	4 220,5	4 592,0	4 946,9	3,6%	3,8%	3,9%	4,0%
Здравеопазване	4 710,2	5 086,5	5 343,4	5 638,7	4,5%	4,6%	4,5%	4,5%
Социално осигуряване, подпомагане и грижи	13 071,1	13 617,2	14 179,3	14 709,0	12,4%	12,3%	12,0%	11,8%
Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда	2 337,5	2 721,7	2 531,7	2 388,7	2,2%	2,4%	2,1%	1,9%
Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело	659,7	677,7	697,7	709,2	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%
Икономически дейности и услуги	5 916,8	5 939,0	6 183,7	6 410,4	5,6%	5,3%	5,2%	5,1%
Разходи неklasифицирани в другите функции	722,4	682,3	694,1	668,9	0,7%	0,6%	0,6%	0,5%

2.1. ПОЛИТИКА ПО ДОХОДИТЕ

Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. предвижда увеличаване на размера на минималната работна заплата от 510 лв. на 560 лв. от 1 януари 2019 г., на 610 лв. от 1 януари 2020 г. и на 650 лв. от 1 януари 2021 г.

В сектор „Образование“ ще продължи реализацията на мерките, касаещи подобряване на социалния статус на педагогическите специалисти, като за тази цел ще бъдат предоставяни ежегодно допълнителни средства в размер на 330,0 млн. лв. за увеличение на възнагражденията на педагогическия персонал, както и за механизма за допълнително финансиране при работа с деца от уязвими групи и приоритетни направления и защитени специалности в професионалните училища. Целта е през 2021 г. да бъде постигнато удвояване спрямо 2017 г. на средствата за възнаграждения на педагогическите специалисти.

Освен това е отразена промяна в заплащането, произтичащо от структурни промени.

2.2. ПЕНСИОННА ПОЛИТИКА

При разработването на прогнозата за разходите за пенсии за периода 2019-2021 г. са взети предвид законодателните промени, приети със Закона за изменение и допълнение

на Кодекса за социално осигуряване (ДВ, бр. 61 от 2015 г.), както и Закона за бюджета на ДОО за 2018 г., в т.ч.:

- чл. 68, ал. 1-2 на КСО – в периода 2018-2021 г. от 1 януари на всяка календарна година продължава увеличаването на възрастта за придобиване право на пенсия с по 2 месеца за жените и с по 1 месец за мъжете, както и необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия с по 2 месеца и за двата пола. Необходимите условия за пенсиониране на лицата, работили при условията на трета категория труд, в периода 2018-2021 г. са посочени в следващата таблица:

Табл. III-2: Условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1-2 на КСО (2018-2021 г.)

Година	ЖЕНИ		МЪЖЕ	
	възраст	стаж	възраст	стаж
2018	61 г. и 2 м.	35 г. и 6 м.	64 г. и 1 м.	38 г. и 6 м.
2019	61 г. и 4 м.	35 г. и 8 м.	64 г. и 2 м.	38 г. и 8 м.
2020	61 г. и 6 м.	35 г. и 10 м.	64 г. и 3 м.	38 г. и 10 м.
2021	61 г. и 8 м.	36 г.	64 г. и 4 м.	39 г.

- чл. 68, ал. 3 на КСО – продължава увеличаването на възрастта за пенсиониране при непълнен стаж с по 2 месеца до достигане през 2021 г.;
- чл. 69, ал. 1, 2, 3 и 6 на КСО – минималната възраст за пенсиониране на работещите в сектор „Сигурност” продължава да се увеличава с по 2 месеца до достигане на 53 години и 8 месеца през 2021 г.;
- чл. 69б – минималната възраст за пенсиониране на лицата, работили при условията на първа и втора категория труд, които не отговарят на условията за пенсиониране от професионален пенсионен фонд по чл. 168 на КСО или са променили осигуряването си по чл. 4в на КСО, продължава да се увеличава с по 4 месеца за жените и с по 2 месеца за мъжете до достигане през 2021 г. на 49 години и 8 месеца за жените и 53 години и 8 месеца за мъжете от първа категория и на 54 години и 8 месеца за жените и 58 години и 8 месеца за мъжете от втора категория труд.;
- В периода 2019-2021 г. продължава постепенното увеличаване на тежестта на една година осигурителен стаж в пенсионната формула с процент, равен или по-голям от процента, определен по чл. 100 на КСО. Според чл. 70, ал. 1 от КСО процентът за всяка година осигурителен стаж се определя ежегодно със закона за бюджета на ДОО за съответната година. В периода 2019-2021 г. пенсиите не се осъвременяват по чл. 100 на КСО. Новите стойности на тежестта на една година осигурителен стаж, които ще се прилагат при изчисляването на размерите на новоотпуснатите пенсии от 1 януари на съответната година и при преизчисляването от 1 юли на пенсиите, отпуснати до 31 декември на предходната година, са съответно:
  - 2019 г. – 1,223 (4,6% увеличение);
  - 2020 г. – 1,277 (4,4% увеличение);
  - 2021 г. – 1,332 (4,3% увеличение).

В периода 2019-2021 г. е предвидено размерите на *минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст* и на *социалната пенсия за старост*, както и на свързаните с тях пенсии и добавки, да се увеличават с процентите по чл. 100 на КСО, а именно: 4,6% за 2019 г., 4,4% за 2020 г. и 4,3% за 2021 г.

Максималният размер на получаваните една или повече пенсии, отпуснати до 31 декември 2018 г., се запазва в размер на 35 на сто от максималния осигурителен доход. От 1 юли 2019 г. този размер се увеличава – от 35 на 40 на сто от максималния осигурителен доход. За всички пенсии, отпуснати с начална дата след 31 декември 2018 г., максималният размер на получаваните една или повече пенсии отпада.

Посочените параметри и политики в областта на пенсиите оказват влияние върху броя на пенсионерите и размерите на пенсиите, които определят разходите за пенсии по бюджета на ДОО. Средният брой на пенсионерите за периода се очаква да намалее от 2 164,7 хиляди през 2019 г. до около 2 154,8 хиляди през 2021 г. Средната пенсия на един пенсионер се предвижда да достигне 424,18 лв. през 2021 г. при очакван среден размер за 2019 г. – 382,78 лв.

В резултат на тези допускания разходите за пенсии по бюджета на ДОО през 2019 г. нарастват с 484,4 млн. лв. спрямо Закона за бюджета на ДОО за 2018 г. Годишните ръстове спрямо предходната година за 2020 и 2021 г. са съответно 513,3 млн. лв. и 498,4 млн. лв.

2.3. СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

По отношение на разходите за краткосрочни обезщетения, изплащани от бюджета на ДОО, средносрочната бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. е разработена при запазени параметри на действащото законодателство в Кодекса за социално осигуряване и на база Закона за бюджета на ДОО за 2018 г., а именно:

- Запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане – 410 дни, както и размерът на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до две годишна възраст – 380 лв.;
- Запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 на КСО – първите три работни дни се изплащат от осигурителя, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността – от ДОО;
- Запазва се периодът, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност – 18 календарни месеца, и при бременност и раждане и безработица – 24 месеца;
- За целия прогнозиран период продължава да действа възможността майките (осиновителките), които имат право да ползват отпуска при бременност и раждане до навършване на едногодишна възраст на детето, но не го използват, да се върнат на работа и да получават обезщетение от ДОО в размер 50 на сто от полагащото им се обезщетение при бременност и раждане;
- Запазва се размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице – 540 лв.

2.3.1 Политика по заетостта

В прогнозата за периода 2019-2021 г. в условията на икономическо оживление и нарастващо търсене на квалифицирана работна сила на пазара на труда са включени действия на активната политика за повишаване предлагането на квалифицирана работна сила, активиране на безработните и подкрепа за увеличаването на заетостта.

Предвидените действия способстват за реализиране на целите и поетите ангажименти на страната в изпълнение на Стратегията на ЕС Европа 2020, които ще се отчитат в края на прогнозния период, специфичните препоръки на Съвета на ЕС към България, Новата програма за уменията в Европа, мерките, включени в Националната програма за реформи за 2016 г., Програма за управление на правителството на Република България за периода 2017-2021 г., задачите на Актуализираната стратегия по заетостта 2013 г. – 2020 г., Националният план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014 – 2020 г., Националната стратегия за учене през целия живот 2014-2020 г., Националната програма за развитие: България 2020 г. и други стратегически документи.

Един от основните приоритети на националната политика по заетостта през периода 2019-2021 г. е повишаване квалификацията на работната сила според потребностите на икономиката и увеличаване на заетостта на неравнопоставените групи на пазара на труда, приоритетно от най-слабо развитите райони. През тригодишния период от съществено значение за политиката ще е и повишеното по количество предлагане на работна сила. Това предполага активиране на неактивните лица, намаляване на престоя без работа на безработните и поддържане на трудовите навици на най-уязвимите групи на пазара на труда. Специално за продължително безработните лица се изисква предоставяне на комплексни услуги за активиране, информиране, консултиране, обучение и заетост.

Дейностите по активната политика ще търсят решаване на основни проблеми и предизвикателства на пазара на труда, като: значителни неравновесия в търсенето и предлагането на работна сила по отношение на знанията и уменията на търсещите работа лица и по райони; в по-слабо развитите райони остава недостатъчен броят на новоразкриваните работни места, въпреки ръста на икономиката; въпреки намалението, броят на безработните от неравнопоставените групи и на икономически неактивните лица, в т.ч. безкуражените, остава висок; активната политика на пазара на труда ще бъде насочена към следните основни целеви групи: продължително безработни лица; безработни младежи до 29 г. с подгрупа до 25 г., младежи, които нито се обучават, нито са заети (NEET's); безработни над 50-годишна възраст; безработни без квалификация или с нетърсена на пазара на труда професионална квалификация; безработни с трайни увреждания; неактивни лица, желаещи да работят, в т.ч. безкуражени лица.

2.3.2 Социални помощи и обезщетения

Помощи и други социални плащания от бюджета на Министерството на труда и социалната политика

За периода 2019-2021 г. политиката по социална закрила и равни възможности ще продължи да се развива в съответствие със заложените цели в стратегическите документи и програми, като се гарантират основни жизнени потребности на нуждаещите се от подкрепа. Приоритет в политиката остават оптимизирани на социалното подпомагане на уязвимите групи от населението, гарантиране на тяхната социална защита чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаване ефективността на програмите, усъвършенстване на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане.

При планиране в средносрочен план ще продължат усилията за насърчаване на трудовата заетост на трайно безработни лица в трудоспособна възраст с цел намаляване на броя на пасивните на социални помощи и създаване на възможност за пренасочване на ресурсите към хората, които имат най-голяма нужда от тях.

В областта на политиката за интеграция на хората с увреждания е необходимо да се прилагат последователни и постоянни действия за интегриране на хората с увреждания във всички области на обществения живот чрез създаване на условия и гаранции за равнопоставеност, социална интеграция и упражняване на правата, подкрепа на хората с увреждания и техните семейства, както и интегрирането им в работна среда.

Съществена част от политиката за социално включване ще бъде предоставянето на материална подкрепа за семействата с деца и семействата, които полагат грижи за деца в риск. Основен приоритет ще продължи да бъде замаяната на институционалната грижа за деца с грижа в семейна или близка до семейната среда в общността, която не се ограничава само до извеждане на децата от институциите, а е насочена и към предотвратяване настаняванията на деца извън семейството и създаване на нови възможности за децата и семействата да получат подкрепа в общността. Финансовата подкрепа, предоставяна по тези дейности, е част от работата по случаи на превенция на изоставянето, реинтеграцията, при настаняването на деца в семейства на роднини или близки или в приемни семейства.

Политиката по подпомагане на семейства с деца е свързана с осигуряване на подкрепа на децата и семействата чрез предоставяне на финансова подкрепа по реда на Закона за семейни помощи за деца (ЗСПД). Основната цел на предоставянето на семейни помощи е отглеждането на децата в семейна среда, като по този начин пряко се защитават едни от основните права на детето, гарантирани от Конвенцията на ООН за правата на детето. За тригодишния период ще продължи подкрепата за отглеждането на деца в семейна среда, включително и чрез интегриране на семейните помощи с останалите мерки за подкрепа на семейството. През 2019-2021 г. ще продължи да бъде прилаган въведеният от 2018 г. подход за определяне на различен доходен критерий за отпускане на четирите вида семейни помощи, за които има доходен тест. Еднократните помощи при бременност и за ученици, записани в първи клас, и месечните помощи за отглеждане на дете до една година се предоставят при общ доходен критерий. При различен доходен критерий се предоставят месечните семейни помощи по чл. 7 от ЗСПД за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст. За този вид помощ се определят два вида доходен критерий, с които са обвързани размерите на помощите – доходен критерий, при който семействата получават пълен размер на помощта и доходен критерий, при който семействата получават 80 на сто от пълния размер на помощта. Продължава и диференцираната финансова подкрепа за семействата с деца с трайни увреждания, която за родителите (осиновителите) на децата с 90 и на 90 на сто трайни увреждания включва и необходимите финансови средства за осигуряване на грижа в домашна среда.

2.4. ЗДРАВНА ПОЛИТИКА

Политиката в областта на здравеопазването ще бъде насочена към постигане на приоритетите на Националната здравна стратегия – 2020 чрез изпълнение на Плана за действие към Националната здравна стратегия с цел подобряване на ефективността и удовлетвореността на гражданите от функционирането на сектора. През тригодишния период се предвижда да се подобри функционирането на спешната медицинска помощ,

предоставяна в извънболнични и в болнични условия, с цел осигуряване на по-добро качество, достатъчност и своевременност в съответствие с приетата от Министерския съвет „Концепция за развитие на системата за спешна медицинска помощ в Република България 2014-2020 г.“

Основните приоритети в областта на здравеопазването са следните:

- Подобряване на диагностиката, качеството и достъпа до комплексно лечение на заболяванията;
- Приоритетно развитие на спешната помощ чрез инвестиции в ресурсно, техническо, логистично и кадрово развитие;
- Въвеждане на интегриран подход на медицинските грижи за репродуктивно, майчино и детско здраве;
- Създаване на по-големи възможности за подкрепа на раждаемостта чрез организационно и финансово подпомагане на лица с репродуктивни проблеми сред населението на страната;
- Въвеждане на информационни технологии, които да предоставят информираност, проследяемост, справедливост, равнопоставеност и обективен контрол на процесите в здравната система;
- Създаване на условия за повишаване качеството на медицинските услуги и достъпност на лечението, устойчивост на финансовите ресурси и ефективност и контрол при тяхното усвояване;
- Подобряване на изискванията и критериите за медицински и финансов контрол върху дейността на изпълнителите на медицинска помощ и аптеките;
- Провеждане на адекватна лекарствена политика, насочена към осигуряване на качествени, ефективни и достъпни лекарствени продукти;
- Намаляване употребата на наркотични вещества и свързаните с наркотици здравни и социални рискове и вреди чрез въвеждане на интегриран, обективен и балансиран подход в политиката за намаляване търсенето на наркотици.

2.5. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

2.5.1 Политика в областта на предучилищното и училищното образование

Ключовите политики в сектор „Образование“ през периода 2019-2021 г. ще са насочени към пълно обхващане на всички подлежащи на образование деца и ученици, предотвратяване на отпадането от образователната система и реинтеграция на преждевременно напусналите; повишаване на образователните резултати на всички ученици; осигуряване на подкрепа на педагогическите специалисти и привличане на млади хора в професията; подкрепа за българските училища в чужбина за съхраняване на българските общности и българската национална идентичност зад граница; разширяване на възможностите за учене през целия живот и популяризирането му сред всички слоеве на населението.

Прилагането на съвременни образователни политики, насочени към образователните потребности на обучаваните, включва осигуряване на условия за приобщаващо образование и подкрепа за личностно развитие на всяко дете и ученик, осигуряване на възможности за изява и разгръщане на творческите способности на децата и учениците, както и подкрепа на децата и учениците с изявени дарби за разгръщане на творческия

им потенциал; стимулиране развитието на предприемачески, творчески и иновативни компетентности сред децата и учениците; осигуряване на качествено професионално образование и обучение в партньорство с бизнеса и съответствието му с потребностите на пазара на труда; създаване на условия за информиран избор на образование, обучение, професионално и кариерно развитие и учене през целия живот.

2.5.2 Политика в областта на висшето образование

Политиката в областта на висшето образование е насочена към устойчиво развитие и повишаване качеството на образование чрез финансово насърчаване и ориентиране към практическите нужди на пазара на труда. И през периода 2019-2021 г. ще продължат да се изпълняват реформите, насочени към специализация на държавните висши училища и тяхното профилно оптимизиране; реструктуриране на приема към професионални направления с очаквано по-високо бъдещо търсене на пазара на труда; усъвършенстване на рейтинговата система на висшите училища; предоставяне на публични гаранции за студентски кредити; премахване на ограниченията за прием на студенти от българските общности в чужбина.

Реализирането на тези политики ще се осъществи чрез осигуряване на финансиране, насочено към резултатите от обучението, засилване взаимодействието между висшите училища и бизнеса, усъвършенстване модела на акредитация и оценяване на качеството във висшето образование, стимулиране на научното развитие и кариерно израстване на преподавателите от висшите училища, както и чрез подкрепа на мобилността на студенти и преподаватели.

Националното финансиране на образованието ще продължи да се допълва и със средства от структурните фондове на ЕС. Те са насочени главно към развитие на уменията за учене и на творческите способности на учащите и повишаване на мотивацията им за учене, квалификация на учителите, практическо обучение и стажове за учениците, усъвършенстване на практическите умения на студентите от висшите училища и повишаване успешната реализация на младите хора на трудовия пазар.

2.5.3 Политика в областта на науката

Политиката в областта на науката е насочена към изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030, Националната пътна карта за научна инфраструктура и Стратегията за насърчаване на научните изследвания. Прилагането им ще допринесе за реструктуриране и модернизирване на научната инфраструктура, постигане на дълготраен положителен ефект в областта на научната и изследователската дейност и превръщане на научния сектор в основен фактор за изграждане на икономика, базирана на знанието и иновационните дейности, насочени към подобряване на икономическото развитие на страната в дългосрочен план.

2.6. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОТБРАНАТА

Политиката в областта на отбраната е свързана с поддържането на модерни, боеспособни и оперативно съвместими въоръжени сили. За нейното реализиране ще се поддържа и развива ефективно и ефикасно планиране на отбраната, базирано на способности, в съответствие с процеса на отбранително планиране на НАТО, Координирания годишен преглед на отбраната в ЕС и в контекста на Постоянното структурирано сътрудничество в отбраната на ЕС. Целта е изграждане, развитие, поддръжка и използване на необходимите способности на българските въоръжени сили

за изпълнение на задачите по отбрана на страната в рамките на колективната отбрана на НАТО, принос към колективната отбрана на Алианса, участие в ръководени от НАТО и ЕС операции и мисии, а също така и принос към националната сигурност в мирно време.

Спазено е изискването средствата за отбрана да не са по-ниски от размера на одобрения минимум за сектора на отбраната в съответствие с Програмата за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили на Република България 2020, приета с Решение на Народното събрание от 25.11.2015 г. Осигурени са средства за поддържане и развитие на националните отбранителни способности и способностите, свързани с колективната отбрана, в т.ч. средства за изпълнение на одобрените от Народното събрание инвестиционни проекти за придобиване на авиационна техника и на многофункционални модулни патрулни кораби за ВМС.

През прогнозния период ще се провежда активна отбранителна политика на Република България в НАТО, Европейския съюз и други международни и регионални формати и ефективно участие в системата на колективната отбрана на НАТО, Общата политика за сигурност и отбрана на Европейския съюз (ОПСО на ЕС) и в рамките на други международни и регионални инициативи в подкрепа на мира и стабилността в света. Република България ще продължи участието си в процеса на вземане на решения, както и в процеса на изграждане на отбранителни способности на НАТО и ЕС. Република България ще продължи съвместната работа и сътрудничество със страните от ЕС в рамките на Постоянното структурирано сътрудничество и Европейската агенция за отбрана.

2.7. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ВЪТРЕШНИЯ РЕД И СИГУРНОСТТА

Държавната политика в областта на вътрешния ред и сигурността през периода 2019-2021 г. ще се реализира в следните основни направления:

- Противодействие на организираните и конвенционални форми на престъпност против икономиката, финансовата система и корупцията;
- Намалване нивото на организираната престъпност с предприемането на целенасочени действия към тези категории престъпления, създаващи висока степен на опасност за живота и здравето на населението и причиняващи големи финансови загуби и щети на държавния бюджет;
- Превенция на икономическата престъпност и корупцията в държавната администрация с акцент върху противодействието на престъпленията против паричната и кредитната система и измамите с ДДС;
- Опазване на обществения ред и противодействие на престъпленията срещу личността и собствеността на гражданите, с акцент върху малките населени места и рисковите групи;
- Поддържане на ефикасен граничен контрол и защита на границите на страната и противодействие на засиления миграционен натиск върху Република България;
- Интегрирано противодействие на незаконната миграция на територията на Република България, засилване контрола върху установяване на незаконно пребиваващи граждани на територията на страната и управление на процедурите по тяхното връщане;

- Недопускане извършването на терористични действия на територията на страната, охрана и оперативно обезпечаване на стратегически и особено важни обекти, дипломатически представителства и други обекти;
- Повишаване на готовността за ефективни действия и осигуряване на надеждна защита на населението при възникване на пожари, бедствия и извънредни ситуации, въвеждане на най-добрите европейски практики за пожарна безопасност и защита на населението;
- Повишаване на ефективността при контрола и организацията на движението по пътищата и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол с цел намаляване броя на убитите и ранените при пътнo-транспортни произшествия;
- Осигуряване и прилагане на специални разузнавателни средства, наблюдение и контрол на процедурите по тяхното разрешаване и прилагане с цел защита на правата и свободите на гражданите, националната сигурност и обществения ред;
- Осигуряване на охрана, специализиран транспорт, специални комуникации и пропускателен режим на президента, председателя на Народното събрание, министър-председателя и вицепрезидента, както и на други правоимащи лица;
- Информационно-аналитично обезпечаване на държавното ръководство за подпомагане процеса на вземане на решения с цел защита на националната сигурност и интересите на Република България.

2.8. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ПРАВОСЪДИЕТО

Приоритет на Министерството на правосъдието е да се реформира работата на съдебната система за постигане на достъпно, предвидимо, бързо и справедливо правосъдие, за възстановяване на справедливостта в обществото, което да гарантира правния ред в страната, постигане на конкретни резултати в борбата с престъпността и ефективно справяне с корупцията.

За тригодишния период 2019-2021 г. ще се предприемат законодателни мерки, свързани с реформиране и подобряване работата на съдебната система.

Основен приоритет в развитието на Агенцията по вписванията е въвеждането на модерна централизирана електронна регистърна система, която да обхване освен съществуващите, водени от Агенцията по вписванията регистри, и регистрите, водени понастоящем в рамките на съдебната система и структурните звена на Министерството на правосъдието.

Основната цел на реформата е извеждане на правоохранителни дейности от съдебната система, с което ще се укрепи административният ѝ капацитет, като същевременно с оглед централизация на информацията относно юридическите лица в Република България ще се изгради единен регистърен център, включващ и информацията от водените от Министерството на правосъдието Централен регистър за особените залози и Регистър на юридическите лица с нестопанска цел за общественополезна дейност.

Целта е изграждане и въвеждане на централизирана електронна система за регистрация на търговците, юридическите лица с нестопанска цел, други стопански субекти на

частното право, които по силата на специални закони притежават правосубектност и понастоящем се регистрират в съдилищата. Това ще позволи оптимизиране на централните и регионални звена в системата на Министерството на правосъдието и ще въведе принципа „обслужване на едно гише“ за всички дейности, свързани с регистрация и последващи промени за всички юридически лица на територията на Република България, чрез единна централизирана електронна система за регистрация.

С приетите изменения и допълнения в Закона за особените залози нормативно се обезпечават както преминаването на дейността на съществуващата като самостоятелно юридическо лице към министъра на правосъдието администрация на Централния регистър на особените залози към Агенцията по вписванията, така и цялостната електронизация на регистъра на особените залози, с цел предоставяне на електронни услуги в съответствие с изискванията на Закона за електронното управление и превръщането на регистъра в публично достъпна база данни за вписаните обстоятелства по Закона за особените залози. Промяната ще доведе до повишаване ефективността във функционирането на регистрите, администрирани от Агенцията по вписванията, „споделяне“ на много бюджетни разходи за воденето и съхраняването на тези регистри, интегриране на предоставяните административни услуги, както и оптимизиране на структурите в системата на Министерството на правосъдието. Съсредоточаването на едно място на информацията за търговците и за учредените от тях залози на движими вещи и вземания ще даде възможност за предоставяне на потребителите на извънредно широк кръг услуги от „едно гише“, ще създаде гаранции за сигурна и прозрачна среда за сключване и изпълнение на договори, свързани с кредитиране и тяхното обезпечаване.

С влизането в сила на измененията в Закона за юридическите лица с нестопанска цел от 01.01.2018 г. започна прехвърлянето на регистрацията на юридическите лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) към Агенцията по вписванията. Очаква се тази нормативна промяна да има следните позитивни ефекти:

- Намаляване на административната тежест в процеса на регистрация на ЮЛНЦ – по-бърза процедура по регистрация, по-ниски държавни такси, електронно подаване на документи;
- Повишаване на прозрачността и отчетността на ЮЛНЦ – публикуване на всички финансови отчети и отчети за дейността на организациите;
- Освобождаване на съда от дела с ниска правна сложност, което ще позволи насочване на ресурси на съдилищата към разглеждане на исковите производства и ще има положителен ефект върху регулирането на натовареността;
- Пълноценно използване на организационния и техническия ресурс на Агенцията по вписванията.

Прехвърлянето на регистрацията реализира важен етап от регистърната реформа и съответства на заложените цели в Актуализираната стратегия за продължаване на съдебната реформа относно регулиране на натовареността на съдилищата.

Предвижда се да се оптимизира дейността на Агенцията по вписванията по отношение на имотния регистър, да се подобри обслужването на гражданите, бизнеса и нотариусите чрез вътрешно развитие и интегриране на системите чрез въвеждане на нови електронни услуги, както и да се създадат предпоставки за по-добра събираемост на местните данъци и събираните от агенцията държавни такси. Ще бъде подобро обслужването на гражданите, бизнеса и нотариусите чрез ускоряване на процеса,

повишаване на качеството и разнообразяване на каналите на предоставяне и заплащане на услугите. Надграждането на Интегрираната информационна система на кадастъра и имотния регистър (ИИСКИР) ще бъде съобразено с действащата нормативна уредба. Друг аспект от необходимите дейности във връзка с изграждането на регистърната система е последващото ѝ свързване с вече съществуващи или новосъздадени електронни регистри, като пример могат да бъдат посочени регистрите, поддържани от данъчната администрация, регистрите, поддържани в системата на Министерството на вътрешните работи, общинската администрация и др.

Ще бъде извършена оптимизация на дейността по водене, съхраняване и достъп до регистрите чрез извършване на законодателни промени.

Приоритет в политиката е и осигуряването на висока степен на сигурност и опазване на обществения ред в съдебните сгради, опазване здравето и живота на магистрати и свидетели, оказване на своевременно съдействие на органите на съдебната власт при призоваване, принудително довеждане, задържане и конвоиране, която се изпълнява от Главна дирекция „Охрана“.

Важна част на политиката е свързана с укрепването на пенитенциарната система и инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести. Реформирането на пенитенциарната система е неразделна част от процеса на ускорена съдебна реформа и успешното противодействие на престъпността. През последните години страната ни постигна значителен напредък в развитието и усъвършенстването на наказателното изпълнение, но процесът на реформа е невъзможен без подобряване материалните условия на бит и живот на лишените от свобода и по-нататъшното демократизиране на институциите на наказателно-изпълнителната система.

2.9. ВЪНШНА ПОЛИТИКА

Външната политика на България се ръководи от принципа на прагматично следване на националния интерес и недопускане на намеса във вътрешните работи на страната ни.

Съществуването на различни нива на интеграция на държавите-членки в ЕС е източник на нестабилност. България се обявява за запазване на единството на ЕС и подкрепя бъдещото задълбочаване на интеграцията между държавите членки. Реформите в ЕС трябва да се основават на принципите и ценностите на европейската солидарност и равнопоставяне при взаимно зачитане на интересите и доверието между държавите членки.

Българската външна политика ще работи за присъединяване на България към Шенген, еврозоната, ОИСР и за отпадане на Механизма за сътрудничество и оценка.

Важен акцент е активното участие на страната ни в евроатлантическите структури и задълбочаване на сътрудничеството между НАТО и ЕС.

Специално внимание България отдава на по-нататъшно задълбочаване на двустранните политически, икономически и културни отношения със страните от Югоизточна Европа.

Основен приоритет на българската държава е ефективната защита на правата и отстояване на законните интереси на българите зад граница. Усилията ще са насочени към провеждане на целенасочена политика за поддържане на българската идентичност, език и култура в традиционните и новите български общности в чужбина.

Ключов въпрос е търсенето на устойчиво решение на проблема с миграцията. Нужни са съвместните усилия на всички засегнати или изложени на риск страни. Общата европейска система за убежище трябва да бъде стабилна и ефективна система, основана на принципите на солидарност, равнопоставеност и справедливо разпределение на отговорностите между държавите-членки на ЕС.

2.10. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Политиката на Република България в областта на енергетиката е формулирана в съответствие с целите на Европейския съюз 2020 г. (които трябва да бъдат постигнати до 2020 г.) и има за цел установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез рационално използване на конвенционалните и възобновяеми източници на енергия (ВИ), минимизиране влиянието на производството, преноса и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на природните ресурси. Тенденцията е да се гарантира сигурно, безопасно и устойчиво снабдяване с енергия на достъпни цени.

Усилията са насочени и към овладяване на негативните промени в климата чрез използване на по-малко и по-чиста енергия, увеличаване дела на нискоемисионната енергия и бърз технически напредък.

Приоритетните направления за периода 2019-2021 г. са:

- Овладяване на негативните промени в климата чрез включване на българските енергийни инсталации в европейската Схема за търговия с квоти на емисии на парникови газове (принос на Република България за изпълнение на целта на ЕС за 20% намаление нивата на емисиите на парникови газове до 2020 г. спрямо 1990 г.);
- 16% дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия, включваща задължителен 10% дял на енергията от ВИ в транспорта (до 2020 г.);
- Ограничаване на външната зависимост от енергиен внос чрез диверсификация на енергийните доставки;
- Насърчаване на използването на местни ресурси и възстановяеми енергийни източници;
- Повишаване с 25% на енергийната ефективност на страната до 2020 г.;
- Постигане до 2020 г. на енергийни спестявания от 1 590 kt²⁰ в първичното енергийно потребление и 716 kt²⁰ в крайното енергийно потребление, като ключов елемент за устойчиво развитие и най-рентабилен начин за намаляване на емисиите, за подобряване на енергийната сигурност и конкурентоспособност и за поддържане на ниски енергийни разходи;
- Определяне на индикативна цел за дял на биогорива от „ново поколение“ в транспорта до 2020 г.;
- Либерализиране на енергийния пазар с оглед обезпечаване на достъпна и сигурна енергия за потребителите и др.;

²⁰ Kilotonne of oil equivalent (Ktoe) - килотон нефтен еквивалент; килотон (kt) = 1000 тона (t).

- Формулиране в периода 2018-2019 г. на дългосрочните национални цели за развитие на енергийния сектор до 2030 г. с хоризонт до 2050 г. в съответствие с европейските цели, заложиени в пакета „Енергетика-Климат 2030 г.“ на Европейския съюз, които са:
  - намаляване на емисиите парникови газове в ЕС с 40% спрямо равнището им от 1990 г.;
  - постигане на минимум 27% дял на енергията от възобновяеми източници в брунтото крайно потребление на енергия на ЕС;
  - индикативна цел от 27% подобряване на енергийната ефективност;
  - постигане на междусистемна електроенергийна свързаност от 15% през 2030 г. и др.

2.11. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Сред основните приоритети на правителството е провеждането на устойчива политика за здравословна околна среда, опростяване на процедурите на инвестиционния процес, адаптация към настъпилите неблагоприятни климатични изменения, опазване и оползотворяване на природните ресурси чрез преодоляване или намаляване на въздействието от човешката дейност.

Един от акцентите в областта на околната среда е превенцията на свлачищните процеси, на абразионните процеси по черноморското крайбрежие и на ерозионните процеси по Дунавското крайбрежие.

Усилията в областта на околната среда ще бъдат насочени и към подобряване на качеството на атмосферния въздух в населените места чрез разширяване на комплекса от мерки за опазване на чистотата на атмосферния въздух и разработване на национална програма за качеството на атмосферния въздух.

Трябва да се отбележи, че за периода се цели интегрирано управление на водните ресурси и постигане на устойчиво потребление на ресурса за нуждите на населението и икономиката на страната чрез реализиране на инфраструктурни проекти за изграждане на малки водоснабдителни мрежи и съоръжения, пречиствателни станции за отпадъчни води и канализационни мрежи.

Акцент ще бъде поставен и върху постигане на ресурсна ефективност чрез прилагане на йерархията при управление на отпадъците, предотвратяване на образуването им, насърчаване на повторната употреба и оползотворяването им чрез рециклиране, намаляване на депонирането и ограничаване на вредното им въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Сред приоритетите в областта на околната среда ще бъде и оптимизирането на превантивната дейност в посока опростяване на процедурите на инвестиционния процес (ОВОС – Оценка по въздействието на околната среда), премахване на излишни процедури и съвместяване на изискванията, където е приложимо, подобряване на интегрирането на аварийната безопасност в управлението на тежката индустрия.

Приоритет е и адаптацията към настъпилите неблагоприятни климатични изменения и постигане на нисковъглеродно развитие, икономия на енергия и социални ползи за страната.

2.12. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Провежданата политика в областта на регионалното развитие е насочена към създаването на условия за балансирано и устойчиво интегрирано развитие на регионите, целъщо общо икономическо и социално развитие на страната, както и развитие на териториалното сътрудничество. Политиката е насочена и към подобряване качеството на жизнената среда на българските граждани и превръщането на българските региони в привлекателно място за инвестиции и бизнес.

Основен акцент е и създаването на условия за постигане на устойчиво интегрирано развитие на районите и общините в страната, подпомагане на икономическото и социално развитие на трансграничните региони и намаляване на регионалните различия посредством подобряване на инфраструктурата в граничните райони, насърчаване на сътрудничеството между регионите, както и насърчаване на съвместното трансгранично сътрудничество и балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.

Сред основните приоритети е и създаването на балансирана, съразмерно развиваща се и устойчива жилищна система. Предвижда се обновяване на многофамилни жилищни сгради чрез изпълнение на мерки за енергийна ефективност за осигуряване на по-добри условия на живот и по-високо качество на жизнената среда.

2.13. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА

Политиката в областта на културата е свързана с укрепването, популяризирането и развитието на българската идентичност, култура и духовни ценности. Стратегическите цели на политиката са насочени към създаването на условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на нацията, утвърждаването на българската национална идентичност чрез изграждане образа на България като страна със самобитна култура и уникално културно наследство, активирането на международната дейност за популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на българския културен продукт.

В областта на опазването на недвижимото културно наследство ще продължи държавната подкрепа за извършване на археологически проучвания, реставрация и съпътстваща консервация (укрепване, защитни покрития, вертикална планировка и др.) на значими археологически обекти, както и извършването на консервационно-реставрационни работи на недвижими културни ценности.

В областта на опазването и представянето на движимото културно наследство (държавните музеи, художествените галерии) ще продължи финансирането на дейностите им по стандарти в подкрепа на възможностите за по-голяма самостоятелност и мотивация на работещите в музейното дело за популяризирането на националното културно богатство.

В областта на филмовото изкуство ще продължи подкрепата за създаването на нови български филми. Националното финансиране предвижда увеличаване на българските филми – копродукция с европейски страни. Разширяването на интеграцията с европейските кинематографии ще допринесе за издигане на художественото и техническото качество на филмите и ще разшири възможностите за разпространение на българското кино на международния пазар.

В областта на сценичните изкуства (театри, опери, оперно-филхармонични дружества, оркестри и ансамбли) ще продължи подобряване на управлението, осигуряване на по-голямо разнообразие от представления и осигуряване на по-широк достъп на зрителите до художествения продукт, както и създаване на трайна уредба на единните разходни стандарти за финансиране на държавните културни институти, осъществяващи дейности в областта на сценичните изкуства.

В областта на литературното наследство основните приоритети са свързани с подкрепа на книгоиздаването чрез подпомагане на издателската дейност и популяризиране на българската книга по света и създаване на условия за развитието и утвърждаването на библиотеките като съвременни центрове, осигуряващи ефективно библиотечно информационно обслужване на широк кръг потребители. Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ ще продължи финансирането на дейностите си по стандарти и ще прилага системата на делегиран бюджет.

2.14. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА МЛАДЕЖТА И СПОРТА

Политиките в областта на физическата култура, спорта и младежта са насочени към развитие на спорта за учаци и спорта в свободното време, развитие и утвърждаване на спорта за високи постижения и насърчаване на икономическата активност и развитие на младите хора.

Основните приоритети *в областта на спорта* за периода 2019-2021 г. са укрепването на здравето и физическата активност, практикуването на спорт от всички и развитие на спорта за високи постижения, насочени към:

- Развитие на ученическия спорт като средство за здравословен начин на живот – насърчаване на учащите към двигателна активност и системно практикуване на физически упражнения и спорт; увеличаване броя на практикуващите спорт деца от детските градини, ученици, студенти, деца с увреждания и деца в риск чрез разширяване обхвата от организационни форми за занимания с физически упражнения и спорт; осигуряване на ефективен учебно-тренировъчен процес в спортните училища; осигуряване на подкрепа за реализация на младите спортисти и деца с изяви в дарби;
- Развитие на спорта за всички – насърчаване на здравословната двигателна активност и практикуването на спорт и спортно-туристическа дейност от гражданите като фактор за подобряване на общественото здраве; осигуряване на условия и възможности за физическа активност и спорт за хора с увреждания;
- Развитие и утвърждаване на спорта за високи постижения като средство за повишаване престижа на нацията – създаване условия на елитните спортисти за ефективна подготовка и реализиране на високи спортни резултати на световни и европейски първенства; провеждане на оптимална подготовка на спортиста за участието им в олимпийски игри; финансиране на дейности на спортни организации в областта на спорта за високи постижения;
- Превенция и контрол на употребата на допинг в спорта;
- Реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения с цел привеждането им в съответствие с международните стандарти.

Приоритетите в областта на младежта са насочени към осигуряване на подкрепяща и насърчаваща среда за социална, професионална и личностна реализация на младите хора в страната чрез:

- Повишаване на информираността и активността на младите хора и цялостното им участие в процеса на вземане на решения в областта на младежката политика;
- Подобряване на качеството на живот на младите хора;
- Подобряване на условията за успех на всеки млад човек чрез устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал на страната – насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора;
- Мерки, свързани със социално отговорен хазарт и предпазване на младите хора от хазарт;
- Мобилизиране на потенциала на младите хора за развитието на Република България и Европейския съюз.

2.15. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТРАНСПОРТА И СЪБОЩЕНИЯТА

В областта на транспорта и съобщенията стратегическата цел на провежданата политика е изграждане на устойчива транспортна система, развит и жизнеспособен сектор на електронните съобщения и пощенски сектор, както и технологично развитие и иновации.

Политиката в областта на транспорта е насочена към развитие на базисната транспортна инфраструктура, повишаване на качеството на предлаганите транспортни услуги и устойчивото развитие на транспорта. Основни приоритети са осигуряването на високо ниво на безопасност и сигурност, стимулиране използването на обществените видове транспорт и програми за промяна в разпределението по видове транспорт с цел намаляване на вредното въздействие на автомобилния транспорт. Ангажираността на държавата към бъдещото развитие на устойчив транспорт е съобразена с нарастващата загриженост за опазване на околната среда, като се насърчава развитието на по-екологосъобразните видове транспорт и се прилага балансиран подход при използване на техния потенциал.

При изпълнение на политиката в областта на транспорта предвидените средства за периода 2019-2021 г. ще бъдат насочени към:

- Провеждане на национална транспортна политика, основана на приемственост, ефективност и експертност;
- Изграждане на модерна, устойчива, балансирана и интегрирана транспортна инфраструктура по основната и разширената Трансевропейска мрежа на територията на България, както и подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите чрез модернизиране на пътната инфраструктура; изграждане на националната мрежа от магистрали и скоростни пътища и свързването ѝ с европейските транспортни коридори;
- Поддържане, модернизация и обновяване на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт;

- Изграждане и въвеждане на електронна система за събиране на такси за ползване на републиканската пътна мрежа на база „изминато разстояние“ за товарни автомобили и на база „време“ за леки автомобили;
- Подобряване на управлението на транспортната система;
- Развитие на интермодален транспорт;
- Изграждане на модерна и оперативно съвместима с европейската железопътна мрежа национална железопътна инфраструктура;
- Повишаване на сигурността и безопасността на транспортната система.
- Изграждане, развитие и поддържане на високоефективна система за търсене и спасяване при авиационни и морски произшествия;
- Осигуряване на качествен и достъпен транспорт във всички райони на страната;
- Ограничаване на негативното въздействие на транспорта върху околната среда и здравето на хората.

Изграждането и внедряването на смесена система за таксуване за ползване на републиканската пътна мрежа като по-справедлив модел има за цел да намали значително риска от системното недофинансиране при изпълнението на политиката в областта на ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура. Изграждането и въвеждането на ТОЛ системата през 2019 г. значително ще увеличи ресурсите за текущ ремонт и поддържане на пътната мрежа, в това число и зимното почистване, както и извършването на спешни аварийни дейности и ремонти.

Успоредно с поддържането на пътната инфраструктура, политиката на правителството е насочена към осигуряване на финансов ресурс и за изграждането и доизграждането на следните големи инфраструктурни обекти:

1. АМ „Хемус“: Трасето на АМ „Хемус“ (А2) е част от Европейската пътна мрежа от връзката с коридор IV на запад до коридор IX в близост до Велико Търново, предвидено е да свързва източните и западни части на България с Трансевропейската мрежа. Към момента в експлоатация са участъците от София до Ябланица и от с. Белокопитово до Варна с обща дължина от около 170 км. Неизградената част от автомагистралата започва от гр. Ябланица, област Ловеч и завършва при с. Белокопитово, област Шумен.

2. АМ „Калотина“: АМ „Калотина - София“ е основна пътна артерия, чрез реализацията на която ще се развие и подобри преразпределянето на транспортните потоци в посока морска граница гр. Бургас, Турция и Гърция. Чрез своята връзка с коридор № V от Транс – Европейската транспортна мрежа, маршрутът осигурява достъп до ГКПП Капитан Андреево, до ГКПП Кулата и др.

3. АМ „Русе – Велико Търново“: Изграждането на нова автомагистрала, свързваща гр. Русе с гр. Велико Търново, включваща извеждане на трафика от чертите на населените места и заобикаляне на опасния участък край гр. Бяла, е сред приоритетни проекти в инвестиционната програма на Агенция „Пътна инфраструктура“. Пътят с направление „Русе – Свиленград“ (Е85) е част от Транс - европейската магистрала.

4. Път Е-79 „Видин – Ботевград“: Цялостното хомогенизиране и модернизация на Път I-1 (Е-79) от „Дунав мост II“ при гр. Видин до гр. Ботевград ще осигури

висококачествена връзка между АМ „Хемус“, АМ „Тракия“, АМ „Струма“ и Дунав мост II „Видин-Калафат“.

5. АМ Струма, Лот 3.2 от Крупник до Кресна: Автомагистрала „Струма“ е част от Ориент/Източно-средиземноморския коридор от основната Транс-европейска транспортна мрежа в отсечката от пътен възел “Даскалово” до ГКПП Кулата и осигурява пряк маршрут през България към Егейско море.

Държавната политика в областта на съобщенията за периода 2019-2021 е насочена към изпълнението на следните приоритети:

- Поддържане на условия за свободна и ефективна конкуренция както на пазара на електронните съобщения, така и на пазара на пощенските услуги, като част от единния вътрешен пазар в ЕС;
- Развитие на модерна електронна съобщителна и пощенска инфраструктура;
- Създаване на условия за ускорено изграждане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи;
- Ефективно използване на ограничените ресурси и създаване на условия за изграждане и развитие на мрежи и услуги от пето поколение;
- Преодоляване на изоставането в изграждането и развитието на електронната съобщителна инфраструктура в слабо населени и отдалечени райони;
- Осигуряване предоставянето на достъпна, надеждна и ефективна универсална пощенска услуга и нейното съхранение в условията на либерализиран пазар на пощенски услуги;
- Развитие и модернизирани на националните пощенски мрежи.

Политиката в областта на електронното управление²¹ ще се реализира чрез дейности и мерки, насочени към:

- Предоставяне на качествени, ефективни и леснодостъпни електронни услуги за гражданите и бизнеса чрез развитие на базовата инфраструктура за реализация на електронни услуги и разработване и широко предоставяне на електронни услуги с висок обществен ефект;
- Трансформиране на администрацията в цифрова администрация посредством интеграция на информационните процеси;
- Изграждане на държавен хибриден частен облак;
- Реализиране на административен капацитет за осъществяване на функциите на Център за електронна идентификация;
- Координация на ангажиментите на България в областта на електронната идентификация и доверителните услуги, произтичащи от различни европейски регламенти и директиви;
- Осъществяване на сътрудничество в обмена на информация, опит и добри практики в областта на електронната идентификация;

²¹ От края на 2016 г. започна да функционира Държавна агенция „Електронно управление“ с цел централизиране на усилията по въвеждане на електронното управление.

- Популяризиране и координиране на политиката и дейностите по използване на доверителните услуги и електронната идентификация;
- Контрол върху осигуряването на оперативна съвместимост на информационните системи в държавната администрация;
- Разширено използване на електронни бази данни и информационни системи с геопространствени компоненти;
- Повишаване на сигурността на мрежите и информацията в структурите на държавната администрация;
- Разработване, изпълнение, координиране и контрол на проектите за електронно управление, информационни и комуникационни технологии в администрациите;
- Интегриране, киберустойчивост и поддръжка на споделените ресурси на електронното управление.

2.16. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Основната стратегическа цел на провежданата политика в областта на туризма е утвърждаване конкурентоспособността и ефективността на туристическия сектор на България посредством оптимално използване на наличните природни и антропогенни ресурси за устойчиво развитие на туризма, а оперативната цел е утвърждаване на туризма като ключов за икономиката отрасъл.

Предвидените в СБП за периода 2019-2021 г. средства за развитието на българския туризъм са насочени към:

- Предприемане на действия, гарантиращи устойчиво целогодишно развитие на туризма чрез диверсификация на националния туристически продукт;
- Реализиране на мерки за повишаване на неговото качество и добавена стойност и стимулиране развитието на специализираните видове туризъм;
- Провеждане на маркетингова и рекламна политика на националния туристически продукт, която да подобри неговия имидж и позициониране на туристическия пазар;
- Поддържане на оптимизирана система за привличане на чуждестранни туристи на територията на България;
- Стимулиране на устойчивото развитие на туризма и намаляване на регионалните различия чрез създаване на силни регионални брандове;
- Организиране на процедурите по отдаване на морските плажове на концесия и под наем и последващ контрол по изпълнението на договорите.

2.17. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Политиките в областта на селското стопанство са насочени основно към адаптиране на селскостопанското производство към европейските и световни стандарти, повишаване на конкурентоспособността на продукцията и разширяване експортния капацитет на българското земеделие при спазване на строги стандарти за опазване на околната среда, безопасност на храните и единен контрол по хранителната верига и хуманно отношение

към животните. За целта ще бъде насърчвана иновативността и увеличена подкрепата за създаването на работни места в селските райони, като вниманието ще бъде насочено най-вече към малките и средни ферми.

За периода 2019-2021 г. основните приоритети в тази насока са:

- Ефективно, конкурентноспособно и пазарноориентирано земеделие;
- Устойчиво развитие на отрасъла;
- Подобряване качеството на живот и разнообразяване на икономиката в селските райони.

Въз основа на правилата на законодателството на ЕС българските земеделски стопани могат да получават преходна национална помощ. Целта на преходната национална помощ е да се осигури подпомагане на важни за страната сектори на земеделието.

Политиката в областта на земеделието и храните е насочена към развитието на ефективни растениевъден и животновъден сектор, стабилизиране на пазарите на земеделски продукти и повишаване на доходите на земеделските стопани, техникеска и технологична модернизация, увеличаване дела на биологичното производство, устойчиво използване на поземлените ресурси и опазване на природните ресурси в селските райони.

Политиката в областта на рибарството и аквакултурите цели превръщането на сектор „Рибарство“ в модерен, конкурентноспособен, гъвкав, саморегулиращ се и икономически стабилен сектор. Ползите от провеждането на тази политика са свързани с осигуряването на добро екологично състояние на рибните ресурси и на приемлив жизнен стандарт на лицата, които зависят от риболовните дейности, като се вземат предвид крайбрежният риболов и социално-икономическите аспекти.

Изпълнението на *политиката в областта на съхраняването и увеличаването на горите и дивеча* е свързано с гарантирането на устойчивото и многофункционално стопанисване на горите и цели опазването и съхраняването на горите и дивеча в България, създаването на допълнителна трудова заетост в сектора и увеличаването на приходите от него.

В областта на селското стопанство и земеделие се предоставят на бенефициенти по програмите и мерките за държавно подпомагане следните услуги:

1. Схеми за преходна национална помощ

Държавите, които прилагат Схемата за единно плащане на площ (СЕПП), могат да предоставят преходна национална помощ за периода 2015-2020 г. Преходна национална помощ може да бъде отпусната само за секторите, на които през 2013 г. са давани национални доплащания. Параметрите на преходната национална помощ са идентични на схемите за национални доплащания за площ, за брой животни и за тютюн, приложени в България през 2013 г. Целта на преходната национална помощ е да приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави членки и да повиши конкурентноспособността им, да предостави възможност за последователност в политиката и подпомагане с максимална продължителност с национални средства на сектор „Тютюн“, да осигури допълнително подпомагане на говедовъдството и отглеждането на овце и кози. Прилагането на схемите на преходната национална помощ изисква осъществяването на ежегодна нотификация до Европейската комисия и се финансира от националния бюджет.

През програмния период 2015-2020 г. могат да бъдат прилагани следните схеми за преходна национална помощ:

- Схема за преходна национална помощ за земеделска земя на хектар;
- Схема за преходна национална помощ за тютюн, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за говеда, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за овце-майки и/или кози-майки, обвързана с производството.

2. Държавни помощи

2.1. Държавен фонд „Земеделие“ осъществява държавно подпомагане, в т.ч. безвъзмездна помощ и краткосрочно кредитиране със средства от националния бюджет. Прилаганите към момента схеми за държавни помощи в селското стопанство са нотифицирани от Министерството на земеделието, храните и горите и са одобрени от Европейската комисия на база на действащото законодателство на ЕС в областта на държавните помощи.

Предвижда се подпомагането на земеделските стопани през периода 2019-2021 г. да се определя на базата на промените в европейското законодателство, като тенденцията е да се запазят досега действащите държавни помощи.

Политиката на подпомагане се определя както от специфичните нужди в отделните подсектори на земеделието, така и от интересите на земеделските стопани, като се следва принципът на анализ на необходимостта от държавно подпомагане в дадена област при спазване на нормите на европейското и националното право в областта на държавните помощи.

Разширяването на подпомагането в сектор растениевъдство може да се окаже естествен процес, породен от стремежа на растениевъдите за осигуряване на размер на държавна помощ, сходен с този за животновъдството.

Допълнителен инструмент за подкрепа на земеделските стопани при извънредни случаи или в случай, за които не се прилагат схеми на държавни помощи е подпомагането по линия на de minimis помощите. Тези помощи може да се използват при необходимост през периода 2019-2021 г. в качеството им на резервно подпомагане.

2.2. Държавни помощи с инвестиционен характер

Държавен фонд „Земеделие“ осъществява дейността по администриране на нотифицираните от управляващия орган Министерството на земеделието, храните и горите и одобрени от Европейската комисия схеми на държавните помощи с инвестиционен характер.

2.3. Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газъола, използван в първичното селскостопанско производство

Помощта е одобрена от Европейската комисия със срок на прилагане 2015-2020 г.

Мярката представлява схема за подпомагане на земеделските стопани, регистрирани по реда на Закона за подпомагане на земеделските производители, и цели създаване на облекчени условия за използването от тях гориво за механизирани дейности в първичното селскостопанско производство – сектори Растениевъдство и Животновъдство, чрез прилагане на намалена акцизна ставка на газьола.

Общият размер на помощта се утвърждава със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, като не може да надвишава 84,0 млн. лв. годишно и се разпределя между земеделските стопани на база определена индивидуална годишна квота за всеки стопанин.

3. Данък върху добавената стойност по схемите и мерките на Селскостопански пазарни механизми

Предвиждат се и средства за изплащане на данъка върху добавената стойност по следните схеми и мерки:

- Схема „Училищен плод” и Схема „Училищно мляко“

Помощите са предназначени за деца и ученици, посещаващи редовно учебните заведения, признати съгласно Закона за предучилищното и училищното образование. Учебните заведения са най-подходящата среда за въздействие върху хранителните навици на децата на стапа, в който те се формират.

Бенефициенти по схемите могат да бъдат учебни заведения, общини и търговски дружества и кооперации. Одобрените заявители по схемата извършват доставка на пресни плодове и зеленчуци/мляко и млечни продукти в учебните заведения и детски градини на територията на цялата страна през учебната година.

- Интервенционно изкупуване и съхранение на зърно

Интервенцията на пазара на полски култури обхваща изкупуване, съхранение и продажби на зърно и ориз. Тя се влияе от движението на зърнения пазар и реколтата за съответната година. Ежегодно в периода 1 ноември – 31 май се отваря автоматично схемата за изкупуване на обикновена пшеница на фиксирана цена, а откриването на интервенция за останалите продукти става след решение на ЕК, ако ситуацията на пазара налага това. Настоящата ситуация на пазара не предполага изкупуването на интервенционни количества зърно и ориз. Последната кампания по интервенционно изкупуване на зърно е проведена през 2010/2011 г., а натрупаните интервенционни запаси в страната са изчистени през 2012 г. чрез предоставянето им за програма „Благотворителни операции”. Сумата по покупката се възстановява от ЕК при продажбата на зърно, която най-вероятно ще се реализира най-рано през следваща пазарна година.

4. Схеми за извънредни помощи в сектора на млякото

След 2015 г. Европейската комисия ежегодно приема мерки за регулиране на кризите в сектора на млякото и млечното животновъдство.

5. Програма САПАРД

След изтичане на крайния срок за извършване на плащания с европейски средства по програма САПАРД (31 декември 2009 г.) всички плащания по неразплатени проекти в рамките на програмата след приключване на всички проверки от компетентните

органи, включително и на база съдебни решения, се извършват със средства от държавния бюджет.

6. Разходи за ДДС на общини по Програмата за развитие на селските райони и Програмата за морско дело и рибарство

Разходите за ДДС, които са недопустим разход за финансиране с европейски средства, се финансират от националния бюджет.

2.18. ФИНАНСОВО ПОДПОМАГАНЕ НА РЕАЛНИЯ СЕКТОР

Основните приоритети на държавното финансово подпомагане на реалния сектор са насочени към предоставяне на средства под формата на субсидии, компенсации и капиталови трансфери за нефинансови предприятия от сектори транспорт и съобщения, както и средства за изпълнение на програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация.

Със средствата от държавния бюджет за нефинансовите предприятия се покриват само необходимите разходи, възникнали при изпълнение на възложените им от държавата задължения, свързани с предоставяне на обществени услуги, с цел избягване на свръхкомпенсация на предприятията. Предоставянето на средствата е обвързано с конкретни изисквания и критерии, като по този начин се цели повишаване на качеството на изпълняваните услуги и ефективно разходване на средствата от държавния бюджет за съответната дейност.

2.18.1 Субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия

➤ ДП „Национална компания „Железопътна инфраструктура“

Държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура на основание Закона за железопътния транспорт чрез предоставянето на субсидии за дейностите по текущо поддържане и експлоатация на железопътната мрежа. Размерът на финансирането се определя в рамките на дългосрочен договор между държавата, представлявана от министъра на финансите и министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, от една страна, и Национална компания „Железопътна инфраструктура“ (НКЖИ) от друга страна. Съгласно действащото законодателство, НКЖИ стопанисва и управлява предоставените ѝ активи – публична и частна държавна собственост и изпълнява дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура.

Предвижда се залавяне на размера на средствата за субсидии за периода 2019-2021 г. на нивото от 2018 г. – по 145,0 млн. лв. на година. Чрез тези средства ще се осигури финансирането и изпълнението на дейностите по текущо поддържане и експлоатация на железопътната инфраструктура.

Предвидените средства за субсидии са съобразени с тенденциите и възможностите за реализиране на приходи от други дейности на управителя на железопътната инфраструктура, както и с очакванията по отношение на размера на инфраструктурните такси за годините от периода 2019-2021 г.

➤ „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД

Средствата за субсидии и други текущи трансфери за „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията. Предвиденият размер на тези средства за периода 2019-2021 г. е по 175,0 млн. лв. на година.

Средствата за субсидии и други текущи трансфери се предоставят на „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД за осигуряване изпълнението на възложеното му задължение за извършване на обществени превозни услуги по договор, сключен между министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и дружеството.

➤ „Български пощи“ ЕАД

Средствата за субсидии и други текущи трансфери за „Български пощи“ ЕАД също се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, като за периода 2019-2021 г. те са планирани в размер на 18,0 млн. лв. на година.

Средствата за субсидии и други текущи трансфери се предоставят на „Български пощи“ ЕАД във връзка с изпълнението на задължението за извършване на универсалната пощенска услуга, възложено му със Закона за пощенските услуги в случаите, когато това задължение води до нетни разходи и представлява несправедлива финансова тежест за него.

➤ *Субсидии и други текущи трансфери за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони*

Ежегодно на основание Закона за автомобилните превози в държавния бюджет се предвиждат средства за субсидии за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. Тези превози имат предимно социална насоченост – масови превози до и от работните места в чертите на града и превози до малки отдалечени селища, осигуряващи връзка с общинския център.

Чрез този вид финансово подпомагане държавата осигурява пътнически превози на населението при определено гарантирано качествено ниво и достъпни цени, съобразени с покупателната способност, посредством въвеждането на определени задължения за превоз за транспортните оператори. Изпълнението на параметрите за качество, надеждност и достъпни цени на автомобилните превози ще съдейства и за постигане на целите за повишаване на мобилността и комуникациите на населението, минимизиране на регионалните различия, подобряване на заетостта и намаляване на безработицата.

За осъществяване на превозите на пътници, в съответствие със сключените договори между автомобилните превозвачи и общините, се предвижда да бъде увеличен размера на средствата за субсидии за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. За 2019 г. средствата се увеличават с 1,5 млн. лв. спрямо нивото от 2018 г., а именно предвидени са 28,0 млн. лв., в т.ч. 9,5 млн. лв. за Столична община – вътрешноградски транспорт и 18,5 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. Размерът на средствата за 2020 г. и 2021 г. се увеличават с 1,0 млн. лв. спрямо нивото от 2019 г. – по 29,0 млн. лв. на година, в т.ч. 9,5 млн. лв. за Столична община – вътрешноградски транспорт и

19,5 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони.

2.18.2 Компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници

Предоставянето на права за безплатни и по намалени цени превози в обществен транспорт (железопътен, автомобилен или друг вид транспорт) на определени категории правоимащи лица е елемент на провежданата социална политика, която обхваща значителна част от населението на страната.

Средствата за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, се осигуряват ежегодно от държавния бюджет на основание Закона за автомобилните превози, Закона за железопътния транспорт и Закона за предучилищното и училищното образование. Тези средства са предназначени да покрият разликата между цената на издадени превозни документи с намаление и тази по редовна тарифа на определени категории пътници, в т.ч. ветерани от войните, военноинвалиди, военнопострадали, лица, получаващи пенсия при условията на глава шеста от Кодекса за социално осигуряване, навършили възраст по чл. 68, ал. 1-3 от същия кодекс, деца до 7 навършени години и деца от 7 до 10 навършени години, ученици, студенти и докторанти в редовна форма на обучение, многодетни майки, инвалиди и други правоимащи лица. Предоставянето на част от тези средства, например тези за транспорта на деца и ученици на основание Закона за предучилищното и училищното образование, е свързано с изпълнението на държавната политика за осигуряване на равен достъп до предучилищна подготовка и училищно образование.

Предвижда се средствата за компенсации за 2019 г. да бъдат увеличени с 2,2 млн. лв. спрямо нивото от 2018 г. и да са в размер на 105,5 млн. лв., от които:

- 17,0 млн. лв. за пътувания с железопътния транспорт;
- 40,0 млн. лв. за пътувания с вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт;
- 32,0 млн. лв. за транспорт на деца и ученици по чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование и
- 16,5 млн. лв. за превоз на служители, ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в изпълнение разпоредбите на Закона за Министерството на вътрешните работи, Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, Закона за съдебната власт, Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“, Закона за специалните разузнавателни средства, Закона за защита на класифицираната информация и Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество.

Размерът на средствата за 2020 г. и 2021 г. се увеличава с 2,0 млн. лв. спрямо нивото от 2019 г. – по 107,5 млн. лв. на година, което е в частта за пътуванията с вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт, като средствата за тази цел са съответно по 42,0 млн. лв. за 2020 г. и 2021 г. Мотив за това увеличение е наблюдаваното увеличение на броя на правоимащите лица в някои категории пътници и установеният недостиг на средства за предходни години.

2.18.3 Капиталови трансфери за нефинансови предприятия

➤ *Национална компания „Железопътна инфраструктура“*

Цялостната инвестиционна програма на НКЖИ, свързана с изграждането, рехабилитацията и развитието на железопътната инфраструктура, се осъществява със средства от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС и със средства, предвидени в централния бюджет под формата на капиталови трансфери.

На този етап инвестиционната програма е насочена към ускорена реализация на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори на територията на страната, с оглед привеждане на инфраструктурата в съответствие с европейските норми, изисквания и стандарти, и повишаване на качеството и нивото на безопасност на железопътните превози.

Със средствата за капиталови трансфери се финансират проектите от железопътната инфраструктура, за които не се осигуряват средства от европейски източници – Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г. (ОПТТИ 2014-2020 г.) и Механизма за свързване с Европа. В основната си част капиталовите трансфери се насочват за поддържане на техническото и експлоатационно състояние на съществуващата железопътна инфраструктура и съоръженията по сигнализация и безопасно управление на превозната дейност.

Освен това, през периода 2019-2021 г. се предвижда част от капиталовите трансфери да се насочват и за осигуряване на собствения принос на бенефициента – НКЖИ, по ОПТТИ 2014-2020 г. и Механизма за свързване с Европа, както и за възстановяване на предоставената временна финансова помощ на предприятието, в изпълнение на нормативни актове за одобряване на допълнителни плащания от централния бюджет по бюджета на МТИТС за 2015 и 2016 г. за приключването на инвестиционни проекти на НКЖИ по Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г. – ПМС № 271/2015 г. и ПМС № 62/2016 г.

За 2019 г. се предвиждат средства за капиталови трансфери от държавния бюджет в размер на 120,0 млн. лв. или увеличение от 5,0 млн. лв. спрямо равнището от 2018 г. За 2020 г. и 2021 г. се предвижда запазване на размера на средствата на нивото от 2019 г. – по 120,0 млн. лв. на година. Разпределението на средствата в рамките на отделните години от периода 2019-2021 г. следва да се осъществява в съответствие с провежданата от МТИТС политика по отношение на железопътната инфраструктура и предвидените мероприятия и дейности в Годишните програми за изграждане, поддържане, развитие и експлоатация на железопътната инфраструктура.

➤ *„БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД*

За всяка година от периода 2019-2021 г. се предвижда запазване на размера на капиталовите трансфери от държавния бюджет на нивото от 2018 г., като са планирани по 35,0 млн. лв. на година.

С предвидените средства за капиталови трансфери ще се даде възможност, макар и частично, да се осигури финансиране за закупуване на най-необходимия подвижен състав, както и за необходими ремонти на съществуваща техника. Разпределението на средствата в рамките на отделните години от периода 2019-2021 г. следва да се осъществява в съответствие с провежданата от МТИТС политика по отношение на железопътния транспорт и предвидените в тази връзка мероприятия и дейности.

➤ *ДП „Пристанищна инфраструктура”*

Капиталовите трансфери през периода 2019-2021 г. се предвижда да бъдат насочени основно за ремонтно-възстановителни и укрепителни работи по вълнолома на пристанище Варна – II етап, възстановяване, рехабилитация и модернизация на стар вълнолом в пристанище Бургас, строително-монтажни работи за укрепване и рехабилитация на кейови стени и други дейности, свързани с проходимостта на пристанищните съоръжения.

Размерът на предвидените капиталови трансфери от държавния бюджет за периода 2019-2021 г. се запазва на нивото от 2018 г. – по 11,0 млн. лв. на година.

➤ *Финансиране на програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация*

През периода 2019-2020 г.²² ще продължи изпълнението на програмите за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация.

Изпълнението на програмите за отстраняване на нанесените екологични щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация, се финансира от държавния бюджет на основание Закона за опазване на околната среда. С изпълнението на програмите се цели трайно отстраняване на замърсяването от промишлената и добивна дейност на повърхностните и подземни води и почви с оглед подобряване на работната и околната среда на работещите в предприятията и населените места в района на дружествата.

Средствата ще бъдат насочени към изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД, „Оловно цинков комплекс“ АД – Кърджали и „Агрополихим“ АД – Девня. Предвижда се да бъде увеличен размерът на средствата за 2019 г. с 5,0 млн. лв. спрямо нивото от 2018 г., като са планирани 10,0 млн. лв. за 2019 г. Предвидените средства за 2020 г. са също в размер на 10,0 млн. лв.

²² Съгласно Закона за опазване на околната среда досегашният ред за изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети с финансиране от държавата следва да приключи до края на 2020 г., поради което предвиденото финансиране в средносрочната бюджетна прогноза е за периода 2019-2020 г.

Част IV.

Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2019-2021 г.

Политиките в бюджета по отношение на общините са насочени към разширяване на възможностите за тяхното устойчиво и балансирано развитие, повишаване ефективността и подобряване на качеството и обхвата на дейностите на местно равнище. Основно предизвикателство пред общините е продължаване на действията за финансово оздравяване на общинските финанси и приваждане на фискалните показатели и правила за дълга и финансовото състояние в съответствие с изискванията на Закона за публичните финанси.

Табл. IV-1: Основни бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет (в хил. лв.)

Основни бюджетни взаимоотношения	Закон 2018	от тях:		Прогноза 2019:	от тях:		Разлика 2019-2018	Прогноза 2020	Прогноза 2021
		местни	делегиранни		местни	делегиранни			
Общо	3 264 075,1	441 630,3	2 822 444,8	3 674 652,6	453 351,4	3 221 301,2	410 577,5	4 063 666,7	4 446 633,7
Обща субсидия за държавни дейности	2 780 714,8		2 780 714,8	3 168 292,3		3 168 292,3	387 577,5	3 555 306,4	3 938 273,4
Обща изравнителна субсидия	284 022,0	284 022,0		294 022,0	294 022,0		10 000,0	294 022,0	294 022,0
Трансфер за зимно поддържане и снегочиставане	35 228,1	35 228,1		38 228,1	38 228,1		3 000,0	39 228,1	39 228,1
Целева субсидия за капиталови разходи	164 110,2	122 380,2	41 730,0	174 110,2	121 101,3	53 008,9	10 000,0	175 110,2	175 110,2

В КФП е предвидено общо увеличение на собствените приходи на общините поради очертаващата се стабилна тенденция на нарастване на постъпленията от имуществени данъци, приходите и доходите от собственост и общинските такси. Допълнителни положителни ефекти върху собствените приходи на общините се очакват в резултат на предприемането на действия за подобряване на събираемостта им.

Относителният дял на общинските разходи за 2019 г. достига 5,4% от БВП, а дялът на разходите за местни дейности е разчетен на 46,3% от общите разходи на общините. Относителният дял на общинските разходи в общата структура на разходите по КФП достига 14,9%.

Увеличение за 2019 г. има в размера на основните бюджетни взаимоотношения между общините и централния бюджет с 410,6 млн. лв., в т.ч.: на общата субсидия за

делегираните от държавата дейности – с 387,6 млн. лв.; на изравнителната субсидия – с 10,0 млн. лв.; на трансферите за зимно поддържане и снегочистване – с 3,0 млн. лв.; на целевата субсидия за капиталови разходи – с 10,0 млн. лв.

Средствата за всяка делегирана от държавата дейност се определят по утвърдените стандарти и натурални показатели, съгласувани с отрасловите министерства и Националното сдружение на общините в Република България.

Част V.

Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2019-2021 г.

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД

При планиране на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз са взети под внимание новите правила за програмен период 2014-2020 г., етапът на изпълнение на всяка една от програмите, особеностите на подпомаганите сектори, както и характерът и сроковете за реализация на отделните проекти.

Оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, са насочени към изграждане на балансирана и устойчива транспортна система чрез развитие и модернизация на ключовата транспортна инфраструктура за връзки от национално, трансгранично и европейско значение, развитие на динамична икономика, конкурентоспособна на европейския и световен пазар, развитие на екологичната инфраструктура и подобряване, опазване и възстановяване на природната среда и биоразнообразието, икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план, социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера като обхващат проекти с голям мащаб, реализирани поетапно във времето с ангажиране на значителен финансов ресурс за тяхното изпълнение.

През планирания период се очаква да се реализират основната част от следните големи проекти по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г.: АМ „Струма“, „Рехабилитация на железопътната инфраструктура по железопътната линия Пловдив – Бургас – Фаза 2“ и „Разширение на метрото в София: Трета метролиния депо „Ботевградско шосе – бул. Вл. Вазов – Централна градска част – ж.к. „Овча купел“.

По-значимите проекти по ОП „Околна среда“ 2014-2020 г., чиято същинска реализация се планира за периода 2019-2021 г., са следните: „Интегриран воден цикъл Плевен – Долна Митрополия“, „Интегриран проект за подобряване на водния сектор в град Добрич – фаза 1“ и „Проект за рехабилитация на водоснабдителната и канализационната мрежа с изграждане на ПСОВ за гр. Асеновград, България“ и „Проектиране и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF – трета фаза на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община.

Оперативна програма „Региони в растеж“ също се характеризира със сериозен размер на разходи за инфраструктура. Най-големите проекти, които ще бъдат реализирани със

средства от програмата, са „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020 г.“, Инвестиционен приоритет „Интегриран градски транспорт“ и Проект за подобрен достъп до спешна медицинска помощ по приоритетна ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“.

Оперативната програма с най-голяма насоченост към бизнеса е „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г. Дейностите по тази оперативна програма са свързани със стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, засилване на дългосрочната конкурентоспособност на българските предприятия, подкрепа на иновациите, подобряване на бизнес средата и др. По-значими проекти, които ще се реализират през периода, са: Надграждане и развитие на научно-технологичен парк „София Тех Парк“ и Фаза 2 на проект „Изграждане на междусистемна газова връзка България-Сърбия“.

Програмите, съфинансирани от Европейския социален фонд (ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г., ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ и ОП „Добро управление“) и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, са насочени към насърчване на по-висока и по-качествена заетост, свързани с борбата с безработицата сред уязвимите групи на пазара на труда, най-вече младежите и продължително безработните, намаляване на бедността и насърчване на социалното включване, осигуряване на достъп до качествено образование и изграждане на научен, изследователски и иновационен потенциал в Република България и не на последно място – укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса. Поради спецификата на изпълняваните мерки при такъв тип проекти те се характеризират със сравнително по-бързото реализиране и съответно темп на усвояване на средствата и големия брой бенефициенти, към които са насочени.

Двустранните програми за трансгранично сътрудничество (ТГС) по Инструмента за предприемчивостна помощ (ИПП II) на Европейския съюз имат за цел преодоляването на общи предизвикателства, установени съвместно в граничните региони, като същевременно се засилва процесът на сътрудничество за целите на разширяването и цялостното хармонично развитие на Европейския съюз. Основните приоритети по тези програми са в областта на опазването на природата, устойчивото развитие на туризма и засилване на икономическото сътрудничество между хората и институциите в граничните региони. Очакванията са, че през 2019 г. те ще са навлезли в етапа на същинското си изпълнение с последващо увеличаване на разходите през следващите две години от прогнозния период.

По отношение на приходната част са взети предвид и промените в подхода за предоставяне на средства от страна на ЕК, а именно начинът и сроковете на предоставяне на предварителното финансиране, както и въведеното годишно уравниване на сметки, което ще оказва влияние на стойността на приходите през всички години от прогнозния период.

Съгласно приетите в края на 2013 г. регламенти в периода 2019-2021 г. ЕК ще превежда на държавите членки годишно предварително финансиране, като за периода от 2019 г. до 2022 г. то ще е в размер на 3% от европейската компонента в бюджетите на оперативните програми без резерва за изпълнение.

С Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета беше въведено и годишно уравниване на сметките с Европейската комисия на база представените от държавите-членки годишни счетоводни отчети, които се представят на ЕК до 15

февруари на година „n+1“. В тези отчети се включва информация за изминалата счетоводна година, която обхваща периода от 1 юли на година „n-1“ до 30 юни на година „n“. Съгласно това правило ЕК ще възстановява текущо 90% от допустимите разходи, включени в изпратените от държавите-членки заявления за плащания, а останалата за възстановяване част ще си изчислява след приспадане на полученото годишно предварително финансиране и вече получените 90%. При годишното уравниване на сметките се взимат под внимание следните компоненти: общият размер на допустимите разходи, включени в исканията за плащане, изпратени до ЕК; отписаните и възстановените суми; сумите, подлежащи на възстановяване към края на счетоводната година; неподлежащите на събиране суми, както и полученото годишно предварително финансиране. На база на изчисленията Комисията уравнива съответното годишно предварително финансиране и изплаща всяка допълнителна дължима сума в срок от 30 дни от приемането на годишните счетоводни отчети.

Изключително важно е да се отбележи, че всяко забавяне на темповете на извършване на разходи по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, спрямо разчетените данни, би довело до намаляване размера на разходите, които се сертифицират към ЕК, което от своя страна ще се отрази в намаление на постъпленията към Република България през съответните години.

1.1. РАЗХОДНА ЧАСТ

При планирането на разходите по Оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз за периода 2014-2020 г., са взети под внимание:

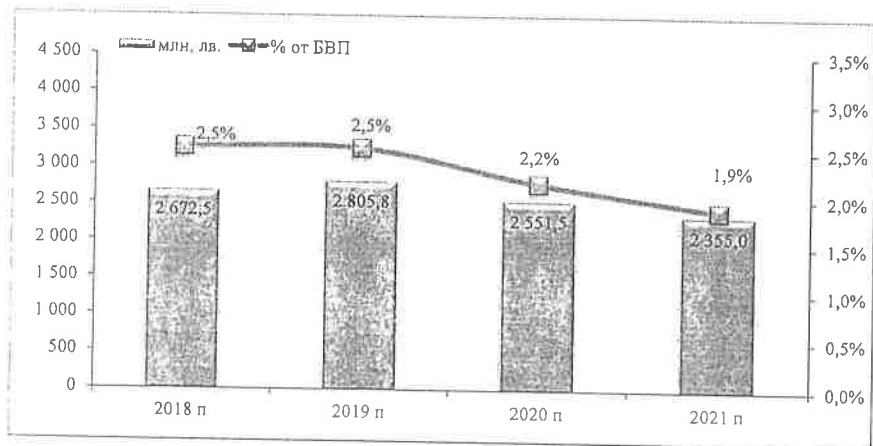
- етапът на изпълнение оперативните програми;
- постигнатите резултати по оперативните програми до края на 2017 г.;
- прогнозите на Управляващите органи за периода 2019-2021 г.;
- изпълнението на прогнозите на Управляващите органи за минали години;
- спецификите на отделните оперативни програми от гледна точка на икономическата област, към която са насочени;
- договорените до момента средства по отделните оперативни програми;
- плавното адаптиране на системите за управление и контрол към новата/изменената национална нормативна уредба.

Прогнозите са съобразени и с факта, че в края на 2018 г. почти пред всички оперативни програми ще стои предизвикателството за достигане на праговете, съгласно условието за автоматично освобождаване от ангажимент (т. нар. правило N+3). Очаква се големите проекти, финансирани чрез ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“, чийто апликационни форми са/ще бъдат подадени пред ЕК, да навлязат в етапа на интензивно строителство в периода, който касае прогнозата.

Отчетена е и необходимостта от текущо осигуряване на национални средства за извършване на плащания във връзка с въведените правила за възстановяване от 90% от сертифицираните разходи преди годишното уравниване на сметките с ЕК на база представените от държавите-членки годишни счетоводни отчети.

По отношение на разходите по програмите, съфинансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм, прогнозите са индикативни и обхващат разходи във връзка с планиране и провеждане на мероприятия, предхождащи обявяването на поканите за програмен период 2014-2021 г.; разходи, свързани с дейностите на отделните органи и програмни оператори за подготовка и управление на програмите, както и плащания към бенефициенти по вече сключени договори.

Граф. V-1: Разходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2018-2021 г.

1.2. ПРИХОДНА ЧАСТ

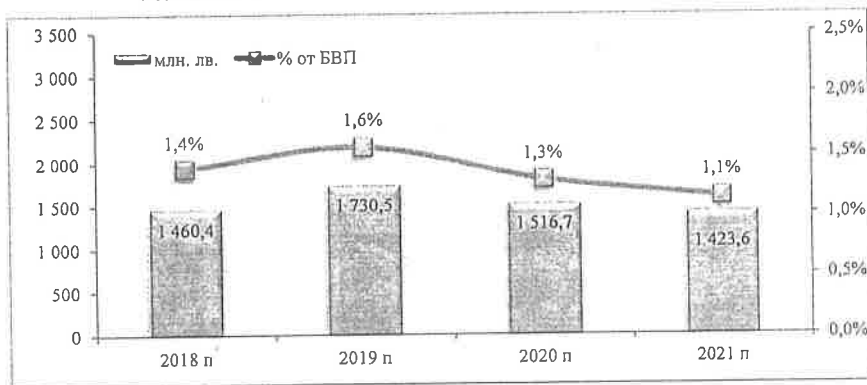
Планираните приходи за периода 2019-2021 г. по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз, включват определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период.

Прогнозните приходи са изчислени, като са взети под внимание следните особености:

- 90% от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през последните два месеца на предходната година. Съгласно правилата на ЕК само заявленията за плащане, които страната-членка изпраща до 31 октомври гарантирано ще бъдат възстановени в рамките на годината, в която са изпратени. Поради тази причина всички заявления за плащане, които се очаква да бъдат изпратени след тази дата, са планирани за получаване през следващата година;
- 90% от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през първите десет месеца на настоящата година;

- До 10% от размера на сертифицираните разходи през предходната счетоводна година, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК при годишното уравниване на сметките;
- Предварителното годишно финансиране, което се очаква да получи/възстанови България след годишното уравниване на сметките.

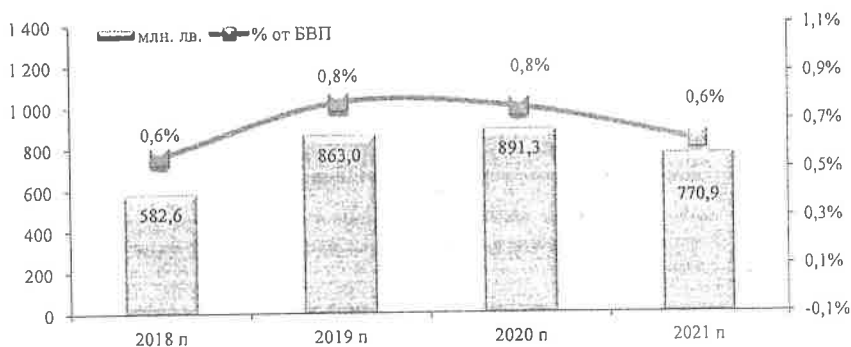
Граф. V-2: Приходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2018-2021 г.

2. ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“

2.1. ПРИХОДИ И ПОСТЪПЛЕНИЯ

Граф. V-3: Приходи (без постъпленията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2018-2021 г.

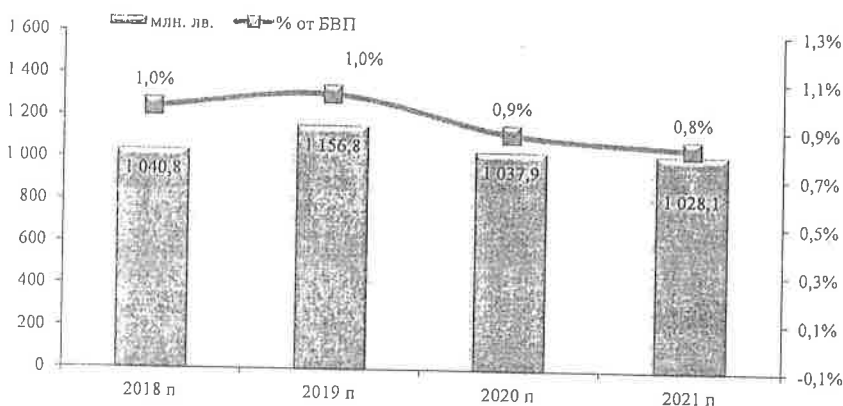

При разработване на разчетите за приходите и постъпленията за периода 2019-2021 г. по програмите, финансирани от ЕС, са взети под внимание определенният индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период. Очакваните приходи и постъпления по години са, както следва: за 2019 г. – 2 697,2 млн. лв.; за 2020 г. – 2 724,6 млн. лв. и за 2021 г. – 2 544,7 млн. лв.

2.2. РАЗХОДИ И ПЛАЩАНИЯ

Очакваните разходи и плащания за периода 2019-2021 г. са, както следва: за 2019 г. – 2 989,2 млн. лв.; за 2020 г. – 2 870,6 млн. лв. и за 2021 г. – 2 801,6 млн. лв.

Граф. V-4: Разходи (без плащанията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2018-2021 г.

ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Приоритетите в областта на селскостопанската политика са насочени към осигуряване на стабилна пазарна среда, подкрепа на доходите на земеделските стопани и развитие на селските райони.

Основните инструменти за провеждането на общата селскостопанска политика са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските стопани (1-ви стълб на ОСП) и политиката за развитие на селските райони (2-ри стълб на ОСП).

По линия на първия стълб на ОСП ще се изплащат средства за подпомагане на земеделските стопани по обвързани и необвързани с производството схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа.

По схемата за единно плащане на площ през 2019 г. се предвижда да бъдат усвоени 1 554,4 млн. лв. – директни плащания на земеделски стопани – плащания за сметка на ЕС. През 2020 г. директните плащания ще възлизат на 1 557,4 млн. лв. и 1 557,4 млн. лв. за 2021 г.

Мерките за пазарна подкрепа за периода 2019-2021 г. могат да включват различни механизми – интервенции, с цел стабилизиране на пазара в сектори като зърнени култури, ориз, мляко; помощи за повишаване на консумацията на някои продукти; пазарна подкрепа за лозаро-винарския сектор, пчеларство, плодове и зеленчуци и други.

Общият бюджет за финансиране на пазарни мерки за 2019 г. е в размер на 135,4 млн. лв., от които 79,8 млн. лв. са средства от ЕС и 55,6 млн. лв. представляват национално съфинансиране. Общият бюджет за 2020 г. е в размер на 128,0 млн. лв., от които 77,2 млн. лв. са средства от ЕС и 50,8 млн. лв. представляват национално съфинансиране, а за 2021 г. – 113,8 млн. лв., от които 75,4 млн. лв. са средства от ЕС и 38,4 млн. лв. представляват национално съфинансиране.

Съгласно законодателството на ЕС национално съфинансиране се прилага по следните пазарни мерки: Схема „Училищен плод“; Схема „Училищно мляко“, „Подпомагане на групи производители на плодове и зеленчуци“; Подпомагане в сектор Вино – мряка „Промоции на вина в трети страни“; „Публична интервенция на зърно“; „Национална програма по пчеларство“, „Промоционални програми за земеделски продукти“ и Схема „Оперативни програми на организации на производители на плодове и зеленчуци“.

По линия на втория стълб на ОСП ще се изплащат средствата за развитие на селските райони, както следва:

- за 2019 г. – 1 260,5 млн. лв., от които 1 029,9 млн. лв. са средства от ЕС и 230,6 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2020 г. – 1 124,2 млн. лв., от които 923,6 млн. лв. са средства от ЕС и 200,6 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2021 г. – 1 097,8 млн. лв., от които 896,4 млн. лв. са средства от ЕС и 201,4 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания.

За програмнен период 2014-2020 г. се предвижда с финансираните мерки по ПРСР да се осъществят шест приоритета на ЕС за развитие на селските райони:

- стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони;
- повишаване на конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност и укрепване на жизнеспособността на стопанствата;
- насърчаване на организацията на хранителната верига и управлението на риска в селското стопанство;
- възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, зависещи от селското и горското стопанство;
- насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горския сектор;
- насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за селскостопанската политика са, както следва:

Табл. V-1: Средства за селскостопанската политика за периода 2019-2021 г.

	(в млн. лв.)		
	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Средства от ЕС	2 664,2	2 558,2	2 529,3
Национално съфинансиране и авансови плащания	286,2	251,4	239,8
Общо	2 950,4	2 809,6	2 769,1

ОБЩА РИБАРСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 г.

Преобладаващата част от мерките по Програмата за морско дело и рибарство за периода са насочени към:

- повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията в сектор рибарство;
- насърчаване на устойчиво, отличаващо се с ефективно използване на ресурсите рибарство;
- диверсификация на дейностите в рамките на сектор рибарство, както и в други сектори на морската икономика;
- подобряване на пазарната организация за продуктите на риболов и аквакултурите;
- рибарски пристанища, кейове за разтоварване и покрити лодкостоянки.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за общата рибарска политика са, както следва:

Табл. V-2: Средства за рибарската политика за периода 2019-2021 г.

	(в млн. лв.)		
	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Средства от ЕС	30,1	46,7	25,5
Национално съфинансиране и авансови плащания	8,6	14,3	7,0
Общо	38,7	61,0	32,5

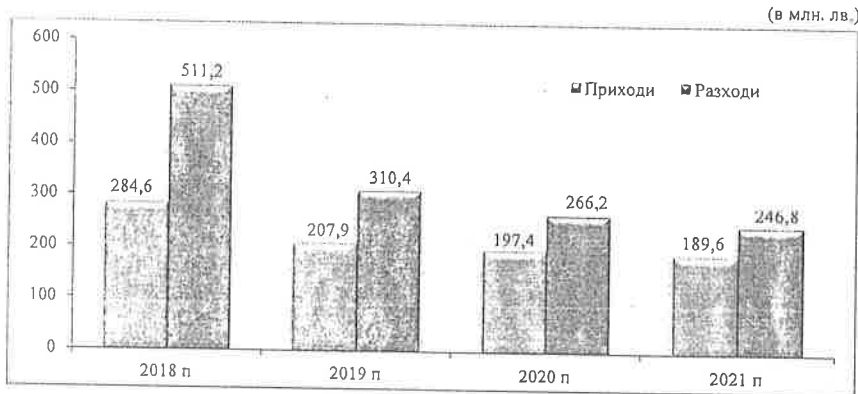
3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМЪТ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Със средносрочната бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. са разчетени приходи, разходи и съответното съфинансиране от държавния бюджет по други сметки за средства от Европейския съюз и средства по международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз. Разчетите са изготвени на база предложенията на първостепенните разпоредители с бюджет за очакваните приходи и разходи, включително и за съфинансирането им, по различните международни програми, проекти и договори, като например: Европейски фонд „Вътрешна сигурност“, Европейски фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (*в Многогодишната финансова рамка на ЕС в областта вътрешни работи за програмен период 2014-2020 г. европейските фондове „Убежище, миграция и интеграция“* „Вътрешна сигурност“ са два финансови инструмента в област Полиция и област Външни граници и визи), различните програми в областта на защитата на границите и контрол на миграционните процеси, Програма за Бизнес развитие, иновации и малки и средни предприятия, Програма „Фискалис 2020“, Програма „Митници 2020“, Програма „Национална франкофонска инициатива (2019-2022)“, Програма „Хоризонт 2020“, Програма за „Европейски потребителски център България“, Програма „Еразъм+“, Програма за ЕДЕН, Програма за фонд „Солидарност“, различните програми в областта на земеделието и селските райони; различните програми в областта на защитата на националната сигурност, различните програми за трансгранично и междурегионално сътрудничество, различните проекти по Механизма за свързване на Европа и др.

Основен бенефициент по Механизма за свързване на Европа (МСЕ) е НК „Железопътна инфраструктура“, която изпълнява следните проекти: Проект „Развитие на железопътен възел София: железопътен участък – София - Волуяк“; Модернизация на железопътната линия София – Пловдив в участъка София – Елин Пелин; Модернизация на железопътната линия София – Пловдив в участъка Костенец – Септември; „Развитие на железопътен възел Пловдив“ и Проект „От Изток към Запад. Достъп до Коридор ОИС чрез Основно пристанище Бургас: проучвания за завършване на пристанищната инфраструктура и железопътните връзки“. Освен това бенефициент по МСЕ е и Агенция „Пътна инфраструктура“, която изпълнява Проект „АМ „Калотина – София“, участък от км 1+000 до км 15+500“.

Друг бенефициент по МСЕ е Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав“, която изпълнява Проект „Техническа помощ за ревизиране и допълване на предпроектни проучвания, относно подобряване на навигационните условия на общия Румъно-Български участък на р. Дунав“ – FAST Danube и Проект „FAIRway Danube“. По проекта за 2019 г. е предвидено окончателно плащане за системата за управление на водните пътища. Ще се изпълняват пилотни дейности по проучване, маркиране, управление на вътрешните водни пътища и прогнозиране на водните нива, както и прилагане на иновативни подходи.

Граф. V-5: Приходи и разходи по другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС за периода 2018-2021 г.

4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Прогнозата за размера на вноската на Република България в общия бюджет на ЕС по години за периода 2019-2021 г. е както следва: 1 243,1 млн. лв. за 2019 г., 1 343,6 млн. лв. за 2020 г. и 1 721,0 млн. лв. за 2021 г.

Тази прогноза е изготвена въз основа на новото Решение на Съвета относно системата на собствени ресурси на ЕС (2014/335/ЕС, Евратом), което влезе в сила от 1 октомври 2016 г. и породи действие със задна дата от 1 януари 2014 г.

Прогнозата за вноските на България в бюджета на ЕС за периода 2019-2021 г. е изготвена въз основа на следните прогнозни данни:

- Данни за бюджетните кредити за поети задължения на ЕС за периода 2019-2020 г. от приложението към Съобщението на Комисията до Съвета и Европейския парламент „Техническа корекция на финансовата рамка за 2018 г. в съответствие с промените в БНД (ЕСС 2010) (Членове 6 и 7 от Регламент № 1311/2013 на Съвета за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2014-2020)“ (документ COM(2017) 473 final) и стойност за 2021 г., съответстваща на тази за 2020 г. с приложен дефлатор в размер на 2%;
- Прогнозни данни за приходите от мита за България, основаващи се на все по-либералната политика на ЕС, насочена към разширяване на обхвата на споразуменията за свободна търговия и споразуменията за икономическо партньорство, на едностранно предоставени от ЕС тарифни преференции при оформяне за свободно обращение на стоки, на данни за периода 2019-2021 г. от пролетната макроикономическа прогноза, на прогнозни данни на Световната банка за очакван спад на цените на почти всички стоки (енергийни

и неенергийни) в периода 2019-2021 г., както и на очакванията за спад на общия индекс на цените на внасяните стоки;

- Прогнозни данни за базата на ДДС за България за целите на собствените ресурси на ЕС за периода 2019-2021 г.;
- Прогнозни данни за БНД на България за периода 2019-2021 г. от пролетната макроикономическа прогноза за периода 2018-2021 г.;
- Прогнозни данни за приходите от мита, базите на ДДС и БНД (по Европейската система от сметки (ЕСС 2010) на останалите държави членки от одобрените прогнози за 2018 г. от Консултативния комитет по собствени ресурси – подкомитет „Прогнози“ на 19 май 2017 г.

Оценка на бюджетните ефекти от промените в допусканията, макроикономическите показатели и/или в нормативната уредба по години за периода 2019-2021 г.

Проведените симулации показват, че промяната в размера на всеки един от компонентите на вноската на България в бюджета на ЕС, както и на лежащите в основата му приходи и/или макроикономически показатели, би довела до правопрпорционално изменение и на общия размер на вноската.

Конкретно по отношение на ресурса на база ДДС следва да се има предвид, че нарастването на т.нар. „ДДС-база“ на съответната държава членка, въз основа на която се изчислява и самият ресурс на база ДДС, е ограничено до 50% от brutния й национален доход и в този смисъл ресурсът на база ДДС би могъл да нараства до определени граници.

Намаляването (или увеличаването) на който и да било от останалите собствени ресурси от България ще предизвика съответно увеличаване (или намаляване) на размера на ресурса й на база БНД, т.е. налице е обратнопропорционална зависимост.

Поради характера на системата на собствените ресурси на ЕС и взаимнообвързаността между елементите й, промени в размера на собствените ресурси, предоставяни от останалите държави членки, биха дали отражение върху размера на ресурса на база БНД от България, като зависимостта в общия случай е обратнопропорционална.

Независимо от предварителните прогнози за приходите от мита държавите членки ще превеждат (през месец $n+2$) в бюджета на ЕС 80% от реално събраните суми (през месец n).

В процеса на изпълнението на бюджета на ЕС е възможно да се наложи промяна в размера (увеличение или намаляване) на вноската на България поради въздействието на следните фактори: възникналите допълнителни или непредвидени нужди от средства по бюджета на ЕС при изпълнение на разходните политики; промяна в размера на другите приходи на ЕС (извън собствените ресурси); промяна в размера на събраните традиционни собствени ресурси от всички държави членки; периодични актуализации на данните за предишни години за хармонизираната ДДС-база и за brutния национален доход на държавите членки с оглед постигане на по-голяма точност при изчислението на вноските им и др.

Към настоящия момент не са приключили преговорите по оттеглянето на Обединеното кралство и не са ясни резултатите от споразумението за напускане на ЕС, което следва да се сключи съгласно член 50 на Договора за ЕС. Въз основа на развитието на преговорите по напускането на Обединеното кралство представената прогноза е направена при допускането, че през 2019 и 2020 г. Обединеното кралство ще продължи

да плаща дължащите се вноски в бюджета на ЕС в съответствие с действащото законодателство и поетите правни ангажименти по време на членството му. В тази връзка прогнозата се основава на допускането, че през 2019 и 2020 г. няма да има промени нито в разходната, нито в приходната страна на бюджета на ЕС. Прогнозата за 2021 г. е изготвена при следните допускания: размерът на бюджета ще се запази на равнището от 2020 г., коригиран с дефлатор в размер на 2%, Обединеното кралство няма да участва във финансирането на бюджета на ЕС и 27-те държави членки ще финансират корекцията в полза на Обединеното кралство (от предходната година).

Поради посочената по-горе несигурност във връзка с напускането на ЕС от страна на Обединеното кралство и липсата на категорична информация за произтичащи промени на законодателството на ЕС в областта на бюджета на ЕС, настоящата прогноза не се основава на други допускания за промени в европейското законодателство в областта на Многогодишната финансова рамка и на системата на собствените ресурси в периода 2019-2021 г. Законодателството след 2020 г. ще зависи изцяло от преговорите за следващата Многогодишна финансова рамка на ЕС, за системата на собствените ресурси и за секторното законодателство на ЕС.

Същевременно следва да се има предвид, че проведените симулации, основаващи се на сценарии, изградени върху различни допускания, показват, че евентуалното отражение на напускането на Обединеното кралство би могло да доведе до промени в годишната вноска на България в бюджета на ЕС, вариращи от намаление с 3,6% до увеличение със 7,1%.

5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

В таблицата по-долу са представени очакваните макроикономически ефекти от усвояването на средствата от ЕС²³ за периода 2019-2021 г. За изчислението им е използван макроиконометричният модел СИБИЛА 2.0²⁴ ²⁵. Оценявани са ефекти²⁶, дефинирани като промени в нивата на основни макроикономически показатели в средносрочен хоризонт.

²³ Обект на анализа са средствата от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, които съфинансират изпълнението на съответните оперативни програми.

²⁴ Simulation model of Bulgaria's Investment in Long-term Advance – SIBILA 2.0.

²⁵ Предвид спецификата на модела е направена експертна оценка на Министерството на финансите за разпределението на общата сума на прогнозното усвояване на средствата от ЕС по типове фактори за дългосрочен растеж.

²⁶ Цялостните ефекти от изпълнението на оперативните програми, съфинансирани със средства от ЕС, върху икономиката са получени като разлика между два сценария – базисен сценарий, в който е симулирано развитието на икономиката без планираните интервенции, и хипотетичен алтернативен сценарий, който отчита планираното усвояване на средствата от ЕС.

Табл. V-3: Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС

Макроекономически показател	Ефект към 2021 г.
БВП	4,7%
Износ на стоки и услуги	0,7%
Внос на стоки и услуги	9,8%
Текуща сметка, % от БВП	-4,7 пр.п.
Частно потребление	5,7%
Частни инвестиции	18,2%
Заетост (15-64 г.), хил.	7,4%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-3,5 пр.п.
Средна работна заплата	3,3%
Инфлация по ХИПЦ	1,2 пр.п.
Бюджетен баланс, % БВП	0,5 пр.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0.

Оцененият общ ефект върху българската икономика от планираното усвояване на средствата от ЕС е положителен, като към 2021 г. нивото на БВП се очаква да бъде с 4,7% по-високо в сравнение със сценария, при който тези средства не се оползотворят.

Основата за този ефект е положителното влияние върху производството в страната, което е следствие на увеличението в инвестиционните разходи. Същевременно, допълнителен импулс се генерира по линия на частното потребление поради допълнителен ръст в заетостта и средната работна заплата. Позитивният ефект върху основните компоненти на БВП е прогнозиран да достигне 18,2% за частните инвестиции и 5,7% за частното потребление. Същевременно, по-високото равнище на БВП се предвижда да бъде съпътствано от слабо ускоряване на инфлацията от 1,2 пр.п. към 2021 г.

По отношение на пазара на труда симулациите показват допълнителен ръст от 3,3% на средната работна заплата и 7,4% в броя на заетите, както и подобряване на нивото на безработица, което към края на 2021 г. се очаква да е с 3,5 пр.п. по-ниско в сравнение със сценария без средства от ЕС. Каналите, чрез които средствата от ЕС влияят на пазара на труда, са два: от една страна, в направените симулации са включени ефектите от директната намеса на програмите, съфинансирани със средства от ЕС, на пазара на труда, чрез мерките за създаване на заетост и преквалификация на работната сила, а от друга са отразени и очакванията за неговото развитие в резултат на повишената икономическа активност, генерирана от допълнителните инвестиции.

Анализът показва, че планираното изпълнение на оперативните програми, съфинансирани със средства от ЕС, води до подобряване на бюджетния баланс с 0,5 пр.п. от БВП към 2021 г. Това се дължи на по-благоприятната икономическа конюнктура и съпровождащото разширяване на данъчната база в резултат на предвидените допълнителни инвестиции от средствата от ЕС. Така приходите в държавния бюджет се очаква да надвишат преките правителствени разходи, обвързани със съфинансиране на инвестиционните проекти.

Увеличената производствена активност, която е силно зависима от внос на суровини, както и ускоряният ръст на доходите, се очаква да повишат допълнително вноса на стоки и услуги с 9,8% към 2021 г. Износът, от друга страна, се очаква да отбележи по-скромнен допълнителен ръст (0,7%) в този тригодишен хоризонт, тъй като за пълното

показване на очаквания ефект от изпълнението на програмите върху конкурентоспособността на българските стоки и услуги е необходим по-дълъг период. В резултат на това, в средносрочен план балансът по текущата сметка на платежния баланс ще се влоши с 4,7 пр.п. от БВП.

Част VI.

Политика по дълга и финансирането за периода 2019-2021 г.

Политиката на правителството за управление на държавния дълг²⁷ за следващия тригодишен период ще бъде насочена към осигуряване необходимите средства за рефинансиране на дълга в обращение, финансиране на бюджетните дефицити при необходимост и обезпечаване на стабилността на фискалния резерв на оптимално възможна цена и приемлива степен на риск.

По-високото ниво на фискалния резерв в края на 2017 г., продължаващата фискална консолидация и залегалите основни цели на фискалната политика за поддържане на близка до балансирана позиция на бюджетното салдо в средносрочен хоризонт дават възможност за провеждане на гъвкава политика по управлението на държавния дълг, съобразена както с конкретните пазарни условия при минимизиране на ликвидните рискове при изпълнението на бюджета, така и с намаляващата необходимост от дългово финансиране при запазване устойчивостта на основните дългови параметри.

Определянето на конкретните характеристики на новопоезия дълг ще бъде съобразено с настоящата конюнктура на вътрешния пазар на ДЦК и профил на дълга в обращение, при отчитане на възможностите за намаляване на риска при рефинансирането на държавния дълг и изглаждане на матуритетната структура на дълга. Планира се дълговото финансиране на бюджета да бъде обезпечено основно на местния пазар от емисии на ДЦК, както и посредством усвоявания по вече договорени държавни заеми, които са с целево предназначение за съфинансиране на проекти за програмния период 2014-2020 г., изпълнявани със средства от ЕС.

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ

В края на 2017 г. номиналният размер на държавния дълг възлиза на 23,5 млрд. лв., в т.ч. външен дълг – 16,8 млрд. лв. (71,5%) и вътрешен – 6,7 млрд. лв. (28,5%). Съотношението на държавния дълг към БВП достига до 23,9% при 27,4% в края на предходната година. В структурно отношение се наблюдава спад в нивото на външния дълг от 19,0 млрд. лв. до 16,8 млрд. лв., при запазване нивото на вътрешния дълг от 6,7 млрд. лв. В лихвената и валутна структура на дълга към края на 2017 г. се запазва ясно изразеният превес на задълженията с фиксиран лихвен процент – 95,5% (при 95,0% в края на 2016 г.) и се стабилизира относителният дял на евровия и левовия компонент на дълга – 99,4% (при 99,2% в края на 2016 г.). Отчетената тенденция при горепосочените

²⁷ Дългът по Закона за държавния дълг и останалите форми на дълг съгласно Регламент на Съвета (ЕО) № 479/2009 от 25 май 2009 г. за прилагане на Протокола за процедурата при прекомерен дефицит, приложен към Договора за създаване на Европейската общност, който се поема и изплаща от централния бюджет и от лицата, чиито бюджети са част от държавния бюджет, включително чрез сметките им за средствата от Европейския съюз.

показатели се дължи основно на провежданата политика за поемане на нови правителствени задължения с фиксирани лихвени проценти, деноминирани в лева и евро, с цел минимизиране на лихвения и валутен риск при бъдещото обслужване на дълга.

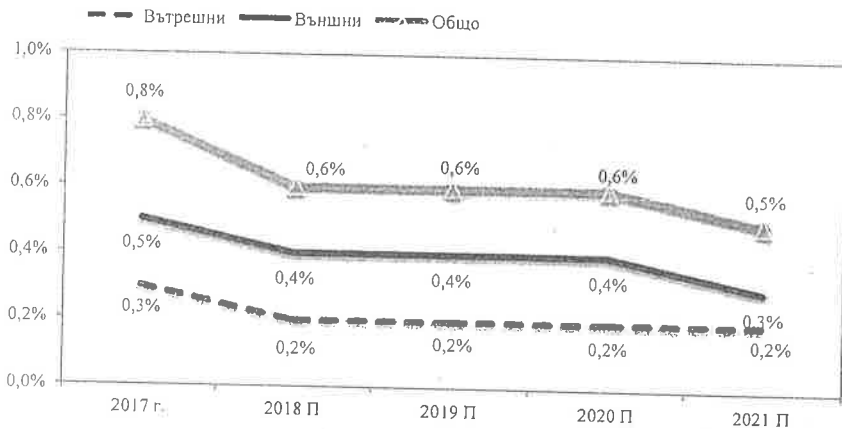
И през следващия тригодишен период се предвижда при поемането на нови правителствени задължения да се запази тенденцията за поемане на дълг с фиксирани лихвени купони, деноминирани в лева и евро, с цел минимизиране на лихвения и валутен риск при бъдещото обслужване на дълга. Изборът на матуритетната структура на новите дългови книжа ще бъде съобразен с преобладаващите пазарни условия, инвеститорското търсене и съществуващия погасителен профил на държавния дълг. Целта на емисионната политика на вътрешния пазар през периода ще бъде да обезпечи рефинансирането на падежиращия се дълг.

През периода 2019-2021 г. дълговото финансиране на бюджета под формата на ДЦК се очаква да бъде в рамките на 0,8-1,25 млрд. лв. годишно, базирано на размера на падежиращия дълг в обращение (1,1-1,4 млрд. лв. годишно). Предвидени са и усвоявания на средства по вече договорени държавни заеми общо в размер на 300,0 млн. евро (586,7 млн. лв.), в т.ч. 150,0 млн. евро по Финансов договор между Република България и Европейската инвестиционна банка (България съфинансиране по Фондовете на ЕС 2014-2020 г. /СПЗ/) и 150,0 млн. евро по Рамково споразумение за заем между Банката за развитие на Съвета на Европа и Република България, механизъм за съфинансиране на проекти, изпълнявани със средства от ЕС по оперативните програми, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове за програмния период 2014-2020 г.

Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране за периода 2019-2021 г. се очаква намаление на държавния дълг до ниво от 22,7 млрд. лв. към края на 2021 г. или 18,2% от прогнозното ниво на БВП.

През следващите три години съотношението лихвени разходи спрямо прогнозния БВП се предвижда да се запази в рамките под 1,0 %.

Граф. VI-1: Съотношение на лихвените разходи към БВП

2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ

Към края на 2017 г. размерът на държавногарантирания дълг възлиза на 2,0 млрд. лв., като бележи увеличение в сравнение с края на 2016 г. (1,7 млрд. лв.), съответно съотношението му към прогнозния размер на БВП достига до 2,0% при 1,8% в края на предходната година. Основната част от него се формира от външни държавногарантирани заеми, като отчетеното увеличение е вследствие на усвоените средства по държавногарантираните заеми за финансиране на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради и на Проекта за укрепване гарантирането на влоговете.

По отношение на поемането на нови държавногарантирани заеми през периода 2019-2021 г. ще продължи следването на последователен аналитичен подход и законово регламентираната практика при отчитане степента на тяхната ефективност, в контекста на изпълнението на поставените правителствени приоритети за насърчване развитието на ключови сектори в икономиката. След пълното усвояване на заемите по стартиралите проекти се предвижда държавногарантираният дълг плавно да започне да намалява до ниво от около 1,2% от БВП в края на 2021 г.

3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ

За периода 2019-2021 г. не се предвижда поемане на нов дълг под формата на финансов лизинг или други форми на дълг от първостепенните разпоредители с бюджет, както и по договори за заеми за финансиране на проекти по оперативните програми чрез финансови инструменти от финансови посредници, избрани от „Фонд мениджър на финансови инструменти в Република България“ ЕАД.

4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО

4.1. ФИНАНСИРАНЕ ПО ЧЛ. 9, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ЕКСПОРТНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Закона за експортното застраховане (ЗЕЗ), в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се предвиждат средства от централния бюджет за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ (дейността за сметка на държавата).

Предвидените в държавния бюджет за 2018 година средства за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ са в размер на 110,0 млн. лв.

За периода 2019-2021 г. се предвижда увеличаване на размера на средствата за тази цел, както следва: 115,0 млн. лв. за 2019 г., 120,0 млн. лв. за 2020 г. и 125,0 млн. лв. за 2021 г.

В съответствие с мисията и целите на „Българска агенция за експортно застраховане“ (БАЕЗ) като държавна агенция, която да подкрепя българските износители, в тригодишната бизнес програма на дружеството се акцентира върху развитието в предлагането на застрахователните продукти по дейността за сметка на държавата. За

изпълнението на заложените показатели БАЕЗ се нуждае от съответния застрахователен капацитет, който да покрива нуждите на компанията.

Мерките за постепенно повишаване на заделените средства в държавния бюджет целят повишаване на застрахователния капацитет на БАЕЗ и разширяване на бизнеса по ЗЕЗ в съответствие с националната стратегия за развитие на износа и подкрепа и стимулиране на българските компании – износителки на стоки и услуги.

4.2. ПОСТЪПЛЕНИЯ ОТ ПРИВАТИЗАЦИЯ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

Прогнозните приходи от приватизация и следприватизационен контрол по държавния бюджет за периода 2019-2021 г. са съответно 4,7 млн. лв. за 2019 г., 4,2 млн. лв. за 2020 г. и 35,0 млн. лв. за 2021 г. Основните приходи по години се очакват от продажбата на следните дружества:

- 2019 г. – „Плод - зеленчук“ ЕООД, „Русалка“ ЕООД, „Пазар за плодове и зеленчуци“ АД;
- 2020 г. – „Сортови семена Елит“ ЕАД, „САПИ“ ЕООД;
- 2021 г. – „Слънчев бряг“ АД, „ГУСВ“ ЕАД, гр. София, „БФБ“ АД, „Централен депозитар“ АД.

Очакват се и постъпления от продажба на имоти, частна държавна собственост, миноритарни пакети и от осъществяване на следприватизационен контрол.

Част VII.

Перспективи за развитието на публичните финанси

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

В този раздел се разглежда устойчивостта на фискалната позиция, като се оценява текущото състояние на публичните финанси от гледна точка на бъдещото нарастване на публичните разходи, свързани със застаряването на населението. За тази цел се използват индикаторите за устойчивост S1 и S2, изчислени по методология, разработена от ЕК²⁸.

Индикаторът за фискална устойчивост в средносрочен план (S1) показва необходимата корекция в структурното първично бюджетно салдо, подsigуряваща ниво на правителствения дълг до 60% от БВП през 2030 г.

Индикаторът за фискална устойчивост в дългосрочен план (S2) показва необходимата корекция в текущия първичен баланс, за да се спази времевото бюджетно ограничение (дисконтираната стойност на бъдещите структурни първични баланси да покрива равнището на дълга в настоящия момент) за безкрайно дълъг период от време с включени допълнителни разходи, произтичащи от застаряването на населението.

Положителна стойност на индикаторите означава необходимост от фискална консолидация или структурни реформи, които да намалят тежестта на застаряването на населението върху публичните финанси.

Табл. VII-1: Индикатори за устойчивост 2018 г.

	S1	S2
Стойност, от която:	-5,3%	0,4%
Начална бюджетна позиция	-1,7%	-0,1%
Дългово ограничение	-3,2%	
Бъдещи промени в бюджетната позиция	-0,4%	0,5%

Източник: МФ

Стойността на индикатора S1 за 2018 г. е отрицателна, което според референтните стойности на ЕК²⁹ означава нисък риск за фискалната устойчивост в средносрочен план и предполага поддържане на нивото на дълга под 60% от БВП. Стойността на

²⁸ Приложение 2 от Fiscal Sustainability Report 2015.

²⁹ Референтни стойности заложи в Доклада за фискална устойчивост 2015 (Fiscal Sustainability Report 2015), посочващи степента на риск за устойчивостта на публичните финанси:

S1<0 – нисък риск; 0<S1<2,5 – умерен риск; S1>2,5 – висок риск;

S2<2 – нисък риск; 2<S2<6 – умерен риск; S2>6 – висок риск.

индикатора S2 също съответства на нисък риск за фискалната устойчивост, поради благоприятна начална бюджетна позиция, свързана с положителния първичен баланс.

Демографските промени, които водят до спад на населението в трудоспособна възраст, представляват основно предизвикателство пред публичните финанси в дългосрочен план поради увеличаване на бюджетните разходи за пенсии и здравеопазване. Ефектът от застаряването на населението ще бъде почувстван по линия на баланса на приходите и разходите по бюджета на държавното обществено осигуряване. Застаряването на населението ще се отрази в намаление на работната сила, на застите и от там на броя на осигурените лица, които плащат осигурителни вноски. Провежданата пенсионна реформа ще ограничи тези негативни ефекти. Разходите за здравеопазване се очаква също да нараснат в резултат на увеличаващия се дял на хората във възрастовата група 65+, тъй като разходите за лечение на човек от тази група са най-високи.

Изводите на ЕК за България, от Мониторинговия доклад³⁰ относно устойчивостта на дълга на държавите-членки на ЕС, публикуван през м. януари 2018 г., се припокриват с изложения анализ. Според ЕК не се очертават рискове за фискалната устойчивост на България в средносрочен план, благодарение на благоприятната начална бюджетна позиция и ниското начално ниво на правителствен дълг към БВП. В дългосрочен план рисковете пред устойчивостта също са ниски.

1.1. ОЦЕНКА НА СТРУКТУРНИЯ БЮДЖЕТЕН БАЛАНС И ГОДИШНИЯ РЪСТ НА РАЗХОДИТЕ СПРЯМО РЕФЕРЕНТНИЯ РАСТЕЖ НА ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

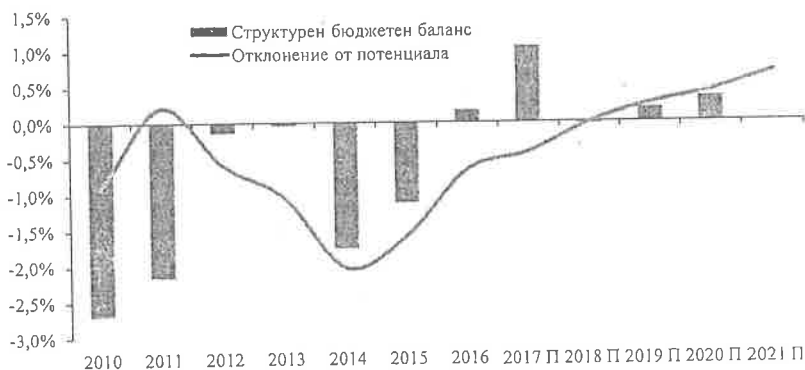
1.1.1 Структурен бюджетен баланс

Структурният бюджетен баланс към края на 2017 г. се оценява на 1,1% от БВП. Подобрението на бюджетната позиция в структурно изражение спрямо 2016 г. възлезе на 0,9 пр.п. През 2018 г. целта на фискалната политика е балансирано салдо на сектор „Държавно управление“. В структурно изражение балансът също се оценява като 0,0% от БВП, при прогноза за достигане на потенциалното производство на икономиката. През 2019 г. се очаква положителното отклонение от потенциала да достигне 0,3%, а коригираното спрямо фазата на икономическия цикъл и еднократни ефекти бюджетно салдо да се подобри с 0,2 пр.п. до излишък от 0,2% от БВП. През 2020 г. структурният баланс се подобрява допълнително до 0,3%, а през 2021 г. намалява до 0,0% от БВП.

През прогнозния период оценката за структурното бюджетно салдо остава далеч по-консервативна от максимално допустимата цел за структурен дефицит от 1% от БВП. По този начин се осигурява устойчивост на публичните финанси в средносрочен план, както и необходимият буфер в краткосрочен план, в случай на непланирано влошаване на фактическия бюджетен баланс.

³⁰ Debt Sustainability Monitor 2017, EC, January 2018, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/jp071_en.pdf

Граф. VII-1: Фискална позиция

Източник: МФ

1.1.2 Разходно правило

Оценката на съответствието с изискванията по ПСР и ЗПФ по отношение на растежа на бюджетните разходи се базира на общата методология за т. нар. бенчмарк на разходите (expenditure benchmark), при отчитането на разделението между финансираните с национални средства и със средства от ЕС публични инвестиции. През 2018 г., както и в прогнозния период 2019-2021 г., се очаква България да преизпълнява средносрочната си бюджетна цел, поради което според правилата за фискално управление в ЕС е допустимо временно надхвърляне на референтното нарастване на разходите над потенциалния растеж на БВП. Според изчисленията на ЕК това референтно нарастване е в размер на 2,2% за 2018 г. Поради преизпълнението на средносрочната бюджетна цел (СБЦ) ЕК изчислява, че максимално допустимото нарастване на разходния индикатор е 3,9% в реално изражение. Въпреки това, се планира коригираните бюджетни разходи, нетно от ефекта на приходните дискреционни мерки, да спадат през 2018 г., тоест да бъдат много под изчисления от ЕК максимален растеж.

Изменението в реално изражение на разходния индикатор, използван за целите на фискалното управление в ЕС се оценява съответно на -3,0% за 2018 г., 4,5% за 2019 г., 1,9% за 2020 г. и 0,6% за 2021 г. През 2019 г. нарастването на разходния индикатор превишава референтния растеж на потенциалния БВП, но при преизпълнение на СБЦ.

2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ

Рисковете свързани с фискалните прогнози може да произтекат от непредвидени събития, които да окажат влияние върху държавните разходи и от промени в икономическите перспективи по отношение на растежа на БВП и динамиката на цените, които да доведат до промяна в очакваните данъчни приходи. Основните приходни статии, които се влияят от икономическата активност са данъците върху доходите, корпоративният данък и косвените данъци.

Основните рискове пред публичните финанси към настоящия момент са свързани с несигурността за развитието на външната среда и очакванията за международните цени, както и неблагоприятните демографски тенденции в страната.

Прогнозата следва сценарий на плавно забавяне в търсенето от страните, търговски партньори на България, но допълнително увеличение на геополитическото напрежение, засилване на протекционистичните политики, които биха променили търговските взаимоотношения в глобален план, както и по-резки промени във финансовите условия биха повлияли негативно на външната среда и биха могли да ограничат още повече ръста на износа. Отрицателен ефект по линия на външното търсене би произлязъл и от неблагоприятно развитие на преговорите за излизането на Обединеното кралство от ЕС. Реализацията на тези рискове би могла да се отрази в по-ниски приходи от произведена продукция, предназначена за износ, което може да доведе до ограничение на вътрешната активност, и съответно по-ниски постъпления за бюджета.

В условията на бързо изчерпване на потенциала за увеличение на заетите демографското влияние би могло да доведе до спад на работната сила още през 2018 г., който да ограничи растежа на заетостта и отгук темпа на нарастване на икономиката. Ограничаващ фактор пред потенциалния растеж в средносрочен и дългосрочен план се явява и евентуално по-ниското нарастване на динамиката на производителността на труда спрямо очакванията. Подобна тенденция, съчетана с възходящата динамика на доходите, би могла да окаже допълнителен натиск за нарастване на разходите за труд на единица продукция и да повлияе негативно върху разходната конкурентоспособност на икономиката.

Във връзка с дотук изложените рискове, промени в структурата и темпа на растеж на българската икономика биха имали съществено влияние върху възможностите за реализиране на заложените средносрочни фискални цели и параметри. Имайки предвид високия дял на косвените данъци в общите данъчни постъпления, евентуално влошаване в динамиката на вътрешното търсене и в частност на крайното потребление ще окажат значително въздействие върху приходната страна на бюджета.

Друг съществен фактор, оказващ влияние върху номиналните растежи на БВП и неговите компоненти, са международните цени. Във връзка със специфичните условия на световния пазар на суров петрол към момента, съществуващите рискове за неизпълнение на очакванията във възходяща посока са свързани основно с неочаквани смущения в доставките по линия на геополитическо напрежение в някои от страните производителки и по-ускорено нарастване на световното потребление. Това по-скоро би имало положително влияние върху фиска по линия на по-високи приходи от ДДС от внос. Влияние в низходяща посока върху цените би могло да окаже нарастване на запасите в САЩ и евентуално неизпълнение на договореното споразумение за ограничаване на добива. По-слабо нарастване на цената на суровината обаче ще се отрази в по-ниска инфлация, а това от своя страна ще допринесе за по-ниски номинални растежи на БВП и неговите компоненти. Това също би било предпоставка за по-ниски приходи за бюджета.

Влияние върху индикаторите от външния сектор и динамиката на цените в страната оказва и техническото допускане за валутния курс. Към този момент рисковете за неговата реализация се оценяват като балансиранни.

3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВТЕЛНОСТТА

3.1. АЛТЕРНАТИВЕН СЦЕНАРИЙ НА ИЗБРАНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО СРАВНЕНИЕ МЕЖДУ БАЗИСНИТЕ И АЛТЕРНАТИВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ДОПУСКАНИЯ И ЕФЕКТИ ВЪРХУ ОСНОВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

Според зимната прогноза на Европейската комисия растежът на европейската икономика ще се забави в средносрочен хоризонт. Забавянето на ръста на БВП ще започне през 2018 г. в резултат на фактори като ограничаването на ръста на заетостта и негативния ефект от несигурността, свързана с предстоящото излизане на Обединеното кралство от ЕС. Същевременно, последствията от т.нар. Брекзит могат да имат посилен негативен ефект от очакваното. Рискове, които допълнително могат да ограничат растежа не само на европейската, но и на световната икономика, включват затягането на условията за финансиране в глобален мащаб, засилването на протекционистичните политики в някои страни, особено в САЩ, нарастването на геополитическото напрежение и по-силното от очакваното забавяне на китайската икономика.

Представеният алтернативен сценарий е изготвен при допускане за по-нисък ръст на европейската и световната икономика през целия прогнозен период в сравнение с основния сценарий в резултат от влиянието на посочените рискове.

Табл. VII-2: Сравнение между базисните и алтернативните допускания

	Алтернативен сценарий				Разлика с основен сценарий (пр.п.)			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Европейска икономика - ЕС 28 (реален растеж, %)	2,0	1,6	1,6	1,6	-0,3	-0,5	-0,3	-0,2
Световна икономика (реален растеж, %)	3,7	3,5	3,5	3,5	-0,2	-0,4	-0,3	-0,2

При така заложеното забавяне на икономическата активност в глобален план се очаква по-неблагоприятно външно търсене за българския износ спрямо базисния сценарий. Ефектът ще се наблюдава през целия прогнозен период, но най-съществено ще е отклонението през 2019 г. Очаква се промените във външното търсене да се отразят в по-плавни реално ускорение на износа през 2018 г., последвано от по-рязко забавяне през следващите години. Общият растеж на износа ще достигне 4,4% в реално изражение (6,6% в номинално) през 2018 г. и 3,8% (съответно 4,5%) през 2019 г. По-умерено ще е нарастването и през 2020-2021 г., но отклонението на растежите спрямо базовия сценарий ще се ограничава към края на прогнозния период с доближаване на алтернативните към базовите прогнози за икономическата активност в търговските ни партньори. По-неблагоприятната външна конюнктура и по-слабото нарастване на приходите от износ ще имат задържащо влияние върху вътрешното търсене както чрез ограничаване на ръста на потреблението, така и чрез по-слаба инвестиционна

активност. Очаква се растежът на българската икономика да се забави в рамките на 0,1-0,3 пр.п. в сравнение с основния сценарий в периода 2018-2021 г.

По-слабото вътрешно търсене, от своя страна, ще се отрази и в по-ниско нарастване на потребителските цени в страната, като по-осезаем този ефект се очаква да бъде през 2019 г.

По-слабото търсене на суровини за експортно-ориентираните отрасли, наред със забавянето във вътрешното търсене, ще се отрази в по-слабо нарастване на вноса спрямо базовия сценарий. Това изцяло ще компенсира динамиката на износа и ще ограничи неблагоприятния ефект на нетния износ върху БВП и на баланса на стоки и услуги върху текущата сметка. По-неблагоприятната динамика във външната среда ще има незначителен ефект върху баланса по първичен и вторичен доход и ще се отрази основно при търговията със стоки и услуги. Очаква се подобрене на текущата сметка, като излишъкът (изразен в отношение към БВП) ще се повиши с 0,1 пр.п. спрямо базовия сценарий в периода 2018-2020 г. и ще остане без изменение в последната година от прогнозния период.

За по-слабото нарастване на реалните потребителски разходи в алтернативния сценарий ще допринесат и очакванията за по-нисък растеж на располагаемия доход на домакинствата като отражение на по-ниските приходи от произведена продукция, предназначена за износ и ограничената вътрешна активност. Най-отчетливо забавяне в динамиката на компенсациите на наетите ще се наблюдава през 2019 г. (-0,5 пр.п.), след което този отрицателен ефект постепенно ще се ограничи до -0,3 пр.п. в края на прогнозния период. С низходяща динамика ще се характеризират както компенсацията на един нает, така и заетите, но негативният принос на последните се очаква да остане по-ограничен.

Най-голям ефект върху темпа на нарастване на заетостта от малко над -0,1 пр.п. се предвижда през 2019 г. Отклонението в динамиката на заетите от базовия сценарий спада до -0,07 пр.п. през 2020-2021 г., като в края на прогнозния период заетостта намалява по-съществено на годишна база. В периода 2019-2020 г. нивото на безработица ще бъде средно с 0,1 пр.п. по-високо, а понижението на заетостта през 2021 г. и по-големият спад на работната сила обуславят по-бързото намаление на безработицата до нивото ѝ от базовия сценарий.

Табл. VII-3: Ефекти върху основните макроикономически показатели

Индикатор	Алтернативен сценарий (%)				Разлика с основен сценарий (пр.п.)			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Темпове на реален растеж, %								
БВП	3,8	3,5	3,5	3,5	-0,1	-0,3	-0,2	-0,2
Крайно потребление	4,8	4,5	3,8	3,7	-0,2	-0,4	-0,1	-0,1
Инвестиции	9,4	5,9	6,5	6,7	-0,2	-0,5	-0,2	-0,1
Износ на стоки и услуги	4,4	3,8	4,0	3,9	-0,5	-1,0	-0,7	-0,7
Внос на стоки и услуги	7,4	5,8	5,3	5,3	-0,7	-1,2	-0,6	-0,5
Темпове на номинален растеж, %								
БВП	5,9	5,7	5,8	5,7	-0,2	-0,5	-0,3	-0,2

Индикатор	Алтернативен сценарий (%)				Разлика с основен сценарий (пр.п.)			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Крайно потребление	6,5	6,3	5,7	5,8	-0,3	-0,6	-0,1	-0,1
Инвестиции	10,5	6,9	7,8	8,1	-0,2	-0,6	-0,2	-0,1
Износ на стоки и услуги	6,6	4,5	4,7	4,9	-0,5	-1,1	-0,7	-0,7
Внос на стоки и услуги	8,8	5,6	5,3	5,9	-0,7	-1,2	-0,6	-0,5
Дефлатор на БВП	2,1	2,1	2,2	2,1	-0,1	-0,2	-0,1	0,0
Средногодишна инфлация (ХИПЦ)	1,8	1,9	2,0	2,1	-0,1	-0,2	0,0	0,0
Заети (ЕСС 2010)	0,6	0,2	0,1	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Коефициент на безработица	5,9	5,8	5,6	5,4	0,0	0,1	0,1	0,0
Компенсации на наетите	8,3	6,8	6,4	6,0	-0,2	-0,5	-0,3	-0,3
Номинална стойност, млн. лв.								
БВП	104 491	110 436	116 854	123 534	-184	-710	-1 036	-1 385
Крайно потребление	81 530	86 652	91 633	96 974	-233	-715	-880	-1 042
Инвестиции	22 760	24 335	26 243	28 357	-42	-178	-244	-298
Износ на стоки и услуги	69 724	72 885	76 275	80 037	-346	-1 117	-1 697	-2 339
Внос на стоки и услуги	69 523	73 435	77 296	81 834	-438	-1 301	-1 785	-2 293
Компенсации на наетите	46 018	49 149	52 315	55 462	-73	-301	-456	-624

3.2. ЧУВСТВИТЕЛНОСТ НА ПРОГНОЗИТЕ КЪМ АЛТЕРНАТИВНИЯ СЦЕНАРИЙ

Анализът на чувствителността на бюджетните прогнози е изготвен при допускането за непроменени политики спрямо основния сценарий. В резултат от по-ниските нива на данъчните бази при основните групи на приходите, промяната на бюджетните постъпления при алтернативния сценарий следва същата посока. Динамиката на вътрешното търсене и в частност на крайното потребление и вноса на стоки и услуги оказва значително въздействие върху приходната част на бюджета, посредством постъпленията от косвени данъци. Според алтернативния сценарий ефектът от по-ниското спрямо основния сценарий номинално нарастване на крайното потребление и вноса на стоки и услуги (съответно с 0,3 пр.п. и 0,7 пр.п.) върху постъпленията от косвени данъци през 2018 г. се оценява на около 44,5 млн. лв. нереализирани приходи. При преките данъци ефектът от по-ниските прогнозни стойности за нетен опериращ излишък и компенсация на наетите през същата година се оценява на около 23,4 млн. лв. Съвкупният ефект върху влошаването на бюджетното салдо за 2018 г. от по-ниските приходи, при непроменени спрямо основния сценарий разходи, е в размер на 0,1 пр.п. от БВП.

През 2019 г. негативното влияние на по-ниските данъчни приходи от потребление и доходи се засилва: при косвените данъци се очакват 134,8 млн. лв. по-малко постъпления, а при преките – 95,3 млн. лв. Сумарният ефект върху бюджетното салдо се оценява на по-висок дефицит в размер на 0,3 пр.п. от БВП.

През 2020-2021 г. в резултат от натрупаното забавяне на теоретичните макроекономически бази, общият ефект върху приходите е най-значителен (съответно

368,6 млн. лв. и 459,7 млн. лв. по-ниски постъпления). Бюджетният резултат при реализиране на планираните разходи би се променил от балансиран на отрицателен, съответно в размер на 0,3% от БВП и 0,4% от БВП за 2020 и 2021 г.

4. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

4.1. БЮДЖЕТНА ПРОЦЕДУРА ЗА 2019 Г.

Един от елементите на доброто управление на публичните финанси е успешната първа стъпка и начало на процеса по планирането и съставянето на бюджетните документи. Първият документ в този процес е добре структурирана бюджетна процедура, съобразена със ЗПФ, синхронизирана с европейските изисквания и ангажира всички отговорни институции – както бюджетните организации, така и юридическите лица, които не са част от консолидираната фискална програма, но попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“.

Бюджетната процедура за 2019 г. е одобрена с Решение № 51 на Министерския съвет от 31 януари 2018 г. и е съобразена със сроковете по прилагането на механизмите и мерките, заложи в основните етапи на Европейския семестър за координация на икономическите политики през 2018 г.

Бюджетната процедура беше изготвена съгласно правилата и изискванията на ЗПФ, като при нейната подготовка бяха отразени заложените изисквания за структурата и съдържанието на ключовите бюджетни документи и сроковете за тяхното приемане. Тези изисквания хармонизират и с последните промени в ЗПФ от 2017 г. относно структурата и съдържанието на основните национални бюджетни документи.

Първият етап на бюджетната процедура за 2019 г. стартира с указания на министъра на финансите за подготовката и представянето на бюджетните прогнози на първостепенните разпоредители с бюджет за периода 2019-2021 г. и следва да приключи с присмането на решение на Министерския съвет за одобряване на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г.

Вторият етап на процедурата обхваща подготовката, разглеждането и одобрението от Министерския съвет на Бюджет 2019 и на актуализираната СБП като мотиви към него, както и последващите стъпки за отразяване на одобрените от Народното събрание окончателни бюджетни параметри. Успешната реализация на втория етап предполага постигане на обвързаност на параметрите на фискалната политика в средносрочен план с провежданите секторни политики на правителството и възможностите за финансирането им в периода 2019-2021 г. при съобразяване както с фискалните правила и ограничения на ЗПФ, така и с последните макроикономически параметри и очакванията за развитието на националната и световна икономика.

В рамките на своите правомощия и в съответствие с определените в процедурата срокове министърът на финансите следва да даде указания и насоки и за втория етап на бюджетната процедура за 2019 г. с цел подпомагане процесите на планиране и изготвяне на проектобюджетите на бюджетните организации, включително тези, прилагащи програмен формат на бюджет. Насоките към бюджетните разпоредители се свързват не само с определянето на бюджетните параметри на прогнозите им, но и с повишаване на качеството на съдържащата се информация в изготвяните от тях бюджетни документи. Специален акцент по отношение на ПРБ, прилагащи програмен

формат на бюджет, се поставя върху постигането на по-добра обвързаност между финансирането на провежданите политики и достигнатите резултати от изпълнението на съответните политики, измерени посредством обективно дефинирани и надеждни показатели за изпълнение. Това би следвало да допринесе за създаването на устойчива връзка между стратегическите цели на бюджетната организация и изпълняваните от нея области на политики/бюджетни програми.

С процедурата се създава добра организация и координация при съставяне на средносрочната бюджетна прогноза, нейното актуализиране и разработване на законопроекта на държавния бюджет, като се осигурява ефективното включване на основните участници в бюджетния процес при спазване на етапите, сроковете и изискванията за подготовка на бюджетните документи.

4.2. ФИСКАЛНИ ПРАВИЛА И ОГРАНИЧЕНИЯ

С приемането на Закона за публичните финанси (ЗПФ) и Закона за Фискален съвет и автоматични корективни механизми България въведе европейските изисквания за засилване и укрепване на икономическото управление в ЕС. Наличието на законова рамка, определяща бюджетните правила, ограниченията и процедурите за действие при наличие на отклонения от заложените цели за даден показател, е предпоставка за повишаване на предсказуемостта на провежданата фискална политика, за спазването на бюджетната и финансова дисциплина и за гарантиране устойчивостта на публичните финанси.

Заложените в ЗПФ фискални правила целят дефинирането на ясни и прозрачни ограничения върху фискалната политика в дългосрочен план, изразяващи се в налагането на числови ограничения върху основни бюджетни агрегати. Правилата бяха разработени при съобразяване с международно приетите дефиниции и критерии, както и с изискванията за съгласуване на националното фискално планиране с превантивната и корективната част на Пакта за стабилност и растеж на ЕС.

Концентрирането на фискалните правила и тяхната трайна уредба в рамките на ЗПФ оказва положително влияние с това, че гарантира тяхната дългосрочна устойчивост, обвързва разработването на фискалната политика с извършването на комплексна оценка за тяхното прилагане и създава предпоставки за спазване на бюджетната дисциплина на всички нива на управление на публичните финанси.

Фискалните правила и ограничения обхващат както показатели по националната методология – за бюджетното салдо и разходите по консолидираната фискална програма (на касова основа) и за държавния дълг, така и показатели за сектор „Държавно управление“ (за някои правила – и за съответните му подсектори) – за средносрочната бюджетна цел за структурния дефицит, за бюджетното салдо и за консолидирания дълг за сектор „Държавно управление“. Конструкцията от три групи фискални правила – балансови, дългови и разходни, спомага за отразяване на влиянието на политиките върху параметрите на ключови бюджетни показатели, относими за сектор „Държавно управление“ и за съответните му подсектори, а също така за консолидираната фискална програма, в т.ч. и за местно ниво (общини/общински бюджети). Правилата са доразвити чрез включването на конкретни разпоредби за случаите на отклонение от целта/ограничението и съответните корективни механизми и мерки за връщане към целта или определеното с правилото ограничение.

Независимо от разширения обхват на нормите, уреждащи бюджетната рамка, в процеса на прилагане на ЗПФ бяха установени известни несъответствия и празноти относно транспонирането на европейското законодателство в тази област, както и неуредени обществени отношения при управлението на публичните финанси, които пораждат рискове за бюджета и за спазването на фискалните правила както на консолидирано ниво, така и на ниво отделни самостоятелни бюджети.

С приетия от Народното събрание Закон за изменение и допълнение на Закона за публичните финанси (обн., ДВ, бр. 91 от 2017 г.) по отношение на двете разходни фискални правила бяха въведени необходимите корективни механизми, които гарантират ефективното изпълнение на тези правила и това, че правилата съдържат всички необходими реквизити за класифицирането им като такива.

За правилото, ограничаващо годишния ръст на бюджетните разходи, бяха регламентирани конкретни последици и действия при неспазването му, като се заложи изискване с актуализацията на средносрочната бюджетна прогноза да се определят допълнителни мерки за постигане на допустимото съотношение през следващата година в случай на очаквано отклонение от правилото. Изключение от правилото за годишния ръст на разходите се допуска и когато средносрочната бюджетна цел е преизпълнена, което е допустимо съгласно Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 година за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики.

По подобие на тази промяна бяха допълнени и разпоредбите за допустимия размер на разходите по консолидираната фискална програма в случай на очаквано превишение на заложения максимален размер на разходите по КФП, представен като процент от БВП.

Още с приемането през 2016 г. на Закона за изменение и допълнение на Закона за публичните финанси бяха решени редица проблеми, свързани с необходимостта от предприемане на действия бюджетната позиция на общините да бъде приведена в рамките на изискванията на националните фискални правила, приложими за общините съгласно ЗПФ, като бяха уредени въпроси по идентифициране на общини с финансови затруднения, въвеждането на процедури за тяхното оздравяване и реализирането на план за финансово оздравяване.

Плановете за финансово оздравяване включват мерки в годишен и средносрочен план за приоритизиране и оптимизация на разходите, за повишаване на събираемостта на приходите, за намаление и ликвидирание на просрочени задължения, за намаление на дефицита по общинския бюджет, както и управленски и организационни действия за осъществяването на плана с цел постигане на финансова устойчивост и стабилност на общинските финанси.

В изпълнение на промените на ЗПФ бяха изготвени методически указания и утвърдени критерии за определяне на общини с финансови затруднения. Извършват се тримесечни анализи и се публикуват данните за финансовото състояние на общините и за общините в процедура по финансово оздравяване, като се прави оценка на показатели за финансова самостоятелност; показатели за финансова устойчивост и ефективност; други показатели, като спазването на фискалните правила; наличието към края на годината на задължения за разходи по бюджета на общината, надвишаващи с 15 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните 4 години; наличието към края на годината на поети ангажименти за разходи по бюджета на общината, надвишаващи с 50 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години; наличието към края на годината просрочени задължения

по бюджета на общината, надвишаващи с 5 на сто отчетените за последната година разходи на общината; наличието на отрицателно бюджетно салдо по бюджета на общината за всяка от последните три години; наличие на осреднено равнище на събираемост за данъка върху недвижимите имоти и данъка върху превозните средства, което е под осреднената събираемост на двата данъка за всички общини, отчетена за последната година.

За относително краткия период на прилагане на промените в ЗПФ по отношение на създадения механизъм за финансово оздравяване на общини броят на общините, дефинирани като общини с финансови затруднения, намалява.

В началото на м. март 2018 г. се установи, че общините, които отговарят на три и повече от критериите за класифицирането им като общини с финансови затруднения са 13 общини, при 32 общини, класифицирани като общини с финансови затруднения през 2017 г. и 36 общини, определени като общини с финансови затруднения през 2016 г. Общините, които трайно попадат в списъка на общините с финансови затруднения на база отчет за предходната година през 2016, 2017 и 2018 г., са 9.

В резултат на подобрене на финансовите показатели по отношение на просрочените задължения, задълженията за разходи, ангажиментите за разходи, събираемостта на данъчните приходи и дълговото правило по ЗПФ, както и реализирането на мерките и дейностите, предвидени в съгласуваните планове за оздравяване, седем от десетте общини със съгласувани планове за финансово оздравяване отпадат от списъка на общините с финансови затруднения през 2018 г.

4.3. КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

Стратегията на политиката в областта на качеството на публичните финанси следва последователните действия за институционални, нормативни и методологически промени в посока на подобряване управлението на публичните финанси.

Независимо от установената трайна уредба на бюджетната рамка с приемането на Закона за публичните финанси през 2013 г., продължават усилията за усъвършенстване на нормативната база в областта на бюджета, които са съпроводени от наблюдение и анализ на прилагането на бюджетното законодателство и на бюджетните практики, както и на спазването на фискалните правила.

Оценка за усилията на МФ за повишаване качеството на бюджетния процес и на публичните финанси като цяло е констатацията на Европейската комисия, посочена в доклада за България, включващ задълбочен преглед относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси от 7 март 2018 г., в който се подчертават вече предприетите допълнителни стъпки от страна на България за подобряване на фискалната рамка чрез последното изменение на Закона за публичните финанси и привеждането му в пълно съответствие с изискванията на бюджетните рамки на ЕС (Директива на Съвета 2011/85).

С приетия Закон за изменение и допълнение на Закона за публичните финанси (обн., ДВ, бр. 91 от 2017 г.) бяха адресирани констатираните от ЕК неточности вследствие стартиралата през 2016 г. преглед на ЕК за степента на транспониране на Директивата на Съвета 2011/85/ЕС в националните законодателства на държавите-членки и получената в резултат от този преглед в МФ предварителна информация за оценката на ЕК на база на резултатите от прегледа. Крайната цел беше осигуряването на пълното транспониране на текстовете от директивата в националното ни законодателство,

прецизиране на някои норми и отстраняване на неточности, които бяха констатирани в процеса на прилагане на закона.

С приемането на Закона за изменение и допълнение на Закона за публичните финанси бяха постигнати следните основни цели:

- изпълнение на препоръки на Европейската комисия относно по-нататъшни усилия в областта на качеството на публичните финанси чрез повишаване на ефективността и ефикасността на публичните разходи;
- постигане на пълно съответствие по отношение на изискванията към фискалните правила и ограничения, а именно за всички да се регламентират последващи действия в случай на отклонение от фискалните правила;
- разширяване на обхвата на бюджетната рамка чрез включване в националните бюджетни документи на повече информация за сектор „Държавно управление“, като прогнозата за основни показатели за следващите три години се разработва на база на непроменени политики на правителството и съответно се разчитат и описват предвижданите нови политики с финансово въздействие – т.нар. „дискреционни мерки“; информация за общото влияние от дейността на предприятията, които попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“, върху фискални показатели на сектора, информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“;
- повишаване на реалистичността на бюджета чрез извършване на съпоставка на прогнозата на Министерството на финансите за основни бюджетни показатели на сектор „Държавно управление“ с прогнозата на Европейската комисия за бюджетните перспективи на България;
- повишаване на бюджетната прозрачност и публичност чрез разширяване на достъпа до бюджетна информация;
- ясно дефиниране на обхвата и реда за определяне на бюджетните взаимоотношения на общините с държавния бюджет чрез обособяване на основни взаимоотношения, чиито размери по видове се приемат със ЗДБРБ, изчерпателно определяне на условията и реда за извършване на промени в тях;
- създаване на условия за устойчиво и дългосрочно балансиране на разходните отговорности на общините и засилване на бюджетната дисциплина;
- постигане на съгласуваност на разпоредбите на свързано законодателство със Закона за публичните финанси.

С цел подобряване на процеса на бюджетното планиране както на подсекторно равнище, така и на ниво сектор „Държавно управление“, беше заложено изискване в средносрочната бюджетна прогноза да бъде включена информация за текущата година и прогноза за всички основни разходни и приходни показатели за следващите три години на сектор „Държавно управление“, включително и повече информация за подсекторите „Централно управление“ и „Социалноосигурителни фондове“, на базата на непроменени политики. Също така, с цел представяне на ефектите от новите приоритети на правителството, в средносрочната бюджетна прогноза следва да се включва описание на предвижданите политики с финансово въздействие върху сектор „Държавно управление“, включително и информация как се постигат корекциите към средносрочната бюджетна цел в сравнение с бюджетния сценарий при непроменени политики на правителството. Тази информация следва да осигури предвидимост при определяне на стъпките за постигане на средносрочната бюджетна цел. Следва да

отбележим, че такава информация беше включена при подготовката на националните бюджетни документи още в рамките на бюджетната процедура за 2018 г. (за прогнозата 2018-2020 г.).

От гледна точка на обхвата на бюджетната рамка и за поддържане на бюджетната дисциплина и устойчивостта на публичните финанси е важно наблюдението на всички институционални единици, попадащи в обхвата на сектор „Държавно управление“. С тази цел в средносрочната бюджетна прогноза следва да бъде представяна информация за общото влияние от дейността на юридическите лица, контролирани от държавата и/или от общините, които не са част от консолидираната фискална програма, но попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“, върху салдото и консолидирания дял на сектор „Държавно управление“.

Беше въведено също така изискване средносрочната бюджетна прогноза да съдържа информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“, включително и на равнище подсектори на сектор „Държавно управление“, тъй като условните задължения представляват риск за стабилността на публичните финанси.

С цел повишаване качеството и точността на бюджетното планиране при разработването на средносрочната бюджетна прогноза и на проекта на държавния бюджет Министерството на финансите следва да прави съоставка, освен на актуалната си макроикономическа прогноза, и на прогнозата си за основни бюджетни показатели с тези на Европейската комисия, както и да се аргументира при наличие на съществени разлики. Освен това и прогнозите за основни бюджетни показатели ще могат да се сравняват и с тези на други независими организации.

Прогнозирането на основните макроикономически и бюджетни показатели трябва да става при различни допускания, отчитащи в максимална възможна степен съответните рискови сценарии. Анализът на възможните рискови сценарии допълва най-вероятния макро-фискален сценарий и по този начин рискът от нарушаване на бюджетната дисциплина поради грешки в прогнозирането значително намалява.

С цел гарантиране използването на реалистични прогнози при провеждането на бюджетната политика при установяване на значително отклонение на макроикономическите прогнози от отчетните данни за период от поне четири последователни години Министерството на финансите ще има задължението да изготвя и публикува на интернет страницата си анализ на причините за това, включващ и мерки за преодоляване на установените пропуски.

Също така се въвежда по-голяма отговорност на първостепенните разпоредители с бюджет, прилагащи програмен формат на бюджет, в процеса на внасяне и представяне на програмните бюджети в Министерския съвет и в Народното събрание в съответствие с одобрените параметри на законопроекта за държавния бюджет и на актуализираната средносрочна бюджетна прогноза.

Беше прецизирана и процедурата по внасянето и представянето на програмните формати на бюджети в Министерския съвет и в Народното събрание в случаите, когато следва да се отразят промени, настъпили на етапите на съгласуване на законопроекта за държавния бюджет.

Беше дадена и допълнителна регламентация на взаимоотношенията на общинския бюджет с държавния бюджет и изпълнението на бюджета на общините (установяване на ясна рамка на бюджетните взаимоотношения между общинските бюджети и централния бюджет, усъвършенстване на процедурата по финансово оздравяване на общини и стимулиране предприемането на мерки от общинските власти за постигане

на финансова устойчивост и стабилност на местните финанси, увеличаване отговорността на местните власти при предоставяне на услуги на местната общественост и намаляване броя на общините с финансови затруднения).

Освен това беше дадена и трайна уредба на отношения, свързани с банковото обслужване и системата на единната сметка.

Като ефективен инструмент за идентифициране на необходимите реформи в различните сектори могат да бъдат определени очакваните резултати от извършвания преглед на разходите, който се осъществява като съвместен проект на МФ в сътрудничество със Световната банка. Обект на прегледа са 7 министерства, за които вътрешният анализ на МФ е показал значителен потенциал за подобряване на ефективността и ефикасността на разходите, както и 21 общини, вкл. такива, намиращи се в процедура за финансово оздравяване. Осъществяването на основните цели и задачи на прегледа ще се постигне посредством идентифициране на реформи, които ще доведат до повишаване на ефективността чрез оптимизиране разпределението на ресурсите. В резултат на изпълнението на проекта се очаква да бъдат селектирани потенциални опции за реформи, които ще доведат до най-голяма полза за постигане на целите на прегледа на разходите. Освен това, в рамките на проекта Световната банка разработва проект на наръчник за преглед на публичните разходи с цел предоставяне на насоки в процеса на планиране, подготовка, провеждане, вземане на решения и докладване на резултатите от прегледите на публичните разходи. С него се очаква да се дадат методологически основи за прилагането на прегледи на публичните разходи.

Важен елемент за повишаване качеството на публичните финанси е процесът по прилагане на програмно и ориентирано към резултатите бюджетниране от страна на бюджетните организации, отговорни за провеждането и изпълнението на политики в публичната сфера. Законодателното регламентиране на класификацията на областите на политики/функционалните области и бюджетните програми от компетентността и отговорността на съответния първостепенен разпоредител с бюджет по бюджетите на бюджетните организации, прилагачи програмен формат на бюджет, създаде устойчива рамка на изпълняваните политики и бюджетни програми и по-тясното им обвързване с функциите и дейностите на бюджетните организации.

Във връзка с продължаващото усъвършенстване на програмния подход на бюджетниране Министерството на финансите стартира инициатива за преглед и приоритизиране на показатели за изпълнение по програмните формати на бюджет на ПРБ от ключови сектори, с която цели идентифицирането на показатели, отразяващи степента на постигане на стратегическите цели в дадените сектори и измерващи успеха на провежданите политики и извършването на непрекъснат мониторинг и оценка върху динамиката им. Очакванията са свързани с повишаване качеството на бюджетните документи и на ефективността на изпълняваните от бюджетните организации политики.

Търсят се нови възможности и механизми за по-тясно взаимодействие между институциите, ангажирани с реализирането на бюджетния процес, разработването и прилагането на фискалната политика, мониторинга по спазването на фискалните правила и пр. Ефективното взаимодействие с Фискалния съвет се очертава като съществен фактор за повишаване качеството на бюджетните документи и за ориентир по отношение на провежданата от правителството фискална политика, за спазването на числовите фискални правила и за потенциалните рискове за бюджета. Мненията и препоръките на Фискалния съвет са елемент от съгласувателната процедура при изготвянето на основните бюджетни документи.

По отношение на бюджетната прозрачност следва да се отбележи, че България бележи непрекъснат напредък през годините, отчитан от международната инициатива International Budget Partnership (IBP) чиито проучвания за отворен бюджет за България датират от 2006 г., като според последното проучване Open Budget Index 2017 страната ни се нарежда на 21-во място от общо 115 страни по прозрачност на бюджета, което я поставя сред държавите със значително ниво на прозрачност, а оценката според индекса за отворен бюджет достига 66 от 100%.

Качеството на публичните финанси има и други измерения, които излизат отвъд рамката на макро-фискалните перспективи. По отношение преодоляване на макроикономическите дисбаланси България бележи значителен напредък, който е констатиран в доклада на ЕК, включващ задълбочен преглед относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси от 7 март 2018 г. В доклада на ЕК се подчертават вече предприетите допълнителни стъпки от страна на България за подобряване на фискалната рамка чрез последното изменение на Закона за публичните финанси и привеждането му в пълно съответствие с изискванията на бюджетните рамки на ЕС (Директива на Съвета 2011/85).

Част VIII. Приложения

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2017 Г., ПРЕГЛЕД НА ТЕКУЩОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП ЗА 2018 Г. И ОЦЕНКА НА КФП ЗА 2018 Г.

1. Преглед на изпълнението на КФП за 2017 г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2016 г.		КФП*		Отчет 31.12.2017 г.		Изпълнение спрямо 2016 г.	
	к.2		к.3=к.4+к.5		Национален бюджет		Европейски средства ³¹	
	к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3+к.2	к.6=к.3+к.2	
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ		33 959,4	35 316,5	33 858,5		1 458,0	104,0%	
Данъчни приходи		26 902,7	29 581,3	29 581,3			110,0%	
Преки данъци		5 037,3	5 644,3	5 644,3			112,1%	
Косвени данъци		13 561,7	14 532,5	14 532,5			107,2%	
Приходи от социални и здравноосигурителни вноски		7 317,8	8 365,2	8 365,2			114,3%	
Други данъци**		985,9	1 039,3	1 039,3			105,4%	

³¹ Европейски средства - включват средствата по предприемствените инструменти на ЕС и по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието, и Европейския фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

Отчет 31.12.2017 Г.

ПОКАЗАТЕЛИ

Отчет 2016 г.

Изпълнение
спрямо 2016 г.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2016 г.		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства ¹	Изпълнение спрямо 2016 г.
	мл	к.2				
Неданаъчни приходи		4 150,1	4 214,6	4 209,9	4,7	101,6%
Помощи и дарения		2 906,6	1 320,6	67,3	1 433,3	52,3%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС		32 491,4	34 470,9	32 333,8	2 137,0	106,1%
Нелихвени		30 897,6	32 790,3	30 653,2	2 137,0	106,1%
Текущи		27 026,1	29 036,7	28 137,7	899,0	107,4%
Капиталовни***		3 871,5	3 753,5	2 515,5	1 238,0	97,0%
Лихвени		734,3	792,4	792,4	0,0	107,9%
Вноски в общия бюджет на ЕС		859,5	888,2	888,2		103,3%
Трансфери - нето						
БЮДЖЕТНО САЛДО		1 468,1	845,6	311,0	1 213,7	103,3%

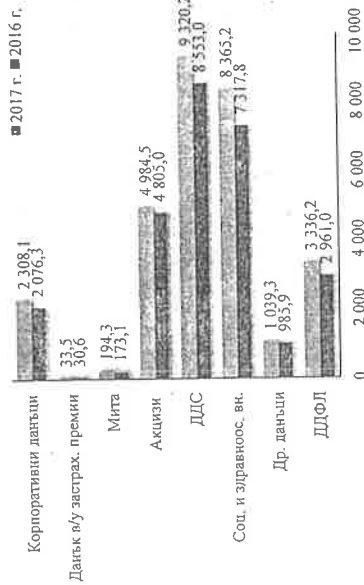
* Данните са на база тримесечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; ** Вкл. постъпленията от такси върху производството на захар и изоглюкоза; *** Вкл. капиталовни трансфери за чужбина и нетен прираст на държавния резерв

Изпълнение на приходите по КФП

Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма за 2017 г. са в размер на 35 316,5 млн. лв., което представлява 99,7% от годишните разходи към ЗДБРБ за 2017 г. Постъпленията в групата на данъчните приходи нарастват номинално с 2 678,6 млн. лв. (10,0%) спрямо отчетените за 2016 г., като приходите от данъци (без постъпленията от осигуровки) нарастват с над 1 631,3 млн. лв. (8,3%), а приходите от социални и здравноосигурителни вноски отчитат ръст от над 1 047,4 млн. лв. (14,3%). При анализа на приходите следва да отбележим, че

приходите от помощи, където постъпват основно средствата по оперативните програми и фондовете на ЕС, са по-ниски от планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г., което се дължи на по-ниско от планираното усвояване на разходите по сметките за средства от ЕС (което респективно води до по-ниски трантове от ЕК за възстановени сертифицирани разходи). Въпреки това, презиълнението на данъчните и осигурителните приходи компенсира почти изцяло неизпълнението на разчетите в частта на помощите, с което общо приходите, помощите и даренията по КФП са близки до планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.

Граф.: Данъчни приходи по КФП за 2016 г. и 2017 г. (млн. лв.)

Изпълнение на разходите

Разходите по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за 2017 г. са в размер на 34 470,9 млн. лв., което представлява 93,7% от годишния разчет. Разходите за приходната година са в размер на 32 491,4 млн. лева. Нарастането на разходите спрямо 2016 г. е основно поради по-високия размер на социалните и здравноосигурителните плащания (базов ефект при разходите за пенсии от увеличението им от юли 2016 г., увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври), както и по-високите разходи за субсидии и за персонал, включително

Общата сума на данъчните постъпления (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на 29 581,3 млн. лв., което представлява 105,5% изпълнение на разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.

Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на 5 644,3 млн. лв., което представлява 110,8% спрямо разчета за 2017 г. Съпоставени с отчетените през 2016 г., косвените данъци бележат ръст от 7,2% (970,8 млн. лв.).

Приходите от *косвени данъци* са в размер на 14 532,5 млн. лв., което представлява 103,7% спрямо годишния разчет. Съпоставени с отчетените през 2016 г., косвените данъци бележат ръст от 7,2% (970,8 млн. лв.).

Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 039,3 млн. лв., което представлява 104,9% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2017 г. и нарастват с 5,4% (53,4 млн. лв.) спрямо 2016 г.

Приходите от *социалноосигурителни и здравни вноски* към 31.12.2017 г. са в размер на 8 365,2 млн. лв. или 105,4% спрямо планираните за годината, като спрямо приходната година нарастват с 1 047,4 млн. лв. (14,3%).

Идещите приходи са в размер на 4 214,6 млн. лв., което представлява 88,6% изпълнение на годишните разчети.

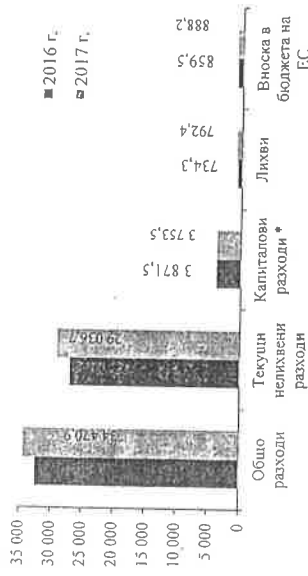
Постъпленията от *помощи и дарения* от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на 1 520,6 млн. лв., или 57,5% от разчета.

и поради ръста на разходите за осигурителните вноски, свързан с увеличения размер на осигурителната вноска за фонд „Пенси за лица по чл. 69“ с 20 пр.п. спрямо 2016 г.

Нелихвените разходи са в размер на 32 790,3 млн. лв., което представлява 94,9% от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* за 2017 г. са в размер на 29 036,7 млн. лв. (102,5 % спрямо разчета за годината). *Капиталовите разходи* (вкл. нетният прираст на държавния резерв) възлизат на 3 753,5 млн. лв. (60,5% от разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.). *Лихвените плащания* са в размер на 792,4 млн. лв. (95,8% от планираните за 2017 г.).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена за 2017 г. от централния бюджет, възлиза на 888,2 млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС – Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 г.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП за 2016 г. и 2017 г. (млн. лв.)

*Вкл. капиталови трансфери за чужбина и нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

• Държавен бюджет

Общият размер на разходите по държавния бюджет (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2017 г. е 22 235,8 млн. лв. или 97,5% от предадените със ЗДБРБ за 2017 г.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) за 2017 г. са в размер на 9 541,0 млн. лв., което

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2017 г. са в общ размер на 754,9 млн. лв. или 95,2% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на трансферите по държавния бюджет за 2017 г. е 11 051,7 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**
Извършените разходи по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) за 2017 г. са в размер на 14 075,9 млн. лв., което представлява 101,6% спрямо разчета за годината, в т. ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 10 536,9 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 3 415,1 млн. лева. Превизионето на разчета за годината се дължи на увеличението на две стъпки през годината на размера на минималната пенсия, на одобрените за сметка на изпълнението на приходите от здравно-осигурителни вноски допълнителни разходи по бюджета на НЗОК и други.

- **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 5 511,2 млн. лв., които представляват 112,5% спрямо разчетите към ЗДБРС за 2017 г. Текущите разходи възлизат на 4 834,4 млн. лв. или 117,3% спрямо годишния разчет. Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в размер на 2 707,4 млн. лв. и заемат най-голям относителен дял в текущите разходи на общините – 56,0%. Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности,

представлява 93,3% от годишния разчет. Съпоставени с данните за 2016 г., нелихвените разходи нарастват със 127,7 млн. лв. (1,4%).

Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 4 186,7 млн. лв. Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности, платени данъци, такси и административни санкции и предоставени текущи трансфери за чужбина) са в размер на 1 770,7 млн. лв. или 86,2% от планираните за годината. *Социалните разходи* (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 933,0 млн. лв. или 87,0% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейни помощи за деца и др.

Разходите за субсидии са в размер на 937,9 млн. лв. или 103,3% спрямо планираните за годината. От тях 173,1 млн. лв. са субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД; 134,9 млн. лв. са субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ и 38,0 млн. лв. за „Български пощи“ ЕАД. През 2017 г. ДФ „Земеделие“ е изплатил субсидии в общ размер на 283,3 млн. лв., от които 113,1 млн. лв. държавна помощ, 89,0 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Тютюн“, 66,5 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство“, 10,9 млн. лв. извънредна национална помощ за сектор „Животновъдство“ и 3,5 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“.

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 1 712,7 млн. лева.

платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 1 740,8 млн. лв., 118,3% спрямо годишния разчет. Разходите за субсидии са в размер на 172,9 млн. лева. Тук се отчитат предоставените от общините субсидии за вътрешноградски и междуселищни превози на транспортните фирми и дружества, които се планират в централния бюджет. Текущите трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата са в размер на 162,6 млн. лв., което е 154,6% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.

Разходите за лихви възлизат на 36,7 млн. лв., 108,6% спрямо разчета за 2017 година.

Капиталовите разходи са в размер на 676,9 млн. лв. или 87,4% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2017 г.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма за 2017 г.

Бюджетното салдо по КФП за 2017 г. е положително в размер на 845,6 млн. лв. (0,9% от БВП) и се формира от излишек по националния бюджет в размер на 311,0 млн. лв. и излишек по европейските средства в размер на 534,6 млн. лева. За сравнение в разчетите към Закона за държавния бюджет на Република България за 2017 г. (ЗДБРБ за 2017 г.) е заложен дефицит за годината в размер на 1 330,0 млн. лв., което означава, че спрямо заложеното в програмата за годината се отчита поименно подобрене на бюджетното салдо с близо 2,2 млрд. лв.

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2017 г. е 3 215,6 млн. лв. **Нетните постъпления от**

ЕС за 2017 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с впоската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 2 327,4 млн. лева.

Размерът на **фискалния резерв**³² към 31.12.2017 г. е 10,3 млрд. лв., в т.ч. 9,8 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,5 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

³² Съгласно §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси, в обхвата на фискалния резерв се включват и вземанията от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

2. Преглед на текущото изпълнение на КФП за 2018 г.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 28.02.2018 г.				Изпълнение отчет/разчет к.б-к.з+к.2	
	Разчет към ЗДБРБ 2018 г.		КФП*	Национален бюджет		Европейски средства к.5
	к.1	к.2				
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ			6 212,3	6 182,9	29,4	16,3%
Данъчни приходи		38 213,9		5 381,1		17,3%
Преди данъци		31 142,3		714,0		12,4%
Косвени данъци		5 756,6		3 064,1		20,2%
Приходи от социални и здравноосигурителни вноски		15 136,4		1 452,2		15,9%
Други данъци		9 131,3		150,9		13,7%
Неданъчни приходи		1 098,0		795,1	0,1	16,9%
Помощи и дарения		4 703,4		6,8	29,3	1,5%
		2 368,2		5 108,7	351,4	13,9%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС		39 313,9	5 460,1	4 783,2	351,4	13,8%
Нелихвени		37 271,9	5 134,6	4 642,8	161,1	15,4%
Текущи		31 106,2	4 803,9	138,7	188,5	5,3%
Капиталови**		6 151,3	327,2	1,8	1,8	24,6%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина		14,4	3,5			
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи***		185,7		105,4		14,6%
Лихвени		722,4	105,4	220,1		19,4%
Вноски в общия бюджет на ЕС		1 131,9	220,1	-93,3	93,3	
Трансфери - нето				980,9	-228,7	
БЮДЖЕТНО САЛДО		-1 100,0	752,3			

* Данните са на база месечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; ** Вкл. нетен прираст на държавния бюджет; *** В позиция „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи

8) Европейски средства - включват средствата по предприемчивостта на ЕС и по оперативни програми от Кохезионна и Структурните фондове на ЕС (Управлявани от Националния фонд към МФ), Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейски фонд за гарантиране на зърното (Управлявани от Разпоредбата на агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално финансиране.

Текущо изпълнение на приходите по КФП към 28.02.2018 г.

Постъпилите приходи, помощи и дарения към 28.02.2018 г. са в размер на 6 212,3 млн. лв., което представлява 16,3% от годишните разчети към ЗДБРБ за 2018 г. Съюставено със същия период на предходната година приходите, помощите и даренията нарастват с 480,4 млн. лв. (8,4%).

Общата сума на данъчните приходи (вкл. приходите от осигурителни вноски) е 5 381,1 млн. лв., което е 86,6% от общите постъпления по КФП за периода. Постъпленията в групата представляват 17,3% от годишните разчети към ЗДБРБ за 2018 г. и нарастват номинално с 659,9 млн. лв. (14,0%) спрямо отчетените към февруари 2017 г.

Постъпленията в групата на *преките данъци* за първите два месеца на годината са в размер на 714,0 млн. лв., което представлява изпълнение от 12,4% на разчета за годината, при 551,3 млн. лв. за същия период на 2017 г. Ръстът при преките данъци е 29,5% (162,7 млн. лв.).

Отчетените приходи от *осигурителни вноски* на общественото и здравно осигуряване към 28.02.2018 г. са в размер на 1 452,2 млн. лв. или 15,9% изпълнение спрямо разчета. В номинално изражение осигурителните вноски нарастват с 15,9% (198,7 млн. лв.) спрямо първите два месеца на 2017 година.

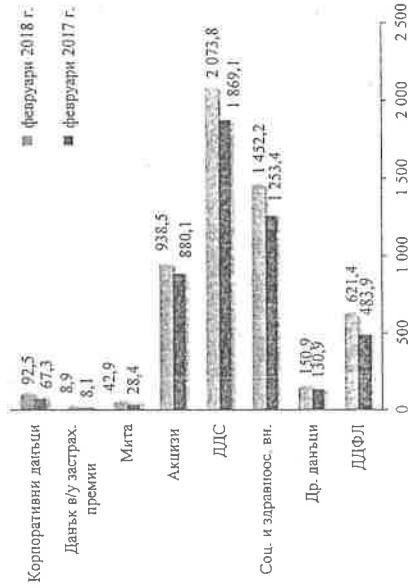
Постъпленията от *ковсвени данъци* са в размер на 3 064,1 млн. лв., което представлява 20,2% от предвидените в ЗДБРБ за 2018 г. и нарастват с 278,4 млн. лв. (10,0%) спрямо същия период на предходната година.

Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 150,9 млн. лв., което представлява 13,7% от разчетите към ЗДБРБ за 2018 г.

Неданъчните постъпления по КФП към края на месец февруари 2018 г. са в размер на 795,1 млн. лв., което представлява 16,9% изпълнение на годишните разчети.

Постъпилите *помощи и дарения* от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на 36,2 млн. лв., което представлява 1,5% от годишния разчет.

Граф.: Данъчни приходи по КФП към февруари 2017 г. и февруари 2018 г.
(млн. лв.)

Текущо изпълнение на разходите по КФП към 28.02.2018 г.

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) към февруари 2018 г. са в размер на 5 460,1 млн. лв., което представлява 13,9% от годишния разчет. За сравнение разходите за същия период на предходната година са в размер на 4 900,1 млн. лева. Нарастването на разходите спрямо същия период на 2017 г. е основно поради по-високия размер на социалните плащания, свързан с базов ефект при разходите за пенсии от увеличението им от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия (от юли и октомври), по-високи разходи за персонал (основно поради увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал в системата на средното образование) и нарастването на капиталовите разходи (основно по сметките за средства от ЕС).

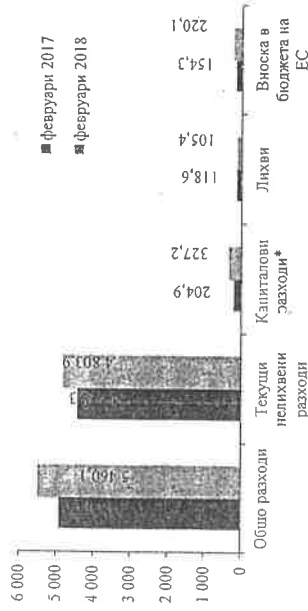
Нелихвените разходи са в размер на 5 134,6 млн. лв., 13,8% от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* към февруари 2018 г. са в размер на 4 803,9 млн. лв. (15,4% от разчета за годината), *капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 327,2 млн. лв. (5,3% от разчетите към ЗДРРБ за 2018 г.).

Лихвените плащания са в размер на 105,4 млн. лв. (14,6% от планираните за 2018 г.).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена към 28.02.2018 г. от централния бюджет, възлиза на 220,1 млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС – Решение на Съвета 2014/535/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС,

Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определена на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 г.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП към февруари 2017 г. и февруари 2018 г. (млн. лв.)

* Вкл. нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

- Държавен бюджет

изплатил субсидии в общ размер на 31,6 млн. лв., от които 0,163 млн. лв. държавна помощ, 30,1 млн. лв. переходна национална помощ за сектор „Животновъдство“ и 0,793 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“.

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 65,6 млн. лв. или 2,8% от планираните за 2018 г.

Лихвените плащания по държавния бюджет 28.02.2018 г. са в общ размер на 101,0 млн. лв. или 14,8% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на трансферите по държавния бюджет към края на февруари 2018 г. е 1 832,3 млн. лева.

• Разход по бюджетите на социалноосигурителните фондове

Извършените разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове към февруари 2018 г. са в размер на 2 447,7 млн. лв., което представлява 16,4% от разчета за годината, в т. ч. пенсия, помощи и обезщетения по КСО в размер на 1 766,3 млн. лв. и здравно-осигурителни плащания в размер на 655,4 млн. лева.

• Разходи по бюджетите на общините

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 763,5 млн. лв. или 14,0% от разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Текущите разходи възлизат на 703,0 млн. лв. (15,2% спрямо годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 60,6 млн. лв. или 7,3% от разчета за годината.

Общият размер на разходите по държавния бюджет (вкл. и трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) към февруари 2018 г. е 3 450,0 млн. лв. или 14,3% от предвидените със ЗДБРБ за 2018 година.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) към февруари 2018 г. са в размер на 1 296,7 млн. лв., което представлява 11,6% от годишния разчет. Сяпоставени с данните към февруари 2017 г., нелихвените разходи нарастват със 128,6 млн. лв. (11,0%).

Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 734,9 млн. лв. или 16,4% от планираните за 2018 г. Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 244,8 млн. лв. или 11,0% от планираните за годината. Социалните разходи (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 133,0 млн. лв. или 11,7% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 1,4 млн. лв. или 9,9% от планираните за годината. Разходите за субсидии са в размер на 116,9 млн. лв. или 12,6% от планираните за годината. От тях 29,0 млн. лв. са субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД; 24,0 млн. лв. са субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ и 4,6 млн. лв. за „Български пощи“ ЕАД. Към края на месец февруари 2018 г. ДФ „Земеделие“ е

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма към 28.02.2018 г.

Бюджетното салдо по КФП към 28.02.2018 г.е положително в размер на 752,3 млн. лв. (0,7% от прогнозния БВП) и се формира от излиък по националния бюджет в размер на 980,9 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 228,7 млн. лева.

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за първите два месеца на 2018 г. е 774,5 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 28.02.2018 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 554,4 млн. лева.

Размерът на фискалния резерв към 28.02.2018 г. е 10,7 млрд. лв., т.ч. 10,0 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,7 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

3. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2018 Г.

Параметрите по изпълнението на приходите през първите два месеца на 2018 г. за поредна година очертават положително развитие при основните данъци и приходи от осигурителни вноски, като към февруари данъчните и осигурителните приходи нарастват номинално с 14,0 на сто спрямо същия период на предходната година. Общо приходите, даренията и помощите по

КФП към февруари представляват 16,3 на сто спрямо годишния план и отчитат номинален ръст от 8,4 на сто спрямо предходната година. Следва обаче да се отбележи, че предвид ранния етап на изпълнението на данъчните приходи и приходите от осигурителни вноски, включително поради спецификата на данъчния календар, прогнозите в годишен план са по-надеждни на база на данните за изпълнението към полугодие. Потенциални рискове при изпълнението на данъчните приходи могат да възникнат при вношаване на външната и/или вътрешната среда, негативните развиятия при цените на петрола и курсовете на основните валути спрямо допусканията при изготвянето на рамката на ЗДБРБ за 2018 г. и други непредвидени събития с отрицателен фискален ефект.

Параметрите по разходите за първите два месеца на годината се развиват съобразно заложеното в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г., като разходите към края на февруари представляват 13,9 на сто от плана за годината. Сравнено със същия период на предходната година разходите нарастват с 11,4%. Това нарастване се дължи основно на по-високия размер на здравноосигурителните и социалните плащания (базов ефект при разходите за пенсии от увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври), по-високите разходи за персонал (основно поради увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал в системата на средното образование) и нарастването на капиталовите разходи (основно по сметките за средства от ЕС).

При допускане за запазване на наблюдаваните тенденции в приходите и разходите от първите месеци на 2018 г. в годишен

план може да се очаква постигане на заложената фискална цел. При допускане за евентуално преизпълнение на разчетите по приходите може да се очаква и подобрене на бюджетното салдо спрямо заложеното в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г., но следва да се има предвид, че прогнозите по приходите към момента са съпроводени с висока степен на неопределеност.

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 2:
ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО СРЕДНОСРОЧНАТА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.**

		Мерна единица		
		2019 г.	2020 г.	2021 г.
1.	Размер на данъчната ставка за облагане с ДДС	20	20	20
	в т.ч.:			
	- Данъчна ставка за настаняване, предоставяно в хотели и подобни заведения	9	9	9
2.	Размер на основната данъчна ставка на корпоративния данък	10	10	10
	в т.ч.:			
3.	Данък върху доходите на физическите лица, основна ставка	10	10	10
	в т.ч.:			
	- Данъчна ставка за данъка върху доходите от стопанска дейност на едноличните търговци	15	15	15
	- Данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки	8	8	8
4.	Данъци, удържани при източника			
	в т.ч.:			
4.1.	Данък, удържан при доходи от дивидентите и ликвидационните дялове	5	5	5
	в т.ч.:			
	- от дивидентите и ликвидационните дялове, разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава-членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство и другите лица по чл. 194, ал. 3 от ЗКПО	0	0	0
4.2.	Данък върху доходите на чуждестранни юридически лица	10	10	10
	в т.ч.:			

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ

Мерна единица

2019 г.

2020 г.

2021 г.

в т.ч.:

- Данъчна ставка за данъка върху доходите от лихви, авторски и лицензионни вознаграждения, когато са изпълнени допълнителните условия по чл. 195, ал. 7-12 от Закона за корпоративното подоходно облагане

		10	10	10
5.	Данък върху разходите	%		
			15	15
6.	Данък върху хазартната дейност от игри, при които залогът за участие е чрез цената на телефона или друга електронна съобщителна услуга (основна ставка)	%		
			3	3
7.	Данък върху приходите на бюджетни предприятия	%		
	в т.ч.:		2	2
	- на общините			
8.	Акцизи			
	в т.ч.:			
8.1.	Акциз на безоловен бензин	лв./1000 л.	710	710
8.2.	Акциз на газьол (в т.ч. използван и като гориво за отопление)	лв./1000 л.	646	646
8.3.	Акциз на втечен нефтен газ (LPG)	лв./1000 л.	340	340
	- използван като моторно гориво		0	0
	- използван като гориво за отопление		646	646
8.4.	Акциз на керосин	лв./1000 л.	0,60	0,60
8.5.	Акциз на кокс и въглища	лв./тунджаул.	2	2
8.6.	Акциз на електрическа енергия	лв./МWh	0	0
	- използвана за стопански нужди		177	177
	- използвана за битови нужди		152	152
8.7.	Акциз на шигари - общ (не по-малък от)	лв./1000 къса	152	152
8.8.	Акциз на тютюн за пушене (за лула и шигари)	лв./кг.	152	152
8.9.	Акциз на нагревасмо топченово изделие	лв./кг.		

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		2019 г.		2020 г.		2021 г.	
		8	5	8	5	8	5
		Мерна единица					
		%					
12.	Размер на осигурителната вноса за здравно осигуряване						
13.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване – универсални пенсионни фондове						
14.	Размер на осигурителната вноса за Учителския пенсионен фонд	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
15.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване за работещите при условията на първа и втора категория труд - професионални пенсионни фондове	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;
16.	Размер на вноската за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд
17.	Размер на гарантирания минимален доход (ГМД)	75	75	75	75	75	75
18.	Максимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година	2 600	2 600	2 600	2 600	2 600	2 600
19.	Минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица	560	560	610	610	650	650
20.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица						
в т.ч.:							
20.1.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица за фонд „Общо заболяване и майчинство“ и фонд „Безработица“	60:40	60:40	60:40	60:40	60:40	60:40
20.2.	Размер на осигурителната вноса за фонд „Пенсии“ за осигурители и осигурени лица	11,02:8,78 за лицата, родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата, родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата, родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата, родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата, родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата, родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.
20.3.	Разпределение на здравноосигурителната вноса между осигурители и осигурени лица	60:40	60:40	60:40	60:40	60:40	60:40
21.	Минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст	Индексирани с процента на увеличаване на тежестта на всяка година осигурителен	Индексирани с процента на увеличаване на тежестта на всяка година осигурителен	Индексирани с процента на увеличаване на тежестта на всяка година осигурителен	Индексирани с процента на увеличаване на тежестта на всяка година осигурителен	Индексирани с процента на увеличаване на тежестта на всяка година осигурителен	Индексирани с процента на увеличаване на тежестта на всяка година осигурителен

		Мерни единици		
		2019 г.	2020 г.	2021 г.
22.	Максимален размер на получаваните едни или повече пенсии	стаж, считано от 1 юли 910 лв. - от 1 януари до 30 юни; 1 040 лв. - от 1 юли	стаж, считано от 1 юли 1 040	стаж, считано от 1 юли 1 040
23.	Пенсионна политика	Преизчисление чрез увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж с процент, равен или по-голям от процента по чл. 100, ал. 1 от КСО, считано от 1 юли	Преизчисление чрез увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж с процент, равен или по-голям от процента по чл. 100, ал. 1 от КСО, считано от 1 юли	Преизчисление чрез увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж с процент, равен или по-голям от процента по чл. 100, ал. 1 от КСО, считано от 1 юли
24.	Размер на месечното парично обезщетение за отглеждане на малко дете	лева 380	лева 380	лева 380
25.	Размер на средномесечния доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца	лева 450	лева 450	лева 450
26.	Размер на средномесечния доход по чл. 4а, ал. 2, т. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева 400	лева 400	лева 400
27.	Размер на средномесечния доход по чл. 4а, ал. 2, т. 2 от Закона за семейни помощи за деца	лева от 400,01 до 500 лв., включително	от 400,01 до 500 лв., включително	от 400,01 до 500 лв., включително
28.	Размер на еднократната помощ при бременност по чл. 5а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева 150	лева 150	лева 150
29.	Размер на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца в т.ч.:			
29.1.	- за първо дете	лева 250	лева 250	лева 250
29.2.	- за второ дете	лева 600	лева 500	лева 600
29.3.	- за трето дете	лева 300	лева 300	лева 300
29.4.	- за четвърто и всяко следващо дете	лева 200	лева 200	лева 200
30.	Размер на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на двегодишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева 100	лева 100	лева 100
31.	Размер на еднократната помощ при осиновяване на дете по чл. 6б, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева 250	лева 250	лева 250
32.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на близници по чл. 6а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева 1 200	лева 1 200	лева 1 200

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		2019 г.	2020 г.	2021 г.
Мерна единица				
33.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на дете от майка (основнителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение, по чл. 8в, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	2 880	2 880
34.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100
35.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	40	40
	в т.ч.:			
35.1.	- за семейство с едно дете		90	90
35.2.	- за семейство с две деца		135	135
35.3.	- за семейство с три деца		145	145
35.4.	- за семейство с четири деца, като за всяко следващо дете в семейството помощта за семейството расте с 20 лв.		75	75
36.	Размер на месечната помощ за отглеждане на близанци по чл. 7, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	75	75
37.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	930	930
	в т.ч.:			
37.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		450	450
37.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		350	350
37.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност			
38.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д, ал. 2 от Закона за семейни помощи за деца	лева	490	490
	в т.ч.:			
38.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		420	420
38.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на			

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		2019 г.	2020 г.	2021 г.
38.3.	Меря елишца увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	350	350	350
39.	Меря елишца увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	9	9	9
40.	Минимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	-0,5	0,0	0,0
	Ниво на салдото по консолидираната фискална програма			
	процент от БВП			

Забележки:

¹ По т. 8.14 – акцизната ставка върху природния газ за моторно гориво в размер на 0,85 лв. за гигаджаул е запазена до постановяване на акт за несъответствие от Европейската комисия с правилата в областта на държавните помощи.

² По т. 11.1 и т. 11.2 – посочените размери за осигурителната вношка за фонд „Пенси“ и за фонд „Пенси“, и за фонд „Пенси за лицата по чл. 69“ за лицата, родени след 31 декември 1959 г. са за лицата, които се осигуряват и за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3:
КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2016-2021 Г.

Показатели млн. лв.	2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	Отчет	Програма	Отчет	Програма	Отчет	Програма	Отчет	Програма	Отчет	Програма	Отчет	Програма
Приходи, помощи и дарения	33 959,4	38 213,9	35 316,5	40 961,5	43 003,2	45 121,2						
Данъчно-осигурителни приходи	26 902,7	31 142,3	29 581,3	33 568,0	35 462,0	37 419,5						
Прези данъци	5 037,3	5 756,6	5 644,3	6 420,2	6 854,3	7 304,8						
Корпоративни данъци	2 076,3	2 308,1	2 364,0	2 623,4	2 806,5	3 007,2						
от финансови предприятия	1 862,6	2 043,2	2 126,0	2 324,5	2 474,6	2 656,7						
от финансови институции	213,7	264,9	238,0	298,9	331,9	350,5						
Данъци върху доходите на физическите лица	2 961,0	3 392,6	3 336,2	3 796,8	4 047,8	4 297,6						
Приходи на социално и здравно осигуряване	7 317,8	9 131,3	8 365,2	9 883,3	10 441,4	10 995,3						
Осигурителни вноски за държавно общество осигуряване	5 105,2	6 575,0	5 961,0	7 148,6	7 548,5	7 945,4						
Здравноосигурителни вноски	2 212,6	2 404,2	2 556,3	2 734,7	2 892,8	3 049,9						
Киселини данъци	13 561,7	14 532,5	14 532,5	15 156,4	16 106,1	17 833,7						
ДДС	8 553,0	9 320,2	9 780,0	10 520,5	11 181,1	11 870,7						
Акцизи	4 805,0	4 984,5	5 150,0	5 330,7	5 500,8	5 700,3						
Данък върху застрахователните премии	30,6	33,5	33,5	39,9	43,7	47,7						
Мита и митнически такси	173,1	194,3	194,3	215,0	225,0	255,0						
Такси върху произведението на газар и електроенергия	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0						
Други данъци	984,9	1 038,3	1 038,3	1 098,0	1 158,3	1 265,7						
Неданъчни приходи	4 150,1	4 214,6	4 214,6	4 703,4	4 893,4	5 274,7						
Превъзметие на приходите над разходите на БНБ	19,6	4 130,5	4 214,6	4 703,4	4 893,4	5 274,7						
Други	1 931,6	1 929,3	1 929,3	2 161,8	2 424,0	2 777,5						
Приходи от такси	1 069,0	1 141,3	1 141,3	1 217,7	1 358,2	1 473,3						
Приходи и доходи от собственост	300,1	306,3	306,3	292,0	306,5	309,2						
Глоби, санкции и наказателни лъхви	324,5	436,0	436,0	364,1	632,2	667,7						
Постъпления от продажба на нефинансови активи	184,3	149,8	149,8	619,4	139,5	142,0						
Приходи от концесии	320,9	251,9	251,9	144,4	280,7	248,3						
Други приходи	2 906,6	1 520,6	2 368,2	2 843,4	2 647,8	2 427,0						
Помощи и дарения	31,3	34,1	34,1	30,0	30,3	31,2						
помощи от страната	2 875,3	1 486,5	2 336,2	2 813,1	2 617,1	2 395,8						
помощи от чужбина												

Показатели млн. лв.	2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	Отчет	Прогноза	Отчет	Прогноза	Прогноза	Прогноза	Прогноза	Прогноза	Прогноза	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС												
Разходи	32 491,4		34 470,9		39 313,9		41 561,5		43 003,2		45 121,2	
Нелични разходи	31 631,9		33 582,6		38 179,9		40 318,4		41 659,5		43 400,2	
Текущи разходи	30 897,6		32 790,3		37 457,5		39 636,1		40 965,1		42 731,3	
Персонал	27 400,4		29 415,6		31 828,6		33 766,4		35 025,9		36 493,3	
Залати	7 134,9		7 918,8		8 306,7		8 996,4		9 459,9		9 921,6	
Други възнаграждения и плащания за персонала	4 847,3		5 274,8		5 643,6		6 177,9		6 549,0		6 918,1	
Осигурителни вноски	854,7		902,2		726,9		757,9		746,9		754,2	
Изражка - общо	1 433,0		1 741,8		1 936,1		2 080,6		2 163,9		2 249,5	
Стпендии	3 725,4		3 913,1		4 619,7		4 744,7		4 808,1		5 059,1	
Субсидии и други текущи трансфери - общо	74,6		98,1		115,7		115,7		115,7		117,7	
Субсидии и други текущи трансфери	1 622,4		1 959,3		2 131,9		2 381,5		2 345,1		2 327,7	
Субсидии и други текущи трансфери за осъществяване на болнична помощ	1 521,3		1 841,0		2 028,6		2 273,3		2 236,9		2 219,5	
Социални и здравноосигурителни плащания	101,1		118,3		103,2		108,2		108,2		108,2	
Пенсии	14 108,7		14 734,0		15 932,4		16 845,8		17 602,9		18 398,3	
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	8 734,1		9 039,2		9 493,7		9 998,4		10 503,8		11 008,8	
Здравноосигурителни плащания	2 543,1		2 621,1		2 776,7		2 851,1		2 848,4		2 854,9	
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбля	2 831,5		3 073,7		3 662,1		4 010,6		4 250,8		4 534,6	
Прираст на дължавния резерв и закупуване на земеделска продукция	28,0		36,6		14,4		14,4		14,4		14,4	
Капиталови разходи	21,0		26,0		19,2		19,2		19,2		19,2	
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	3 799,9		3 705,7		6 132,1		6 313,6		6 386,2		6 650,6	
- по бюджетите на бюджетните организации	382,5		398,7		185,7		204,9		213,9		222,7	
НЗОК	317,0		341,9		115,7		124,9		133,9		142,7	
Народно събрание	316,6		341,4		114,6		123,8		132,8		141,6	
Съдебна власт					0,5		0,5		0,5		0,5	
- за преработване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	0,4		0,6		0,6		0,6		0,6		0,6	
Лични	65,5		56,8		70,0		80,0		80,0		80,0	
Външни лични	734,3		792,4		722,4		682,3		694,1		668,9	
Вътрешни лични	446,6		545,7		465,1		458,3		460,7		456,3	
Вноска в бюджета на ЕС	287,7		246,7		257,2		223,9		233,4		212,6	
Бюджетно салдо (+/-)	859,5		888,2		1 133,9		1 243,1		1 343,6		1 721,0	
Финансирание (+/-)	1 468,1		845,6		-1 100,0		-600,0					
	-1 468,1		-845,6		1 100,0		600,0					

Забележка: С оглед съпоставимост на данните, отчетените по съответните разходни позиции средства за сметка на резерва за непредвидени и/или неотложни разходи за 2016 и 2017 г. са посочени в ред „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“

Показатели в % от БВП	2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	Отчет	Прогноз	Отчет	Прогноз	Программа	Прогноз	Прогноз	Прогноз	Прогноз	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Приход, помощи и дарения	36,1%	35,8%	35,8%	36,2%	36,2%	36,9%	36,9%	36,1%	36,5%	36,1%	36,1%	36,1%
Даря чно-осигурителни приходи	28,6%	30,0%	30,0%	29,5%	29,5%	30,2%	30,2%	30,0%	30,1%	30,1%	30,0%	30,0%
<i>Прекли данъци</i>	5,4%	5,7%	5,7%	5,5%	5,5%	5,8%	5,8%	5,8%	5,8%	5,8%	5,8%	5,8%
Корпоративни данъци	2,2%	2,3%	2,3%	2,2%	2,2%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%
от нефинансови предприятия	2,0%	2,1%	2,1%	2,0%	2,0%	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%
от финансови институции	0,2%	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Данъци върху доходите на физическите лица	3,1%	3,4%	3,4%	3,2%	3,2%	3,4%	3,4%	3,4%	3,4%	3,4%	3,4%	3,4%
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	7,8%	8,5%	8,5%	8,6%	8,6%	8,9%	8,9%	8,8%	8,9%	8,9%	8,8%	8,8%
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5,4%	6,0%	6,0%	6,2%	6,2%	6,4%	6,4%	6,4%	6,4%	6,4%	6,4%	6,4%
Здравноосигурителни вноски	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,5%	2,5%	2,4%	2,5%	2,4%	2,4%	2,4%
<i>Касовени данъци</i>	14,4%	14,7%	14,7%	14,4%	14,4%	14,5%	14,5%	14,3%	14,4%	14,3%	14,3%	14,3%
ДДС	9,1%	9,4%	9,4%	9,3%	9,3%	9,5%	9,5%	9,5%	9,5%	9,5%	9,5%	9,5%
Акцизи	5,1%	5,1%	5,1%	4,9%	4,9%	4,8%	4,8%	4,7%	4,7%	4,6%	4,6%	4,6%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
<i>Такси върху производството на захар и изосюкоза</i>	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
<i>Други данъци</i>	1,0%	1,1%	1,1%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Целявни приходи	4,4%	4,3%	4,3%	4,5%	4,5%	4,1%	4,1%	4,2%	4,2%	4,2%	4,2%	4,2%
<i>Превъзпаше на приходите над разходите на БНБ</i>	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
<i>Други</i>	4,4%	4,3%	4,3%	4,5%	4,5%	4,1%	4,1%	4,2%	4,2%	4,2%	4,2%	4,2%
Приходи от такси	2,1%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	1,9%	1,9%	2,1%	2,1%	2,1%	2,2%	2,2%
Приходи и доходи от собственост	1,1%	1,2%	1,2%	1,1%	1,1%	1,0%	1,0%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%	0,3%	0,6%	0,6%	0,5%	0,6%	0,6%	0,5%	0,5%
Приходи от концесии	0,2%	0,2%	0,2%	0,6%	0,6%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Други приходи	0,3%	0,3%	0,3%	2,2%	2,2%	2,6%	2,6%	2,2%	2,2%	2,2%	1,9%	1,9%
Помощи и дарения	3,1%	1,5%	1,5%	2,2%	2,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
помощи от страната	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
помощи от чужбина	3,1%	1,5%	1,5%	2,2%	2,2%	2,5%	2,5%	2,2%	2,2%	2,2%	1,9%	1,9%

Показатели в % от БВП	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Отчет	Отчет	Програма	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Общо разходи и Вноски в бюджета на ЕС						
Разходи	34,5%	34,9%	37,2%	37,4%	36,5%	36,1%
Неликви разходи	33,6%	34,0%	36,2%	36,3%	35,3%	34,7%
Текущи разходи	32,8%	33,2%	35,5%	35,7%	34,7%	34,2%
Персонал	29,1%	29,8%	30,1%	30,4%	29,7%	29,2%
Залати	7,6%	8,0%	7,9%	8,1%	8,0%	7,9%
Други възнаграждения и плащания за персонала	5,1%	5,3%	5,3%	5,6%	5,6%	5,5%
Осигурителни вноски	0,9%	0,7%	0,7%	0,7%	0,6%	0,6%
Издържка - общо	1,5%	1,8%	1,8%	1,9%	1,8%	1,8%
Стипенди	4,0%	4,0%	4,4%	4,3%	4,1%	4,0%
Субсидии и други текущи трансфери - общо	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Субсидии и други текущи трансфери	1,7%	2,0%	2,0%	2,1%	2,0%	1,9%
Субсидии и други трансфери за осъществяване на болнична помощ	1,6%	1,9%	1,9%	2,0%	1,9%	1,8%
Социални и здравноосигурителни плащания	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Пенсии	15,0%	14,9%	15,1%	15,2%	14,9%	14,7%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	9,3%	9,2%	9,0%	9,0%	8,9%	8,8%
Здравноосигурителни плащания	2,7%	2,7%	2,6%	2,6%	2,4%	2,3%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	3,0%	3,1%	3,5%	3,6%	3,6%	3,6%
Прираст на дължавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Капиталови разходи	0,0%	-0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	4,0%	3,8%	5,8%	5,7%	5,4%	5,3%
- по бюджетите на бюджетните организации	0,4%	0,4%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
НЗОК	0,3%	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Народно събрание	0,3%	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Съдебна власт	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- за подготвяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Лицеза	0,8%	0,8%	0,7%	0,6%	0,6%	0,5%
Външни лихви	0,5%	0,6%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Вътрешни лихви	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Вноски в бюджета на ЕС	0,9%	0,9%	1,1%	1,1%	1,1%	1,4%
Бюджетно салдо (+/-)	1,6%	0,9%	-1,0%	-0,5%		
Финансиране (+/-)	-1,6%	-0,9%	1,0%	0,5%		

БВП 94 129,9 98 631,1 105 609,2 111 145,2 117 890,0 124 918,9

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 ГОДИНА

№	Бюджетни организации	(в хил. лв.)		
		2019 г.	2020 г.	2021 г.
1	Администрация на президента	6 720,0	6 732,0	6 742,0
2	Министерски съвет	90 063,0	90 234,5	90 221,8
3	Конституционен съд	3 217,0	3 217,0	4 717,0
4	Обудоман	2 994,0	2 994,0	2 994,0
5	Министерство на финансите	492 844,0	511 755,0	516 538,0
6	Министерство на външните работи	126 303,2	126 680,9	126 940,3
7	Министерство на отбраната	1 204 319,0	1 215 319,0	1 224 153,0
8	Министерство на вътрешните работи	1 398 700,0	1 400 879,0	1 401 858,0
9	Министерство на правосъдието	246 405,0	246 910,5	247 322,8
10	Министерство на труда и социалната политика	1 184 698,2	1 186 190,3	1 187 466,4
11	Министерство на здравеопазването	501 182,3	504 988,9	508 908,2
12	Министерство на образованието и науката	626 106,5	668 255,2	710 403,9
13	Министерство на културата	181 322,0	185 962,3	190 589,0
14	Министерство на околната среда и водите	50 084,7	50 388,6	50 718,6
15	Министерство на икономиката	80 538,3	80 759,4	80 961,5
16	Министерство на енергетиката	80 668,1	53 492,7	56 505,5
17	Министерство на туризма	19 110,8	19 124,8	19 139,8
18	Министерство на регионалното развитие и благоустройството	370 931,7	371 318,2	371 786,1
19	Министерство на земеделието, храните и горите	181 388,0	182 587,2	183 794,3
20	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	257 612,2	255 831,6	256 363,4
21	Министерство на младежта и спорта	77 777,4	79 621,6	81 357,7
22	Държавна агенция „Национална сигурност“	108 321,0	108 321,0	108 321,0
23	Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия	3 574,0	3 574,0	3 574,0
24	Комисия за защита от дискриминация	2 634,0	2 634,0	2 634,0
25	Комисия за защита на личните данни	2 560,0	2 560,0	2 560,0
26	Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество	12 116,0	12 116,0	12 116,0
27	Национална служба за охрана	37 444,0	37 444,0	37 444,0
28	Държавна агенция „Разузнаване“	34 380,0	34 453,0	34 530,0
29	Национален статистически институт	22 424,3	22 567,3	22 710,3

№	Бюджетни организации	2019 г.			2020 г.			2021 г.		
30	Комисия за защита на конкуренцията	4 641,5	4 651,2	4 654,5						
31	Комисия за регулиране на съобщенията	5 521,8	9 529,9	9 533,9						
32	Съвет за електронни медии	1 486,6	1 489,8	1 497,5						
33	Комисия за енергийно и водно регулиране	5 825,1	5 834,0	5 842,9						
34	Агенция за ядрено регулиране	6 559,6	6 563,6	6 573,9						
35	Държавна комисия по сигурността на информацията	9 451,0	9 459,0	9 465,0						
36	Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“	120 938,0	91 222,6	67 513,2						
37	Комисия за финансов надзор	18 470,0	18 360,0	18 380,0						
38	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори	1 443,3	1 443,3	1 443,3						
39	Централна избирателна комисия	4 696,0	4 696,0	4 696,0						
40	Държавен фонд „Земеделие“	367 955,7	367 960,9	367 991,3						
41	Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства	1 534,0	1 404,0	1 404,0						
42	Държавна агенция „Технически операции“	48 561,0	48 661,0	48 745,0						
43	Държавна агенция „Електронно управление“	27 346,9	27 383,9	27 416,6						
44	Сметна палата	17 197,0	17 337,0	17 457,0						
45	Национален осигурителен институт в т.ч. Пенсии	11 604 461,1	12 131 863,3	12 644 336,7						
46	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	9 938 760,0	10 452 035,1	10 950 433,4						
47	Учителски пенсионен фонд	1 911,4	2 002,4	2 124,9						
48	Национална здравноосигурителна каса	45 430,0	51 807,4	58 468,6						
		4 213 220,6	4 462 514,2	4 755 238,6						

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 5:
 ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА
 СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.**

№	Бюджетни организации	(в Хил. лв.)		
		2019 Г.	2020 Г.	2021 Г.
1	Народно събрание	66 150,0	66 150,0	66 150,0
2	Висш съдебен съвет	656 300,0	657 300,0	657 300,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6:

РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМОТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА И СЕЛСКОСТОПАНСКАТА АКАДЕМИЯ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

№	Бюджетни взаимоотношения (трансфери)	(в хил. лв.)	
		2019 г.	2021 г.
1	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската национална телевизия в т.ч. по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията	65 397,4	65 397,4
2	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българското национално радио в т.ч. по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията	8 100,0	8 100,0
3	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската телеграфна агенция	42 336,8	42 336,8
4	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на образованието и науката за бюджетите на Българската академия на науките и държавните висши училища - общо	3 900,0	3 900,0
		4 852,6	4 852,6
4.1	- за бюджета на Българската академия на науките	518 655,8	522 782,8
4.2	- за бюджетите на държавните висши училища	102 516,4	106 643,4
5	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на околната среда и водите за бюджета на Българската академия на науките	416 139,4	416 139,4
6	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на отбраната за бюджетите на държавните висши военни училища	2 550,0	2 550,0
7	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на земеделието, храните и горите за бюджета на Селскостопанската академия	26 407,0	27 013,0
		23 503,0	24 911,0
			26 111,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 7:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ИЛИ НА ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

№	Сметки за средствата от Европейския съюз	2019 г.				2020 г.				2021 г.			
		Общо		в т.ч.		Общо		в т.ч.		Общо		в т.ч.	
		Разходи и трансфери (нето)	к.2.1-к.2.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2	3	Разходи	Трансфери (нето)	к.4.1-к.4.2	4	Разходи	Трансфери (нето)
1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Държавния фонд „Земеделие“	861 963,9	1 156 797,7	294 833,8	772 204,0	1 037 854,9	265 650,9	781 297,2	1 028 077,4	246 780,2			
2	Сметка за средствата от Европейския съюз на Националния фонд	1 886 365,9	2 805 761,9	919 396,0	1 652 594,7	2 551 515,7	898 921,0	1 509 974,5	2 355 028,5	845 054,0			
3	Други сметки за средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз	212 840,2	310 424,8	97 584,6	193 323,6	266 224,5	72 898,9	192 946,0	246 832,9	51 886,9			

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 8:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА
ПЕРИОДА 2019–2021 Г.**

№	Държавни предприятия, включени в консолидираната фискална програма	2019 г.				2020 г.				2021 г.			
		в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		
		Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)	
1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2	5	5.1	5.2	6
1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	13 375,7	80 475,7	67 100,0	13 305,7	80 405,7	67 100,0	13 335,7	80 435,7	67 100,0			
2	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	700 000,0	700 000,0		730 000,0	730 000,0		730 000,0	730 000,0				
3	Държавно предприятие „Научно-производствен център“	2 284,0	2 284,0		2 284,0	2 284,0		2 284,0	2 284,0				

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9:
РАЗМЕРИ НА ОСНОВНИТЕ БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ И
ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

№	Показатели	(в хил. лв.)		
		2019 г.	2020 г.	2021 г.
Основни бюджетни взаимоотношения - Всичко				
от тях:				
1.	Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	3 168 292,3	3 555 306,4	3 938 273,4
2.	Трансфери за местни дейности, без целева субсидия за капиталови разходи	332 250,1	333 250,1	333 250,1
от тях:				
2.1.	Обща изравнителна субсидия	294 022,0	294 022,0	294 022,0
2.2.	За зимно поддържане и снеготопчване на общински пътища	38 228,1	39 228,1	39 228,1
3.	Целева субсидия за капиталови разходи	174 110,2	175 110,2	175 110,2
от тях за:				
3.1.	делегирани от държавата дейности	53 008,9	64 008,9	64 008,9
3.2.	местни дейности	121 101,3	111 101,3	111 101,3

